

GRENSVERKENNINGEN
Verslag van een onderzoek
naar Halt-afdoeningen bij
niet-Haltwaardige feiten

- eindrapport -

drs. A. Leerkes

Amsterdam, januari 2002
Regioplan publikatienr. 443

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie
Max Euweplein 36
1017 MB Amsterdam
Tel. : 020 - 6277166
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Onderzoek
Advies en Informatie B.V. in opdracht van het
Ministerie van Justitie.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Samenvatting	I
1 Inleiding.....	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Achtergrond.....	3
1.3 Onderzoeksvragen	5
1.4 Begripsomschrijving en afbakening	5
1.5 Onderzoeksopzet	8
1.6 Voor- en nadelen van de onderzoeksmethode	11
1.7 Respons.....	11
1.8 Leeswijzer.....	12
2 De verwijzingen.....	13
2.1 Inleiding.....	13
2.2 Algemene patronen van doorverwijzing.....	13
2.3 Verwijstypen bij niet-Haltwaardige feiten.....	15
2.4 Conclusie	17
3 De afdoeningen: een overzicht.....	19
3.1 Inleiding.....	19
3.2 Haltwaardige en niet-Haltwaardige feiten: overzicht	19
3.3 Persoonskenmerken	22
3.4 Schade.....	24
3.5 Niet-Haltwaardige feiten: voorbeelden.....	25
3.6 Conclusie	43
4 Inhoud en resultaten van de Halt-afdoening	45
4.1 Inleiding.....	45
4.2 Duur en inhoud van de werkzaamheden bij niet-Haltwaardige feiten.....	45
4.3 Ervaringen met niet-Haltwaardige feiten (uitval)	48
4.4 Conclusie	53

5	Oorzaken en beweegredenen	55
5.1	Inleiding.....	55
5.2	Oorzaken en beweegredenen	55
5.3	Bijzondere projecten.....	60
5.4	Beweegredenen in overige arrondissementen.....	61
6	Conclusie	63
6.1	Inleiding.....	63
6.2	Beantwoording onderzoeksvragen.....	63
6.3	Slotbeschouwing.....	67
Bijlagen:		
	Bijlage 1: Overzicht (niet)Haltwaardige feiten	77
	Bijlage 2: Overzicht responderende bureaus.....	89
	Bijlage 3: Feiten naar arrondissement	91

VOORWOORD

Jongeren die voor het eerst wegens een licht vergrijp met de politie in aanraking komen kunnen naar een van de Haltbureaus worden verwezen. Als ze de afdoening, meestal in de vorm van maatschappelijke dienstverlening, goed doorlopen, voorkomen ze dat ze een justitiële aantekening krijgen. De Halt-afdoening is inmiddels gemeengoed geworden voor overlastveroorzakend gedrag van geringe ernst. In een aantal arrondissementen blijkt de Halt-afdoening ruimer toegepast te worden dan de bestaande richtlijnen voorschrijven. In opdracht van het Ministerie van Justitie heeft Regioplan een onderzoek uitgevoerd naar de achtergronden van deze verruiming. Veel personen uit instellingen die bij de afdoening van jeugdstrafzaken betrokken zijn hebben aan dit onderzoek meegewerkt. Onze dank gaat allereerst uit naar medewerkers van Halt Nederland en Haltbureaus, die er onder meer voor zorgden dat er kwantitatieve gegevens beschikbaar kwamen. Uit de kring van het Openbaar Ministerie, de politie, de Raden voor de Kinderbescherming en (opnieuw) de Haltbureaus zijn betrokkenen geïnterviewd. We danken ook hen hartelijk voor hun medewerking.

Het onderzoek is begeleid door een commissie bestaande uit:

dhr. mr. E. Visser (voorzitter)	Openbaar Ministerie
mw. M.H. van den Aardweg	Ministerie van Justitie, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie
mw. mr. G. Mintjes	Ministerie van Justitie, Directie Wetgeving
dhr. drs. D. Nieuwpoort	Halt Nederland
mw. drs. Th. Steeman	Ministerie van Justitie, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie
mw. mr. V. van Wees	Raad voor de Kinderbescherming
mw. mr. Ch. T. Westra	Ministerie van Justitie, Directie Sancties Reclassering en Slachtofferzorg

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Arjen Leerkes van Regioplan. Drs. Dieuwke Leveling, drs. Jorien Soethout, drs. Jakko Mur en Margo Jonk leverden een bijdrage aan de kwalitatieve of de kwantitatieve dataverzameling. De lay out van het rapport werd verzorgd door Linda den Os.

Amsterdam, januari 2002.

Drs. Ger Homburg,
projectleider.

SAMENVATTING

Jongeren die voor het eerst in aanraking komen met de politie kunnen naar een van de Halt-bureaus worden doorverwezen. Het Haltbureau draagt zorg voor de tenuitvoerlegging van de afdoening. Meestal dienen jongeren in het kader van de Halt-afdoening werkzaamheden te verrichten die verband houden met de aard van het gepleegde delict. De duur van de werkzaamheden mag maximaal twintig uur bedragen. Ten hoogste twee keer kunnen de vergrijpen van een jongere op deze wijze worden afgedaan en alleen dan wanneer de delicten niet hetzelfde jaar zijn gepleegd.

Indien de jongere de Halt-procedure naar behoren voltooit, voorkomt hij daarmee een justitiële aantekening. De politie zal de zaak in dat geval namelijk niet insturen bij het Openbaar Ministerie. Indien de verdachte het voorstel tot een Halt-afdoening echter weigert of wanneer hij de Halt-procedure niet voltooit, dient de zaak in beginsel *wel* naar het Openbaar Ministerie te worden gestuurd. Meestal zal de officier van justitie de jongere dan alsnog een taakstraf voorstellen van maximaal 40 uur. Dit kan een werkstraf, een leerstraf of een combinatie daarvan zijn. De Raad van de Kinderbescherming wordt in dat geval gelast een basisonderzoek in te stellen naar de achtergrond van de jongere. Indien de officier de jongere een taakstraf voorstelt van meer dan twintig uur, dient een advocaat aan de zaak te worden toegevoegd. Indien de jongere het aanbod van de officier weigert, zal de zaak voorkomen bij de kinderrechter.

Het aanvankelijke experiment met Halt-afdoeningen is enige jaren geleden omgezet in een wettelijke regeling. In het Besluit Aanwijzing Haltfeiten is omschreven welke delicttypen in aanmerking komen voor een Halt-afdoening. Dergelijke overtredingen en misdrijven, zoals winkeldiefstal en vandalisme, worden ‘Haltwaardige’ feiten genoemd. Het College van Procureurs-Generaal heeft richtlijnen uitgevaardigd met betrekking tot de Halt-afdoening. Daarin is onder meer bepaald dat Halt-afdoeningen op incidentele of experimentele basis kunnen plaatsvinden voor feiten die niet in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten staan opgesomd. Voorwaarde daarvoor is wel dat de officier van justitie daarin toestemt. Bij Haltwaardige feiten, zoals winkeldiefstal en vandalisme, is deze toestemming in principe niet vereist.

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie heeft in opdracht van het Ministerie van Justitie een onderzoek uitgevoerd naar Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten. Niet Haltwaardige feiten zijn feiten die niet in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden genoemd. Het onderzoek is uitgevoerd tussen april en oktober 2001.

Ten behoeve van het onderzoek zijn registraties geanalyseerd over 1999 en 2000 van Haltbureaus uit zes arrondissementen, te weten Amsterdam, Utrecht, Den Bosch, Breda, Maastricht en Middelburg. Binnen deze arrondissementen vinden op relatief grote schaal Halt-afdoeningen plaats voor niet-Haltwaardige feiten. Uit de registraties van de Haltbureaus is daarnaast een steekproef getrokken waarbij medewerkers van de Haltbureaus is verzocht om aan de hand van de dossiers een nadere omschrijving te geven van de toedracht van het delict. In het kader van het onderzoek hebben tevens veertig interviews en vijf verkennende gesprekken plaatsgevonden met functionarissen van Haltbureaus, de regiopolitie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming. De interviews zijn ook gehouden in de arrondissementen Den Haag en Assen. Deze arrondissements dienden ter vergelijking omdat daarbinnen relatief weinig Halt-afdoeningen plaatsvinden voor niet-Haltwaardige feiten.

Van de ongeveer 6500 zaken die de Haltbureaus uit de onderzochte zes arrondissementen jaarlijks in behandeling hebben genomen had ongeveer elf procent betrekking op een niet-Haltwaardig feit. Het betreft vooral delicten uit de categorie ‘eenvoudige mishandeling’, ‘diefstal met braak’ en ‘wapenbezit’. Schoolverzuim, overtredingen van de wegenverkeerswet, belediging van een ambtenaar, bedreiging, vervalsingen, huis- en lokaalvredebreuk, milieu-overtredingen en aanrandingen werden in mindere mate door middel van Halt afgedaan. Hoewel het beleid bij geen van deze delicttypen erop is gericht om ze altijd naar de Haltbureaus door te verwijzen, komen Halt-afdoeningen voor (sommige vormen van) eenvoudige mishandeling, (sommige vormen van) braak en (sommige vormen van) wapenbezit evenwel zo regelmatig voor dat zij in sommige arrondissementen nagenoeg de status hebben van een Haltwaardig feit.

Achter de categorieën niet-Haltwaardige feiten blijkt een scala van gebeurtenissen schuil te gaan. Vaak gaat het om voorvallen die in de bevolking in het algemeen en onder jongeren in het bijzonder relatief veel voorkomen. Voorbeelden daarvan zijn vechtpartijtjes op scholen, het bezit van messen of het stelen van fietsen. Daarnaast blijken enkele zwaardere misdrijven door de Haltbureaus in behandeling te zijn genomen zoals autodiefstal of (poging tot) inbraak bij particulieren.

Niet-Haltwaardige feiten komen langs verschillende wegen bij Halt terecht. Het Openbaar Ministerie krijgt het proces verbaal van dergelijke zaken meestal niet onder ogen. Doorgaans stuurt de politie deze zaken rechtstreeks door naar het Haltbureau, al dan niet nadat het Openbaar Ministerie toestemming is gevraagd voor een Halt-afdoening. Bij tien van de onderzochte bureaus blijkt het voor te komen dat de politie niet-Haltwaardige feiten naar Halt verwijst zonder het Openbaar Ministerie expliciet toestemming te vragen voor een Halt-afdoening. Vaak neemt het Haltbureau dan contact op met het Openbaar Ministerie. Van vier van de onderzochte Haltbureaus is evenwel komen vast te staan dat wel eens een Halt-proce-

dure wordt gestart bij een niet-Haltwaardig feit zonder dat het Openbaar Ministerie daarin is gekend (noch door de politie noch door medewerkers van het Haltbureau).

Jongeren die vanwege een niet-Haltwaardig feit naar een Haltbureau zijn gestuurd en de Halt-procedure vervolgens naar behoren hebben doorlopen, hebben gemiddeld werkzaamheden moeten verrichten met een duur van elf uur. Dit is ruim drie uur meer dan de duur van de werkzaamheden bij Haltwaardige feiten. De langere duur bij deze delictcategorieën is een indicatie dat het om wat zwaardere feiten gaat dan normaal gesproken door de Haltbureaus worden afgedaan. Dit neemt niet weg dat de duur van de werkzaamheden bij sommige niet-Haltwaardige feiten (belediging van een ambtenaar, huisvredebreuk, het opgeven van een valse naam) vergelijkbaar blijkt te zijn met de duur van de werkzaamheden bij Haltwaardige feiten.

Jeugdigen die op grond van een niet-Haltwaardig feit in aanraking zijn gekomen met het Haltbureau hebben daarvoor meestal werkzaamheden moeten verrichten die tevens door ‘reguliere’ Halt-jongeren worden uitgevoerd. Zo mogelijk wordt per geval gekeken of er werkzaamheden kunnen worden bedacht die aansluiten bij de aard van het gepleegde delict. Sommige Haltbureaus hebben daarnaast een specifiek cursusaanbod ontwikkeld of huren incidenteel cursussen in bij de jeugdhulpverlening.

Een ruime meerderheid van alle jongeren voltooit de Halt-procedure naar behoren, ongeacht het delicttype waarvoor de afdoening plaatsvindt. In de groep niet-Haltwaardige feiten *als geheel* blijkt de relatieve uitval met elf procent evenwel wat hoger te zijn dan in de groep Haltwaardige feiten. Met name onder spijbelaars en geweldplegers is de uitval wat omvangrijker. Uitval tijdens de Halt-procedure blijkt door diverse factoren te worden veroorzaakt, zoals de mate waarin de jongere en zijn ouders de Halt-afdoening billijk vinden, de leeftijd van de jongere, de mate waarin hij gevoelig is voor autoriteit en de duur van de werkzaamheden. De uitval is doorgaans het hoogst bij delicttypen waarvoor de duur van de werkzaamheden het langst is. Deze langere duur verklaart mogelijk een deel van de hogere uitval in de groep niet-Haltwaardige feiten.

Bij de keuze om niet-Haltwaardige feiten door het Haltbureau te laten afdoen spelen verschillende motieven en beweegredenen van functionarissen bij de politie, bij het Openbaar Ministerie en bij de Haltbureaus een rol. Er blijken zowel inhoudelijke als pragmatische argumenten mee te spelen. Een belangrijke reden is dat Halt vaak wordt gezien als de meest geëigende afdoening voor jongeren die zich schuldig maken aan grensverkennend, baldadig gedrag. De officier van justitie vindt in dat geval dat het baldadige karakter doorslaggevend moet zijn bij de keuze voor de Halt-afdoening en niet zozeer de vraag of de gedraging valt onder een van de wetsartikelen uit het Besluit Aanwijzing Haltfeiten. Soms wordt voor Halt gekozen

indien er behoefte bestaat aan een afdoening die het midden houdt tussen een waarschuwing en een taakstraf conform het officiersmodel.

De meer pragmatische overwegingen hebben betrekking op de doorlooptijden bij verschillende afdoeningen en de eisen die worden gesteld aan de bewijsbaarheid van het delict. De Halt-afdoening wordt vaak sneller ten uitvoer gebracht dan een taakstraf. De duur van de werkzaamheden is bij een Halt-afdoening evenwel korter. Sommige officieren achten een snelle doorlooptijd in het pedagogische belang van de jongere. Tegelijkertijd wordt de Raad van de Kinderbescherming daardoor ontlast. Zodoende wordt een lichtere straf voor lief genomen in ruil voor een snellere afdoening.

Politiefunctionarissen blijken soms geneigd te zijn om zaken naar de Haltbureau door te verwijzen waarbij het bewijs niet kan worden geleverd of waarbij sprake is van een in juridisch opzicht zodanig ingewikkeld (groeps)delict, dat het veel werk zou kosten om te voldoen aan formele criteria ten aanzien van de bewijsbaarheid van het delict.

Enkele van de bovenstaande overwegingen hebben hun neerslag gevonden in bijzondere projecten. Er is dan besloten om bepaalde delicten in bepaalde omstandigheden naar het Haltbureau te verwijzen, bijvoorbeeld omdat op die manier een snelle afhandeling mogelijk is of omdat op die manier kan worden opgetreden tegen veelvoorkomend strafbaar gedrag dat anders niet wordt aangepakt. Voorbeelden daarvan zijn projecten die wapenbezit op scholen proberen terug te dringen, die hantastelijkheden in het zwembad trachten te beteugelen, of die betrekking hebben op beledingen van politieagenten in het uitgaansleven.

De effectiviteit van de Halt-afdoening in termen van vermindering van de recidive is in het kader van dit onderzoek niet onderzocht. Wel blijkt er een onderscheid aangebracht te kunnen worden tussen enerzijds enkele niet-Haltwaardige feiten die op een aantal kenmerken (duur van de werkzaamheden, uitval tijdens de Halt-procedure, leeftijd van de dader, eerdere delicten van de dader) vergelijkbaar zijn met de Haltwaardige feiten en anderzijds een aantal niet-Haltwaardige feiten waarvoor dat niet of in mindere mate het geval is. Zodoende ontstaan de contouren van een groep niet-Haltwaardige feiten die tamelijk goed aan lijken te sluiten bij de huidige doelgroep van Halt (opgeven van een valse naam, huisvredebreuk) en een groep ernstigere niet-Haltwaardige feiten waarvoor dat in mindere mate het geval is (verduistering in dienstbetrekking, diefstal met braak, wapenbezit). De eerstgenoemde niet-Haltwaardige feiten behelzen als het ware een ‘verbreding’, terwijl de laatstgenoemde categorieën veeleer een ‘verzwaring’ van de Halt-afdoening betekenen.

Het rapport mondt uit in enkele beschouwende opmerkingen in het licht van een eventuele uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten. De beschouwingen betreffen achtereenvol-

gens de definitie van Haltwaardige criminaliteit in het algemeen, de bepaling daarvan in individuele gevallen en de controle op de naleving van deze definities, bijvoorbeeld vanuit het Openbaar Ministerie.

Hoewel alle informanten het er over eens zijn dat Halt de meest geëigende afdoening is voor grensverkennend, baldadig gedrag van geringe ernst van ‘reguliere’¹ jongeren, blijkt er geenszins eensgezindheid te bestaan over welke gedragingen als zodanig kunnen worden aangemerkt. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan het begrip ‘baldadigheid’ blijkt bijvoorbeeld van persoon tot persoon en van regio tot regio te verschillen. Het is de vraag of - en zo ja hoe - daarbinnen een modus dient te worden gevonden voor Nederland als geheel. Misschien is het juist wenselijk dat tegemoet kan worden gekomen aan regionale verschillen.

Ook bij de vraag hoe in individuele gevallen kan worden getoetst of een zaak Haltwaardig is, doet zich een dergelijk dilemma voor tussen rechtsgelijkheid aan de ene kant en maatwerk aan de andere. Een beoordeling kan enerzijds gestalte krijgen aan de hand van objectieve criteria, zoals in de huidige regeling het geval is (rechtsgelijkheid), maar kan ook plaatsvinden door individuele functionarissen de mogelijkheid te bieden de ernst van de zaak te duiden (maatwerk). Bij een individuele beoordeling blijkt er een risico van willekeur te bestaan, terwijl bij een objectieve beoordeling het gevaar bestaat dat er onvoldoende recht wordt gedaan aan de betekenis van het delinquente gedrag.

De verwijzingen naar de Haltbureaus blijken gebaat bij een kwaliteitstoets, des te meer indien tot een uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten zou worden besloten. Deze toets dient te waarborgen dat er in de praktijk geen zaken door de Haltbureaus worden afgedaan waarbij het misdrijf te ernstig is, waarbij er met een jongere te veel loos is, of waarbij de schuld van de verdachte niet vaststaat. Hier doet zich een dilemma voor tussen de snelheid van de afdoening van delicten en de zorgvuldigheid van de afdoening, bijvoorbeeld in termen van de rechtsbescherming van de verdachte en de screening van de jongere op eventuele achterliggende problemen.

¹ In dit verband wordt met de term ‘reguliere’ jongeren bedoeld op jongeren die maatschappelijke conventies in grote lijnen onderschrijven en waarvan de kans klein wordt geacht dat zij een criminele carrière zullen ontplooiën.

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Jongeren tussen 12 en 18 jaar, die voor het eerst in aanraking komen met de politie vanwege een gering feit, kunnen naar een van de Haltbureaus worden doorverwezen. Het Haltbureau draagt zorg voor de tenuitvoerlegging van de afdoening en bericht daarover aan de politie. De afdoening geschiedt in beginsel in de vorm van maatschappelijke dienstverlening en heeft een zogeheten lik-op-stuk-karakter. Dit wil zeggen dat getracht wordt de afdoening zo snel mogelijk ten uitvoer te brengen nadat het vergrijp aan het licht is gekomen. Het Haltbureau tracht een relatie te leggen tussen de inhoud van de werkzaamheden en de aard van het gepleegde delict. Jongeren die graffiti hebben aangebracht dienen deze bijvoorbeeld in het kader van de Halt-afdoening te verwijderen. Daarmee wordt een pedagogisch effect beoogd.

Voor de jongere heeft de Halt-afdoening het voordeel dat hij/zij daarmee een kans krijgt om een justitiële aantekening ('strafblad'¹) te voorkomen. De afdoening van zulke relatief lichte delicten door het Haltbureau betekent daarnaast een verlichting voor het Openbaar Ministerie. Politieambtenaren kunnen de jeugdige namelijk, al dan niet nadat daarvoor expliciet toestemming is gevraagd aan de jeugdofficier, een voorstel doen voor een Halt-afdoening. Indien de jongere met het voorstel instemt en indien hij/zij de Halt-afdoening naar behoren voltooit, behoeft de zaak niet naar het Openbaar Ministerie te worden gezonden.

Het aanvankelijke experiment met Halt-afdoeningen is enige jaren geleden omgezet in een wettelijke regeling. De Wet Herziening Jeugdstrafrecht, waarin dat is vastgelegd, is sinds september 1995 van kracht. In het Besluit Aanwijzing Haltfeiten de dato 25 januari 1995, gewijzigd per 24 juni 1996, is omschreven welke delicttypen in aanmerking komen voor een Halt-afdoening (tabel 1.1). Dergelijke overtredingen en misdrijven, zoals winkeldiefstal en vandalisme, worden 'Haltwaardige' delicttypen genoemd. Het College van Procureurs-Generaal heeft op 10 mei 1995, 13 maart 1996 en 13 april 1999 richtlijnen uitgevaardigd met betrekking tot de Halt-afdoening.

Momenteel doet zich in sommige arrondissementen het verschijnsel voor dat jongeren een Halt-procedure doorlopen, terwijl zij zich bijvoorbeeld schuldig hebben gemaakt aan mishandeling, wapenbezit of verduistering in dienstbetrekking. Dergelijke vergrijpen zijn strikt genomen niet 'Haltwaardig', aangezien zij niet worden genoemd in het Besluit Aanwijzing

¹ Srtikt genomen is dit niet helemaal juist. Hoewel een jongere een justitiële aantekening krijgt indien een proces verbaal wordt ingezonden bij het Openbaar Ministerie, is alleen bij zwaardere delicten sprake van een zogenoemd strafblad.

Haltfeiten. Uit inventarisaties van Halt Nederland, gebaseerd op gegevens uit 1998 en 1999, blijkt bovendien dat sprake is van een stijging van het aantal Halt-afdoeningen bij dergelijke delicten, zowel in absolute aantallen als procentueel. Hoewel de Aanwijzing van het College van Procureurs-Generaal de mogelijkheid biedt om op incidentele of experimentele basis Halt-afdoeningen te laten plaatsvinden voor dit soort feiten, staat deze ontwikkeling op gespannen voet met de bedoelingen van de wetgever. Als echter zou blijken dat met goede redenen wordt afgeweken van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten, dan kan overwogen worden om te komen tot aanpassingen, bijvoorbeeld in de vorm van een uitbreiding van het aantal Haltwaardige delicttypen. Voordat een dergelijke stap genomen kan worden is meer inzicht geboden in de achtergronden van het verschijnsel.

Het Ministerie van Justitie, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid (DPJS)², heeft Regio-plan gevraagd een onderzoek uit te voeren dat aan het licht brengt wat de aard en omvang is van Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige delicttypen, en wat de redenen zijn om van het Besluit af te wijken. Het onderzoek is uitgevoerd tussen april en met oktober 2001. Dit rapport vormt de neerslag van het onderzoek.

Tabel 1.1: Delicten in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten.

Artikel 141 Str.	Openlijke geweldpleging tegen goederen, vernieling, graffiti (schade kleiner dan 1500 gulden).
Artikel 157 Str.	Brandstichting, vuurtje stoken (schade kleiner dan 1500 gulden).
Artikel 310/311 Str.	Diefstal, winkeldiefstal (schade kleiner dan 250 gulden).
Artikel 311-1.4 Str.	Diefstal in vereniging, winkeldiefstal met meerdere personen.
Artikel 321 Str.	Verduistering (schade kleiner dan 250 gulden).
Artikel 416/417bis Str.	Opzetheling/schuldheling (schade kleiner dan 250 gulden).
Artikel 326 Str.	Prijskaartjes verwisselen (schade kleiner dan 250 gulden).
Artikel 350 Str.	Vernieling/bekladding (schade kleiner dan 1500 gulden).
Artikel 424 Str.	Baldadigheid.
Artikel 461 Str.	Zich bevinden op verboden terrein.
Artikel 3 Vb.	Vuurwerk voldoet niet aan gestelde eisen, ondeugdelijk vuurwerk.

² De directie DPJS is sinds november 2001 gesplitst in directie Sancties, Reclassering en Slachtofferhulp (opdrachtgever) en de directie Jeugd en Criminaliteitspreventie.

Vervolg tabel 1.1

Artikel 12 Vb.	Afsteken van vuurwerk buiten toegestane tijden.
Artikel 13 Vb.	Voorhanden hebben van meer dan 2 kg vuurwerk op een voor publiek toegankelijke plaats.
APV	Gemeentelijke verordeningen voor zover betrekking hebbend op vuurwerk of baldadig gedrag en waarbij geen schade van meer dan vijftienhonderd gulden is ontstaan.

Str. = Wetboek van Strafrecht.

Vb. = Vuurwerkbesluit.

APV = Algemene Plaatselijke Verordening.

1.2 Achtergrond

Bij een Halt-afdoening wordt in eerste instantie proces verbaal - of een verkorte versie daarvan - opgemaakt van het Haltwaardige delict. Dit proces verbaal wordt ingevoerd in het politieke registratiesysteem. De zaak krijgt de status van een voorwaardelijk politiesepot als de jongere naar een Haltbureau wordt doorverwezen. Het Haltbureau rapporteert of de jongere naar behoren zijn taak heeft volbracht. Indien dat het geval is, blijft een justitieel vervolg achterwege en wordt de zaak definitief geseponneerd. De jongere voorkomt in dat geval een justitiële aantekening. Ten hoogste twee keer kunnen de vergrijpen van een jongere op deze wijze worden afgedaan en alleen dan wanneer de delicten niet hetzelfde jaar zijn gepleegd. Hoe verwijzing en afdoening dienen te worden uitgevoerd is omschreven in de Aanwijzing Halt-afdoening van 13 april 1999. Daarin staat onder meer dat afwijken van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten onder bepaalde voorwaarden mogelijk is. Zo staat er dat, indien Halt volgens de letter niet een passende afdoening is, een opsporingsambtenaar daar in individuele gevallen toch een voorstel toe kan doen. Hij doet dat echter alleen dan wanneer hij uitdrukkelijk toestemming heeft gekregen van de Officier van Justitie. Ook om de visie van het Haltbureau kan gevraagd worden. Dergelijke afwijkingen van het Besluit aanwijzing Haltfeiten dienen het karakter te hebben van een 'uitzondering' of 'experiment'.

Dat Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige delicttypen het karakter dienen te hebben van een uitzondering of experiment impliceert dat dergelijke zaken normaal gesproken op een andere wijze worden afgedaan. Het kan bijvoorbeeld zijn dat het een relatief licht delict betreft, waarbij de jongere er anders hooguit met een waarschuwing of een geldboete (de zogeheten 'politietransactie') vanaf zou komen. Daarnaast bestaat evenwel de mogelijkheid dat het om een wat zwaarder misdrijf gaat of dat de vorige Halt-afdoening nog binnen hetzelfde jaar plaatsvond. Dergelijke zaken worden normaliter doorverwezen naar het Openbaar Ministerie. Daar beschikt men vervolgens over een heel scala aan mogelijkheden om de zaak af te doen. Zo kan de Officier van Justitie de jongere verzoeken naar het parket te komen voor

een ‘onderhoud ten parkette’. Ook kan hij besluiten om een boete op te leggen. In de meeste gevallen zal de officier echter een keuze maken uit twee trajecten. De zwaardere zaken zal hij dagvaarden. De jongere moet dan voor de kinderrechter verschijnen. In minder ernstige gevallen zal hij doorgaans besluiten de jongere een zogeheten taakstraf conform het officiersmodel voor te stellen. Deze taakstraf mag maximaal veertig uur bedragen. Indien er onvoldoende bewijs is, zal de officier van verdere vervolging afzien.

De taakstraffen conform het officiersmodel kennen enkele overeenkomsten met de Halt-afdoening. In beide gevallen gaat het om het verrichten van werkzaamheden of het volgen van een leertraject en nimmer om een vrijheidsstraf. En in beide gevallen komt de kinderrechter er in beginsel niet aan te pas. Bovendien hebben jongeren bij een Halt-afdoening en een taakstraf conform het officiersmodel het recht om het voorstel van de politiefunctionaris dan wel de officier te weigeren. Zo blijft de toegang tot de rechter gewaarborgd.

Er bestaan echter ook enkele belangrijke verschillen tussen de Halt-afdoening en de taakstraf conform het officiersmodel. In tegenstelling tot de Halt-afdoening loopt de jongere bij de taakstraffen conform het officiersmodel een justitiële aantekening op. Maar dit is niet het enige verschil. Bij een taakstraf conform het officiersmodel wordt de Raad voor de Kinderbescherming gelast een zogeheten ‘basisonderzoek’ in te stellen naar de achtergrond van de jongere. Het jeugdstrafrecht schrijft bovendien voor dat er een advocaat aan de zaak dient te worden toegevoegd, althans indien de officier van zins is een taakstraf van meer dan twintig uren voor te stellen. Bovendien kan het starten van een hulpverleningstraject onderdeel uitmaken van de taakstraf die de officier de jongere voorstelt.

In enkele arrondissementen doet zich, zoals gezegd is, het verschijnsel voor dat jongeren Halt-procedures doorlopen wegens delicten die strikt genomen niet Haltwaardig zijn. Dit blijkt uit de inventarisatie die Halt Nederland voor de jaren 1998 en 1999 heeft gemaakt van de schaal waarop dergelijke Halt-afdoeningen hebben plaatsgevonden. Daaruit blijkt dat Halt-afdoeningen voor niet-Haltwaardige delicttypen in alle arrondissementen voorkomen. Toch blijkt dat sommige arrondissementen er wat meer uitspringen en dat het ook niet overal om precies dezelfde feiten gaat. Van de 19 arrondissementen zijn er 6 die het meest opvallen. In Amsterdam en Maastricht bleken in 1999 meer dan 12 procent van de Halt-afdoeningen niet Haltwaardige delicttypen te betreffen. Ook in de arrondissementen Breda (6,3%), Den Bosch (9,5%), Middelburg (7,2%) en Utrecht (8,4%) bleken relatief veel Halt-afdoeningen van niet-Haltwaardige delicttypen voor te komen. Ter vergelijking: in het arrondissement Den Haag en het arrondissement Assen bedroegen deze percentages voor 1999 respectievelijk 1,5 en 0,8.

Wordt gelet op specifieke delicten, dan blijkt dat enkele feiten binnen bepaalde arrondissementen wat vaker voorkomen. Zo zijn er in Den Bosch, Utrecht en Maastricht relatief wat

meer Halt-verwijzingen voor het niet-Haltwaardige delicttype ‘diefstal door middel van braak/inklimming’, terwijl in Amsterdam, Den Bosch en Maastricht verboden wapenbezit opvalt. Eenvoudige mishandeling is een delict dat relatief wat sterker naar voren komt in de cijfers van Den Bosch, Maastricht en Middelburg.

1.3 Onderzoeksvragen

Aan dit rapport liggen de volgende onderzoeksvragen ten grondslag:

1. Welke delicttypen, niet genoemd in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden regelmatig via Halt afgedaan? Welke gedragingen gaan achter deze strafbare feiten schuil?
2. Waaruit bestond de Halt-afdoening bij de delicttypen die niet in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden genoemd, zowel in omvang (aantal uren) als in soort afdoening (de aard van de maatschappelijke dienstverlening)?
3. Waarom heeft de Officier van Justitie toestemming gegeven voor een Halt-afdoening bij niet-Haltwaardige delicttypen? Welke motieven en feiten speelden hierbij een rol?
4. Verwijst de politie bij genoemde feiten zelf, met voorbijgaan van de Officier van Justitie, door naar het Haltbureau? Zo ja, waarom en hoe vaak?
5. Wat zijn de ervaringen (bijvoorbeeld de mate van succes of uitval) geweest van dergelijke Halt-afdoeningen? Hoe verhouden Halt-afdoeningen van feiten die niet in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden genoemd zich tot taakstraffen officiersmodel?

1.4 Begripsomschrijving en afbakening

Definities

Om nog wat scherper in beeld te krijgen waarop het onderzoek zich richt, is het nodig enkele termen te preciseren.

Haltwaardige delicttypen:

Hiertoe rekenen we de delicttypen die onder de reikwijdte vallen van wetsartikelen die in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden opgesomd (tabel 1.1). Voorbeelden van Haltwaardige delicttypen zijn winkeldiefstal, schuldheiling en vandalisme.

Niet-Haltwaardige delicttypen:

Hiertoe rekenen we de delicttypen die onder de reikwijdte van wetsartikelen vallen die niet staan opgesomd in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten. Voorbeelden daarvan zijn eenvoudige mishandeling, diefstal met geweld en wapenbezit. Bij dergelijke feiten dient de Officier van Justitie toestemming te geven voor het plaatsvinden van een Halt-afdoening.

Haltwaardige delicten/Haltwaardige feiten:

Hiertoe rekenen we alle concrete delicten die tot een Haltwaardig delicttype behoren (bijvoorbeeld een winkeldiefstal in de Kalverstraat op 30 juni 2001 van een Levi's spijkerbroek).

Niet-Haltwaardige delicten/niet-Haltwaardige feiten:

Hiertoe rekenen we alle concrete delicten die niet tot een Haltwaardig delicttype behoren (bijvoorbeeld het uitdelen van een klap door een scholier aan een medescholier in Wageningen op 20 september 2001).

In werkelijkheid is het onderscheid tussen een 'Haltwaardig' en een 'niet-Haltwaardig' delict minder simpel dan de bovenstaande definities suggereren. Ook de categorie 'Haltwaardige delicttypen' kan namelijk feiten bevatten die volgens de Aanwijzing Haltfeiten niet in aanmerking komen voor een Halt-afdoening. Volgens de Aanwijzing komt een winkeldiefstal van fl. 400,00 daar bijvoorbeeld niet voor in aanmerking. In de praktijk blijken jongeren echter wel eens een Halt-afdoening te krijgen indien zij zich schuldig hebben gemaakt aan een Haltwaardig delicttype met een te hoog schadebedrag. Uit het registratiesysteem van de Haltbureaus is meestal niet op te maken om welke gevallen het gaat. Indien we in dit rapport spreken van een '(niet-)Haltwaardig feit' of een '(niet-)Haltwaardig delict' dan bedoelen we daarmee dus uitsluitend dat het een voorval betreft van een (niet-)Haltwaardig delicttype.

Er kan op verschillende manieren van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden afgeweken. Sommige afwijkingen zijn in overeenstemming met de Aanwijzing Halt-afdoening van het College van Procureurs-Generaal, terwijl andere daarmee strijdig zijn.

Afwijking 1

(Haltwaardig delict gaat niet naar Halt)

Het kan zijn dat daders die als *first offenders* een Haltwaardig delict plegen en toch niet naar het Haltbureau worden doorverwezen. Binnen deze mogelijkheid bestaan verschillende varianten. Zo kan het zijn dat de Halt-afdoening achterwege blijft en er met een waarschuwing wordt volstaan. Dit is in overeenstemming met de geest van de Aanwijzing van het

College van Procureurs-Generaal (bijvoorbeeld een winkeldiefstal van een pakje kauwgom), maar conflicteert daarmee indien het een meer substantieel delict betreft (bijvoorbeeld een winkeldiefstal van een discman). Het kan ook zijn dat een jongere zich schuldig heeft gemaakt aan een Haltwaardig feit, maar dat de zaak toch naar het Openbaar Ministerie wordt doorverwezen omdat de jongere niet voldoet aan de voorwaarden die de Aanwijzing van het college aan de persoon van de dader stelt. De betreffende persoon is dan bijvoorbeeld al twee maal naar het Haltbureau doorverwezen of er wordt een achterliggende problematiek vermoed. Ook kan het zijn dat een jongere formeel voldoet aan de criteria voor een Halt-afdoening, maar dat de politie daarvan toch afziet op grond van ‘zachte’ informatie over de persoon van de dader. Op basis van informatie van de wijkagent bestaat dan bijvoorbeeld de indruk dat de jongere zich al langer op het criminele pad bevindt, hoewel daar formeel nog geen bewijs van bestaat.

Afwijking 2

(niet-Haltwaardig delict gaat toch naar Halt)

De tweede mogelijkheid bestaat daarin dat een niet-Haltwaardig delict *toch* een Halt-afdoening krijgt. Binnen deze laatste categorie kunnen eveneens verschillende varianten worden onderscheiden. Zo kan het zijn dat een jongere een niet-Haltwaardig delict heeft gepleegd, terwijl hij voor het overige voldoet aan de voorwaarden die in de Aanwijzing van het College van Procureurs-Generaal aan de persoon van de dader worden gesteld. Een voorbeeld daarvan is een eenvoudige mishandeling op het schoolplein (vechten met de blote vuist) door een scholier zonder politiecontacten of achterliggende problematiek. Het kan echter ook zijn dat een jongere die *niet* voldoet aan de voorwaarden die aan de persoon van de dader worden gesteld toch een Halt-afdoening krijgt vanwege een niet-Haltwaardig delict. Een voorbeeld daarvan zou kunnen zijn het op professionele wijze kraken van parkeerautomaten door een 17-jarige jongere die reeds jaren bekend is bij de politie.

Beide varianten binnen de laatstgenoemde afwijking behelzen afwijkingen van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten. Geen van de varianten is echter strijdig met de Aanwijzing Halt-afdoening voor zover Halt-afdoeningen in dergelijke gevallen het karakter hebben van een uitzondering of experiment en de Officier van Justitie er bovendien zijn goedkeuring aan heeft verleend. Indien dergelijke afdoeningen op meer structurele basis plaatshebben of indien zij plaatsvinden zonder dat de Officier van Justitie daaraan zijn goedkeuring heeft gegeven, zijn zij in beginsel strijdig met zowel het Besluit Aanwijzing Haltfeiten als de Aanwijzing Halt-afdoening van het College van Procureurs-Generaal.

Afbakening

Dit rapport is geconcentreerd op de aard en omvang van Halt-aftoeningen bij niet-Haltwaardige feiten. Ten behoeve van dit rapport zijn zaken onderzocht die in 1999 en 2000 in behandeling zijn genomen door de Haltbureaus die in zes arrondissementen werkzaam zijn, te weten Amsterdam, Utrecht, Breda, Den Bosch, Maastricht en Middelburg. Daar is nagegaan hoe en hoe vaak de bedoelde aftoeningen plaatsvinden en op grond van welke overwegingen deze tot stand zijn gekomen. De arrondissementen zijn geselecteerd omdat uit de inventarisatie van Halt Nederland bleek dat daarbinnen in vergelijking met andere arrondissementen op relatief grote schaal Halt-aftoeningen plaatsvinden voor niet-Haltwaardige feiten.

Er is besloten tevens twee arrondissementen te onderzoeken waar Halt-aftoeningen voor niet-Haltwaardige feiten relatief weinig voorkomen. Dit diende een vergelijking mogelijk te maken, in het bijzonder waar het gaat om de afhandeling van de voornaamste categorieën niet-Haltwaardige feiten zoals eenvoudige mishandeling, wapenbezit en diefstal door middel van braak. Daartoe zijn het arrondissement Den Haag en het arrondissement Assen geselecteerd. Daarmee is gekozen voor enerzijds een randstedelijk en anderzijds een meer ‘landelijk’ arrondissement.

De gegevens die in dit rapport worden gepresenteerd hebben uitsluitend betrekking op jongeren die ten tijde van het plegen van het delict tussen de 12 en 18 jaar oud waren. Op hen was immers het jeugdstrafrecht van toepassing. Zogenaemde 12-minners hebben geen onderdeel van het onderzoek uitgemaakt. Jongvolwassenen die een Halt-procedure hebben doorlopen vanwege een groepsdelict waaraan tevens minderjarige jongeren hebben deelgenomen, zijn eveneens uitgezonderd.

1.5 Onderzoeksopzet

Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- A. Verkennende interviews met sleutelinformanten uit de politieorganisatie, het Openbaar Ministerie, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming.
- B. Analyse van de registratie van de betreffende Haltbureaus(AuraH).
- C. Dossieronderzoek.
- D. Interviews met vertegenwoordigers van Haltbureaus, politie, Openbaar Ministerie en Raad voor de Kinderbescherming.

Ad A. Interviews met sleutelinformanten

Het begin van het onderzoek was verkennend. We hebben met een vijftal interviews met sleutelinformanten een beter beeld proberen te krijgen van de materie. Ook hebben we op die manier handvatten gezocht voor praktische uitvoering van het onderzoek. We hebben gesproken met deskundigen van Halt Nederland en van Bureau Halt Amsterdam. We hebben eveneens om de tafel gezeten met deskundigen uit de politieorganisatie, de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar Ministerie.

Ad B. Registratie Haltbureaus

Om zicht te krijgen op de omvang van het te onderzoeken verschijnsel is gebruik gemaakt van het registratiesysteem van Halt: AuraH. Dit systeem is sinds 2000 op de meeste Haltbureaus operationeel. De gegevens zijn vooralsnog niet centraal opvraagbaar.

Het onderzoek naar de registraties is in zes arrondissementen uitgevoerd. Daarin opereren 23 bureaus waarvan enkele een terrein bestrijken dat tot twee of zelfs drie arrondissementen behoort. Dit had het ter plekke bevragen van AuraH een tijdrovende en dus kostbare zaak gemaakt. Om die reden is ervoor gekozen de systemen met een hulpprogramma te laten bevragen door Halt-medewerkers. De bijeengebrachte gegevens zijn als een Excel-bestand opgeslagen en verzonden naar Regioplan en zijn aldaar geïntegreerd. De gegevens van Haltbureaus die in meer dan een arrondissement werkzaam zijn, zijn opgeteld bij het arrondissement waaruit de meeste verwijzingen afkomstig zijn. Sommige Haltbureaus opereren gedeeltelijk in arrondissementen die niet tot één van de zes geselecteerde arrondissementen behoren. Van deze bureaus zijn alle zaken opgeteld bij het geselecteerde arrondissement.

Ad C. Dossieronderzoek

Omdat de gegevens uit AuraH niet altijd toereikend bleken te zijn, was het wenselijk om de dossiers (met originele processen verbaal) te raadplegen. Die zijn doorgaans op de Haltbureaus aanwezig.

Met name uit de niet-Haltwaardige feiten waarover de geautomatiseerde registraties onvoldoende duidelijkheid boden is een steekproef getrokken. De responderende Haltbureau is gevraagd om voor maximaal twintig cases een nadere omschrijving te geven van het voorval dat de Halt-afdoening tot gevolg heeft gehad. In ieder arrondissement is uit specifieke delicttypen een steekproef getrokken (bijvoorbeeld in het arrondissement Den Bosch uit de categorie ‘eenvoudige mishandeling’ en in het arrondissement Breda uit de categorie ‘schoolverzuim’). Op die manier werd een redelijke mate van spreiding over de delicttypen gegarandeerd, en werd tegelijkertijd enige mate van generalisatie mogelijk gemaakt binnen de voor-

naamste delicttypen afzonderlijk. In bijlage 3 is weergegeven uit welke delicttypen in de onderzochte arrondissementen de steekproef is getrokken.

Ad D. Interviews Haltbureaus, politie, Openbaar Ministerie en Raad voor de Kinderbescherming

Terwijl we op basis van de voorgaande analyses een beter beeld kregen van de niet-Haltwaardige feiten die met een verwijzing naar het Haltbureau zijn afgedaan, hebben we ons tevens gebogen over de vragen die moesten achterhalen hoe en waarom dat zo is gebeurd. Dit is met name achterhaald door middel van interviews met functionarissen van de Haltbureaus, de regiopolitie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming. De interviews kenden een semi-gestructureerd karakter, waarbij dezelfde onderwerpen in dezelfde volgorde ter sprake zijn gebracht. Daarbij bestond steeds de mogelijkheid om dieper in te gaan op zaken die door respondenten ter sprake werden gebracht. In de loop van de interviews zijn enkele hypothesen naar voren gekomen over het waarom van het plaatsvinden van Halt-aftoeningen bij niet-Haltwaardige feiten. Deze zijn in de latere interviews ter toetsing aan de respondenten voorgelegd.

In de zes ‘experimentele’ arrondissementen hebben 32 interviews plaatsgevonden. Veertien *face to face* interviews met medewerkers van Haltbureaus, zes *face to face* interviews met specialisten uit de politieorganisatie, zes *face to face* interviews met functionarissen van het Openbaar Ministerie en zes telefonische interviews met medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming. In de twee ‘controle-arrondissementen’, waar verwijzingen wegens niet-Haltwaardige feiten relatief weinig voorkomen, hebben in totaal vier gesprekken plaatsgehad en zijn drie telefonische interviews verricht, waarvan twee met medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming. De *face to face* interviews met de functionaris van het arrondissement Assen en de medewerker van het Haltbureau Drenthe zijn gecombineerd. Voor die bijeenkomst was ook een functionaris van de Regiopolitie Drenthe uitgenodigd, die uiteindelijk verhinderd was vanwege vakantie. Het interview met hem heeft in een later stadium telefonisch plaatsgevonden. In het arrondissement Den Haag hebben wel afzonderlijke *face to face* interviews plaatsgevonden met het OM, de regiopolitie Haaglanden en bureau Halt Den Haag.

Bij de Haltbureaus zijn coördinatoren geïnterviewd. Soms nam nog een andere Halt-medewerker deel aan het interview. Bij de interviews met de regiopolitie is doorgaans met twee respondenten gesproken, te weten een functionaris die betrokken is bij Haltverwijzingen en een functionaris die zich meer beleidsmatig met jeugdzaken bezig houdt. Bij de parketten is gesproken met een jeugdofficier en met een parketsecretaris die in individuele gevallen toestemming verleent voor Halt-aftoeningen bij niet-Haltwaardige feiten. In het arrondissement Assen is alleen gesproken met de jeugdofficier. In het arrondissement Den Haag is een

parketsecretaris jeugd geïnterviewd. De reden daarvoor was dat een jeugdofficier uit Den Haag voorzitter was van de commissie die dit onderzoek heeft begeleid en hij er de voorkeur aan gaf zich tot deze rol te beperken.

1.6 Voor- en nadelen van de onderzoeksmethode

Ten behoeve van dit onderzoek zijn, zoals gezegd is, zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethoden gebruikt. Aan deze methoden kleven zowel voor- als nadelen. Deze voor- en nadelen hebben hun weerslag op het type uitspraken dat in dit rapport wordt gedaan.

Het voordeel van kwantitatieve analyses van grote databestanden is dat een tamelijk precies beeld kan worden verkregen van de omvang van een bepaald verschijnsel (in dit geval bijvoorbeeld de schaal waarop Halt-afdoeningen plaatsvinden bij niet-Haltwaardige feiten) en van de samenhangen tussen verschijnselen of kenmerken voor zover deze met een voldoende frequentie in het databestand zijn opgenomen (bijvoorbeeld de samenhang tussen het delict-type en de uitval van jongeren tijdens de Halt-procedure). Een nadeel van kwantitatieve analyses is echter dat op die manier moeilijk iets te zeggen valt over de *betekenis* van een bepaald verschijnsel (bijvoorbeeld waarom een Halt-afdoeningen bij een bepaald delict heeft plaatsgevonden). Gevoelens, motieven, beweegredenen en dergelijke kunnen met behulp van statistische analyses van registraties van de Haltbureaus niet goed worden achterhaald.

Kwalitatieve onderzoeksmethoden, zoals het afnemen van diepte-interviews, kennen eveneens specifieke voor- en nadelen. Het voornaamste voordeel is dat - althans ten opzichte van andere onderzoeksmethoden - een goed inzicht kan worden gekregen in de wijze waarop mensen hun gedrag motiveren. Bovendien bestaat bij een dergelijke onderzoeksmethode een grotere kans dat de onderzoeker een onverwachte bevinding doet. Een nadeel van kwalitatieve onderzoeksmethoden is echter dat de bevindingen meestal alleen in *kwalitatieve termen* kunnen worden omschreven. Het is dan bijvoorbeeld wel duidelijk dat een bepaald motief belangrijk of minder belangrijk is, maar bijvoorbeeld niet *hoeveel* belangrijker of minder belangrijk. Bij de kwalitatieve beschrijvingen in dit rapport worden termen als 'regelmatig', 'soms', 'incidenteel', 'doorgaans' dan ook relatief vaak gebezigd.

1.7 Respons

De benaderde Haltbureaus hebben in hoge mate hun medewerking verleend aan het onderzoek. Van de 23 bureaus die in de geselecteerde 6 arrondissementen opereren hebben 19 bureaus de gevraagde kwantitatieve gegevens aangeleverd. De overige bureaus maken geen ge-

bruik van het geautomatiseerde systeem van Halt Nederland. Van deze 19 bureaus hebben er 15 hun medewerking verleend aan het dossieronderzoek. Drie bureaus zagen geen mogelijkheid de aanvullende vragen te beantwoorden omdat zij in beslag werden genomen door reguliere werkzaamheden. Eén bureau bleek niet meer over dossiers van 1999 en 2000 te beschikken.

1.8 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd uit zes hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk volgt een hoofdstuk ('verwijzingen') waarin wordt beschreven op welke wijzen niet-Haltwaardige feiten naar de Haltbureaus worden doorverwezen. In hoofdstuk drie wordt vervolgens een beeld gegeven van het soort feiten dat door de Haltbureaus is afgedaan ('de afdoeningen'). Het vierde hoofdstuk ('inhoud en resultaten van de Halt-afdoening') beschrijft de resultaten van deze afdoeningen in termen van de omvang en de inhoud van de werkzaamheden die jongeren hebben verricht en het percentage van hen dat de procedure met goed gevolg blijkt te hebben doorlopen. In het vijfde hoofdstuk zetten we uiteen welke oorzaken en beweegredenen een rol blijken te spelen bij de beslissingen van functionarissen van de politie, van het Openbaar Ministerie en van de Haltbureaus om niet-Haltwaardige feiten door middel van Halt af te doen. Het afsluitende hoofdstuk is geschreven in het licht van een eventuele uitbreiding van het aantal Haltwaardige delicttypen. Allereerst beantwoorden we de onderzoeksvragen. Daarna contrasteren we een groep niet-Haltwaardige feiten die in een aantal opzichten vergelijkbaar blijken met de Haltwaardige feiten met een groep niet-Haltwaardige feiten waarvoor dat niet of in mindere mate het geval is. Op die manier proberen we te achterhalen welke niet-Haltwaardige feiten aansluiten bij de doelgroep van Halt en welke niet-Haltwaardige feiten daarbij in mindere mate passen. In het laatste, meer beschouwende deel van dat hoofdstuk wordt gewezen op enkele overige aandachtspunten en dilemma's die bij een uitbreiding van het aantal Haltwaardige delicttypen van belang kunnen zijn.

2 DE VERWIJZINGEN

2.1 Inleiding

Bij Haltwaardige feiten is de politie bevoegd om zonder tussenkomst van het Openbaar Ministerie naar het Haltbureau te verwijzen¹. Pas als de Halt-afdoening niet naar behoren wordt verricht, wordt de zaak doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie. In dit hoofdstuk beschrijven we de wijze(n) waarop *niet-Haltwaardige feiten* naar Halt blijken te worden doorverwezen. Hoe komen deze zaken eigenlijk bij de betreffende Haltbureaus terecht en wie zijn in dat proces sleutelactoren? Hoe wordt in dergelijke gevallen de inhoud van de afdoening bepaald?

In de onderzochte arrondissementen blijken niet-Haltwaardige feiten niet altijd op dezelfde wijze naar Halt te worden doorverwezen. Soms gebeurt dit rechtstreeks door de opsporingsambtenaar. In andere gevallen worden de betreffende feiten eerst besproken in een overleg waarin de ketenpartners uit het jeugdstrafrecht zitting hebben (politie, Openbaar Ministerie, Halt, Raad voor de Kinderbescherming). We beschrijven de algemene patronen in paragraaf 2.2. Daarna gaan we in op de verschillen waarop we zijn gestuit (paragraaf 2.3). We eindigen met een korte conclusie (paragraaf 2.4).

2.2 Algemene patronen van doorverwijzing

Beslissingsbevoegdheid is gedelegeerd

De Algemene Aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal bieden de Officier van Justitie de mogelijkheid om in incidentele gevallen Halt-afdoeningen te laten plaatsvinden voor niet-Haltwaardige feiten. In de praktijk blijkt de officier individuele zaken echter niet zelf te beoordelen. Deze beslissingsbevoegdheid is gedelegeerd aan de (politie)parketsecretaris. Soms wordt de toestemming voor een Halt-afdoening gegeven door een zogeheten piket-officier. Deze functionaris van het Openbaar Ministerie neemt buiten kantooruren de taken waar van de jeugdofficier.

Dat de beslissingsbevoegdheid in individuele gevallen is gedelegeerd betekent niet dat de Officier van Justitie zich niet met de kwestie bezig houdt. Hoewel de officier vaak niet precies blijkt te weten welk type feiten wel eens een Halt-afdoening krijgen, schept hij of zij (globaal) de kaders waarbinnen de secretarissen kunnen opereren. Pas als de officier zich op

¹ Mits er geen sprake is van een te hoog schadebedrag.

het standpunt stelt dat van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten kan worden afgeweken, kunnen parketsecretarissen daartoe in individuele gevallen toestemming verlenen. In twijfelgevallen vragen parketsecretarissen nog wel eens om het oordeel van de officier.

Openbaar Ministerie geeft richtlijn van de werkzaamheden

In de meeste van de onderzochte arrondissementen is door het Openbaar Ministerie een richtlijn ontworpen naar analogie van de zogeheten ‘requirreerrichtlijn in Kinderzaken’². Daarin wordt voor niet-Haltwaardige feiten die vrij regelmatig een Halt-afdoening krijgen een richtsnoer gegeven voor de minimale duur van de werkzaamheden, al dan niet vermeerderd met enkele uren in geval van recidive of een hogere leeftijd. Vaak geven de parketsecretarissen daarnaast in individuele gevallen een advies voor de duur van de werkzaamheden. Sommige Haltbureaus zijn bevoegd om zelf invulling te geven aan de richtlijn.

Inhoud afdoening is aan het Haltbureau

Het Openbaar Ministerie bemoeit zich niet met de inhoud van de Halt-afdoening. Het Haltbureau bepaalt op welke wijze daaraan invulling wordt gegeven.

Overleg vindt meestal telefonisch plaats

De functionaris die toestemming vraagt voor een Halt-afdoening bij een niet-Haltwaardig feit kan de agent zijn die het proces verbaal heeft opgemaakt of een politiefunctionaris die als taak heeft om jeugdzaken te beoordelen. Voorts kan het zijn dat een medewerker van het Haltbureau toestemming vraagt. Het overleg met de functionaris van het Openbaar Ministerie vindt doorgaans plaats per telefoon. De geïnterviewde parketsecretarissen hebben aangegeven dat men daardoor erg afhankelijk is van de wijze waarop de politiefunctionaris de zaak verwoordt. In een van de onderzochte arrondissementen heeft dit ertoe geleid dat men inmiddels een korte beschrijving van de zaak laat faxen.

Geen expliciet beleid toetsingscriteria

In de onderzochte arrondissementen blijkt over het algemeen geen expliciet beleid te zijn geformuleerd ten aanzien van de toetsingscriteria die in acht dienen te worden genomen bij de beoordeling van niet-Haltwaardige feiten. Daarover zijn meestal informele werkafspraken gemaakt. Soms zijn deze werkafspraken gemaakt in een overleg waarvan korte notulen zijn opgesteld. Het ontbreken van expliciete toetsingscriteria leidt ertoe dat de beoordeling

² De requirreerrichtlijn in Kinderzaken fungeert als richtsnoer voor de strafduur bij vervolging van strafbare feiten waarbij jongeren zijn betrokken.

enigszins van persoon tot persoon verschilt. Binnen een en hetzelfde arrondissement leggen parketsecretarissen naar eigen zeggen verschillende accenten.

2.3 Verwijstypen bij niet-Haltwaardige feiten

Niet-Haltwaardige feiten blijken op vier verschillende manieren naar het Haltbureau te worden doorverwezen. Daarbinnen kunnen vervolgens weer subtypen worden onderscheiden.

1. Politiefunctionaris vraagt functionaris van het Openbaar Ministerie of de zaak naar het Haltbureau kan. Openbaar Ministerie is akkoord. Politiefunctionaris stuurt de zaak naar het Haltbureau.

Vervolgens zijn er twee mogelijkheden:

- *Het Haltbureau neemt de zaak in behandeling.*
- *Het Haltbureau neemt de zaak niet in behandeling en stuurt het proces-verbaal alsnog door naar het Openbaar Ministerie.*

Bij deze vorm van verwijzing vraagt een politiefunctionaris, - al dan niet nadat hij daarover met een medewerker van het Haltbureau heeft overlegd - aan een parketsecretaris om in te stemmen met het voorstel om een jongere wegens een niet-Haltwaardig feit een Halt-afdoening aan te bieden. Indien deze akkoord is en indien de jongere met het voorstel instemt, wordt het proces verbaal (of een verkorte versie daarvan) naar het Haltbureau gestuurd. Daarna doen zich twee mogelijkheden voor. Meestal zal het Haltbureau de zaak in behandeling nemen en de jongere en de ouders uitnodigen voor een gesprek. Daarnaast blijkt het echter voor te komen dat een medewerker van het Haltbureau na lezing van het proces verbaal van mening is dat het delict te ernstig is voor Halt. De medewerker kan dan besluiten om opnieuw contact op te nemen met het Openbaar Ministerie. De functionaris van het Openbaar Ministerie hoort nu een andere lezing van het voorval en besluit soms dat de zaak alsnog naar het Openbaar Ministerie dient te worden gestuurd. Het Haltbureau bepaalt in dat geval mede welke afdoening er uiteindelijk plaatsvindt.

2. Politiefunctionaris stuurt de zaak naar het Haltbureau.

Er zijn vervolgens vier mogelijkheden:

- *Politiefunctionaris vraagt goedkeuring aan functionaris Openbaar Ministerie nadat zaak naar het Haltbureau is gestuurd. Afhankelijk daarvan neemt het Haltbureau de zaak in behandeling of stuurt door naar Openbaar Ministerie.*

- *Medewerker van het Haltbureau vraagt goedkeuring aan Openbaar Ministerie. Afhankelijk daarvan neemt het Haltbureau de zaak in behandeling of stuurt door naar Openbaar Ministerie.*
- *Zowel politiefunctionaris als Halt-medewerker overleggen met functionaris van het Openbaar Ministerie. Afhankelijk daarvan neemt het Haltbureau de zaak in behandeling of stuurt door naar Openbaar Ministerie.*
- *Er is geen overleg met het Openbaar Ministerie. Halt neemt de zaak in behandeling.*

Bij dit type verwijzing wordt het proces verbaal naar het Haltbureau gestuurd *voordat* overleg plaatsvindt met het Openbaar Ministerie. De jongere en de ouders zijn daarvan meestal op de hoogte gesteld. Er doen zich nu verschillende mogelijkheden voor. Het kan zijn dat de politiefunctionaris of de Haltmedewerker de parketsecretaris verwittigt dat een zaak naar het Haltbureau is gestuurd en hem ('pro forma') verzoekt met de Halt-afdoening in te stemmen. Volgens de parketsecretarissen wordt men op die manier in feite een beetje "voor het blok geplaatst". De jongere en de ouders gaan uit van een Halt-afdoening en zullen wellicht bezwaar maken indien er alsnog een zwaardere justitiële reactie plaatsvindt.

Bij tien van de negentien responderende Haltbureaus blijkt het voor te komen dat de parketsecretaris soms geen toestemming geeft voor een Halt-afdoening bij een zaak die door de politie reeds naar het Haltbureau was doorverwezen. Ter indicatie: van de 13.424 twaalf- tot achttienjarige jongeren die in 1999 en 2000 bij de responderende Haltbureaus zijn aangemeld, zijn er 467 (3,5%) niet in behandeling genomen. In 123 (1%) gevallen wordt als reden opgegeven dat het Haltbureau de afdoening niet aangewezen acht na overleg met het Openbaar Ministerie. In nog eens 129 gevallen (1%) is vermeld dat het Openbaar Ministerie geen toestemming heeft gegeven omdat de verwijzing die niet aan formele criteria voldoet. In 48 gevallen betreft het niet-Haltwaardige feiten³. Naar tien van de negentien responderende Haltbureaus werden dus niet-Haltwaardige feiten doorverwezen zonder dat het Openbaar Ministerie daaraan vooraf toestemming had verleend.

Binnen dit type verwijzing doet zich ten slotte de mogelijkheid voor dat in het geheel geen overleg plaatsvindt met het Openbaar Ministerie. Van medewerkers van vier van de onderzochte Haltbureaus weten we dat er in de praktijk niet altijd overleg plaatsvindt met het Openbaar Ministerie, hoewel niet duidelijk is om hoeveel zaken het precies gaat⁴. Een van de Haltbureaus zou in overeenstemming handelen met de wens van het Openbaar Ministerie: bij eenvoudige mishandeling ('de droge klap') zou niet voor ieder geval afzonderlijk overleg nodig zijn. Een ander zou niet op de hoogte zijn van de noodzaak tot overleg met het Openbaar Ministerie. Dat er niet altijd overleg plaatsvindt zou voorts kunnen blijken uit het feit

³ Dit impliceert dat in de overige gevallen niet voldaan is aan andere criteria die in de AMvB zijn vermeld (bijvoorbeeld met betrekking tot het schadebedrag of de recidive).

⁴ Uit AuraH is dit niet op te maken.

dat sleutelinformanten bij het Openbaar Ministerie geen volledige kennis blijken te hebben van het soort delicten dat door Haltbureaus in de regio is afgedaan.

3. Politiefunctionaris stuurt zaak naar het Openbaar Ministerie. Openbaar Ministerie stuurt door naar het Haltbureau.

Bij dit verwijstype wordt het proces verbaal ingestuurd bij het Openbaar Ministerie, waarna het Openbaar Ministerie besluit dat het Haltbureau de meest aangewezen instantie is om zorg te dragen voor de afdoening. Dit type verwijzing komt relatief weinig voor. Zaken die naar het parket worden gestuurd krijgen meestal een vervolg in de vorm van een taakstraf conform het officiersmodel of worden gedagvaard. Ter illustratie: van de 13.424 gevallen die naar de onderzochte Haltbureaus zijn verwezen is in 81 gevallen de Officier van Justitie de verwijzende instantie. Daaronder zijn 24 niet-Haltwaardige feiten. Dit komt overeen met circa twee procent van de Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten.

4. Politiefunctionaris bespreekt de zaak in geïnstitutionaliseerd overleg.

In enkele arrondissementen bestaat een geïnstitutionaliseerd overleg waarin de ketenpartners uit het jeugdstrafrecht participeren (politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, Haltbureaus). Dit overleg komt bijvoorbeeld om de twee weken bij elkaar. Voor zover de afhandeling daardoor niet te veel vertraging oploopt, wordt in dit gremium overlegd welke afdoening een jeugdzaak dient te krijgen. Alle jeugdzaken worden achteraf ter sprake gebracht. Er is automatisch voldaan aan de vereiste toestemming van het Openbaar Ministerie, aangezien een functionaris van het Openbaar Ministerie (meestal een parketsecretaris) in het overleg zitting heeft. In sommige regio's opereren vergelijkbare gremia waarin echter alleen op hoofdlijnen beleid wordt geformuleerd en waarin individuele zaken niet ter sprake worden gebracht.

2.4 Conclusie

Niet-Haltwaardige feiten komen langs verschillende wegen bij de Haltbureaus terecht. Aangezien het overleg tussen politie, Halt en Openbaar Ministerie doorgaans telefonisch plaatsvindt, krijgt het Openbaar Ministerie het proces verbaal van dergelijke zaken meestal niet onder ogen. Niet-Haltwaardige feiten die naar het parket worden gestuurd krijgen zelden nog een Halt-afdoening. Meestal vindt dan een justitieel vervolg plaats in de vorm van een taakstraf conform het officiersmodel. Soms wordt de zaak gedagvaard of beboet.

De bevoegdheid om in individuele gevallen toestemming te verlenen voor een Halt-afdoening bij een niet-Haltwaardig feit ligt in de praktijk bij (politie)parketsecretarissen. De officier bepaalt of er in beginsel van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten kan worden afgeweken en eventueel welke feiten daarvoor globaal in aanmerking komen. Met individuele gevallen houdt hij zich in beginsel niet bezig. Er is doorgaans geen expliciet beleid geformuleerd ten aanzien van de criteria die bij de beoordeling van niet-Haltwaardige feiten in acht dienen te worden genomen. Mede om die reden leggen parketsecretarissen daarbij naar eigen zeggen verschillende accenten.

Het komt voor dat het Haltbureau zaken alsnog doorstuurt naar het parket, hoewel het Openbaar Ministerie aanvankelijk had ingestemd met een Halt-afdoening. De zaak blijkt dan ernstiger dan de opsporingsambtenaar het telefonisch had doen voorkomen. Het komt eveneens voor (bij in ieder geval tien van de negentien responderende Haltbureaus) dat politiefunctionarissen niet-Haltwaardige feiten naar het Haltbureau doorverwijzen zonder dat door hen met het Openbaar Ministerie is overlegd. In dat geval vraagt het Haltbureau eventueel om de vereiste toestemming. Bij 4 van de 23 Haltbureaus die in de zes arrondissementen opereren, is komen vast te staan dat zij wel eens een Halt-afdoening ten uitvoer brengen bij een niet-Haltwaardig feit zonder dat het Openbaar Ministerie daarin is gekend.

3 DE AFDOENINGEN: EEN OVERZICHT

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven we een beeld van de jongeren die door de Haltbureaus in de arrondissementen Amsterdam, Utrecht, Breda, Den Bosch, Maastricht en Middelburg in behandeling zijn genomen voor een scala aan delicten. De nadruk ligt op niet-Haltwaardige feiten. De gegevens zijn niet representatief voor heel Nederland: de zes arrondissementen zijn gekozen omdat de Haltbureaus daar relatief veel niet-Haltwaardige feiten afdoen.

Eerst geven een kwantitatief beeld van de delicten (paragraaf 3.2). Vervolgens belichten we enkele persoonskenmerken van de daders (paragraaf 3.3.). We geven een overzicht van de schade die met de delicten is toegebracht (paragraaf 3.4) In paragraaf 3.5 worden voorbeelden gegeven van zaken die via Halt zijn afgedaan, terwijl de jongere een niet-Haltwaardig feit had gepleegd. We besluiten met een conclusie (paragraaf 3.6).

3.2 Haltwaardige en niet-Haltwaardige feiten: overzicht

De Haltbureaus in de zes arrondissementen namen in 1999 en 2000 jaarlijks ongeveer 6500 jongeren tussen de 12 en 18 jaar in behandeling (tabel 3.1). De grote meerderheid van de jongeren (87%) had een Haltwaardig feit gepleegd¹. Ruim zeshonderd jongeren kwamen na een niet-Haltwaardig feit bij Halt. In ruim 100 gevallen kon op grond van de manier van registratie niet worden vastgesteld of het om een Haltwaardig of een niet-Haltwaardig feit ging ('diversen algemene plaatselijke verordening' en 'overig').

¹ In tabel B1-1 is weergegeven welke delictcategorieën de Haltbureaus onderscheiden en welke gedragingen zij daar toe rekenen. In tabel B1-2 en B1-3 zijn de afdoeningen per arrondissement weergegeven.

Tabel 3.1: Halt-afdoeningen bij Haltwaardige en niet-Haltwaardige feiten, 1999-2000, zes arrondissementen.

	1999		2000	
	Aantal jongeren	%	Aantal jongeren	%
Haltwaardig feit	5626	89	5732	88
Niet-Haltwaardig feit	603	9	695	11
Diversen APV	79	1	50	1
Overige delicten	46	1	68	1
Totaal	6354	100	6545	100

Bron: Aurah.

Onder de Haltwaardige feiten zijn diefstal en winkeldiefstal (alleen of in vereniging), misbruik van vuurwerk, vernieling, graffiti en baldadigheid sterk vertegenwoordigd (tabel 3.2).

Tabel 3.2: Haltwaardige feiten naar delict, 1999-2000, zes arrondissementen.

	1999		2000	
	Aantal jongeren	%	Aantal jongeren	%
Diefstal en verduistering	2498	44	2592	45
Vandalisme en baldadigheid	1754	31	1787	31
Vuurwerk	1087	19	1071	19
Heling	101	2	131	2
Oplichting	44	1	38	1
Brandstichting	142	3	113	2
Totaal	5626	100	5732	100

Bron: Aurah.

Onder de Haltwaardige feiten zijn enkele delicten gerangschikt die eigenlijk tot de niet-Haltwaardige feiten behoren. Zo worden vechtpartijen waarbij meer dan twee personen betrokken waren soms geregistreerd onder artikel 300 ‘eenvoudige mishandeling’ (niet-Haltwaardig feit), maar soms ook onder artikel 144 ‘openlijk geweld’ (Haltwaardig feit voor zover het openlijke geweldpleging tegen goederen betreft). Verduistering in dienstbetrekking (niet-Haltwaardig feit, artikel 322) wordt in sommige arrondissementen geregistreerd onder verduistering (Haltwaardig feit, artikel 321). Ook fietsendiefstal (artikel 311.1-5 ‘gekwalficeerde diefstal’) en eenvoudige diefstal (artikel 311.1-4) worden in sommige arrondissementen niet consequent van elkaar onderscheiden. Uit de registraties is in die gevallen vaak niet meer op te maken wat voor delict het precies heeft betroffen. Dergelijke ‘vervuilingen’ van de categorie Haltwaardige feiten worden in het onderzoek verder niet betrokken.

Onder de niet-Haltwaardige feiten, die in de zes arrondissementen elf procent van het totale aantal afdoeningen uitmaken, zijn eenvoudige mishandeling, diefstal door middel van braak en inklimming en overtredingen van de Wet Wapens en Munitie en van de Wegenverkeerswet sterk vertegenwoordigd (tabel 3.3). Op wat kleinere schaal hebben daarnaast Halt-afdoeningen plaatsgehad voor verduistering in dienstbetrekking, schoolverzuim, vervalsingen, belediging, bedreiging, milieuovertredingen en aanranding.

Tabel 3.3: Niet-Haltwaardige feiten naar delict, 1999-2000, zes arrondissementen.

	1999		2000	
	Aantal jongeren	%	Aantal jongeren	%
Eenvoudige mishandeling	191	32	190	27
Diefstal met braak	91	15	108	16
Wet Wapens en Munitie	103	17	97	14
Wegenverkeerswet	78	13	91	13
Schoolverzuim	13	2	62	9
Verduistering in dienstbetrekking	34	6	30	4
Belediging ambtenaar/weerspanningheid	19	3	29	4
Opgeven valse naam	12	2	18	3
Huisvredebreuk	13	2	16	2
Vervalsingen	19	3	15	2
Bedreiging	14	2	13	2
Milieuovertreding	5	1	9	1
Lokaalvredebreuk	2	0	6	1
Aanranding	0	0	5	1
Drank en drugsgebruik	6	1	4	1
Culpose brandstichting	3	1	2	0
Totaal niet-Haltwaardige feiten	603	100	695	100

Bron: Aurah.

Voor geen van de genoemde delicttypen geldt dat ze altijd een Halt-afdoening krijgen², maar dit geldt ook, zij het in mindere mate, voor de meeste Haltwaardige feiten. Het oordeel van individuele politiefunctionarissen blijkt van groot belang. Als zij de indruk hebben dat er met een dader verder niet zo veel loos is, stellen zij soms voor niet-Haltwaardige delicten door het Haltbureau af te laten doen; indien zij daarentegen de indruk hebben dat het om een dader

² Een uitzondering: in één van de arrondissementen wordt schoolverzuim stelselmatig naar Halt verwezen, voor zover het aan de criteria voor 'matig schoolverzuim' voldoet.

van een zwaarder kaliber gaat (bijvoorbeeld op grond van mutaties in de politieregistratie HKS of op basis van informatie van een wijkagent) besluiten ze soms om Haltwaardige feiten naar het Openbaar Ministerie te sturen. Waar het Besluit Aanwijzing Haltfeiten is geënt op het delicttype, blijkt men in de praktijk ook oog te hebben voor de dader en voor de sociale context waarbinnen deze opereert. Daarnaast blijken overigens ook meer pragmatische overwegingen een rol spelen. Deze worden in hoofdstuk 5 besproken.

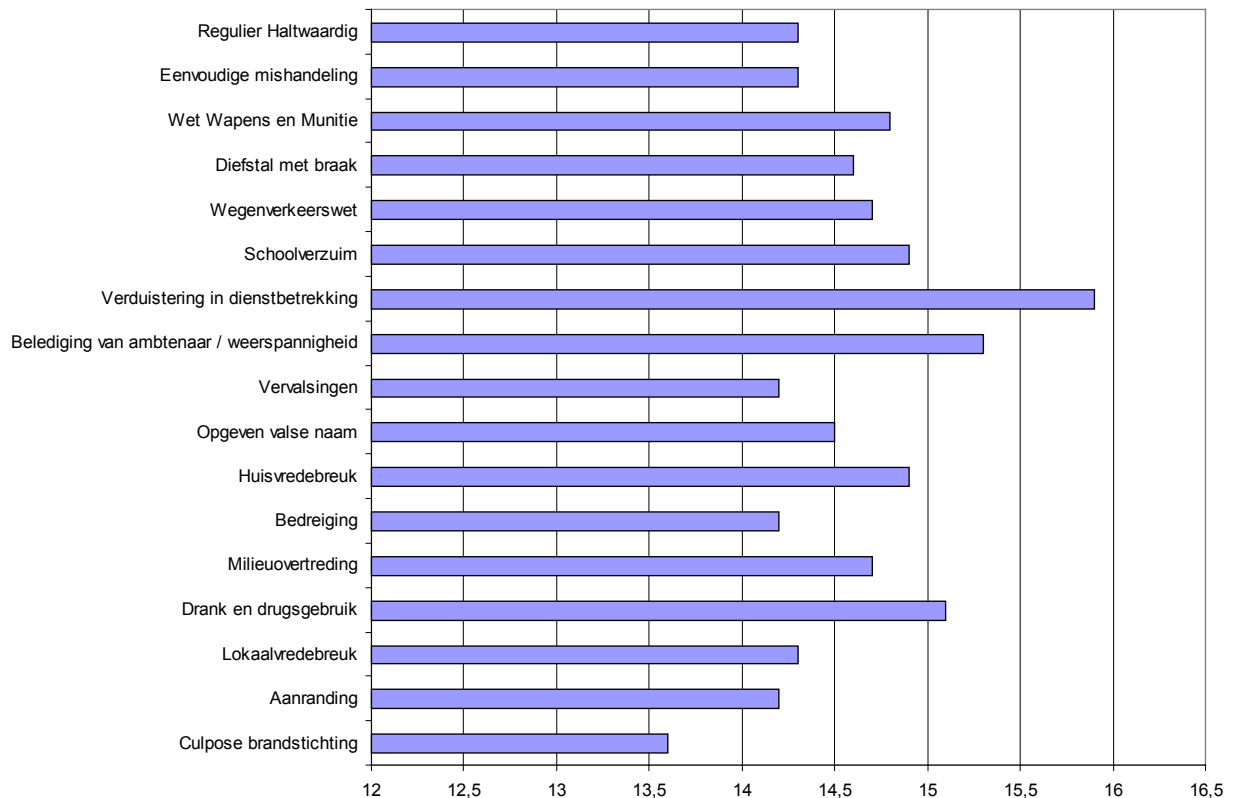
Binnen de categorie niet-Haltwaardige feiten kan een onderscheid worden aangebracht tussen niet-Haltwaardige feiten die op zeer incidentele basis door Halt worden afgedaan (bijvoorbeeld bedreiging en het opgeven van een valse naam) en niet-Haltwaardige feiten waarvoor Halt-afdoeningen (zeer) regelmatig blijken voor te komen en die *de facto* bijna de status hebben gekregen van een Haltwaardig feit. Tot deze laatste categorie behoren (bepaalde vormen van) eenvoudige mishandeling, (bepaalde vormen van) diefstal met braak en (bepaalde vormen van) wapenbezit.

3.3 Persoonskenmerken

Hoewel in dit onderzoek de nadruk ligt op delicttypen, kunnen delicten niet geheel los worden gezien van de jongeren die ze plegen. Enkele van de niet-Haltwaardige feiten die door de Haltbureaus zijn afgedaan worden relatief vaak door oudere jongeren gepleegd (de gemiddelde leeftijd is significant hoger bij wapenbezit, diefstal met braak, wegenverkeerswet, leerplicht, verduistering in dienstbetrekking en belediging van een ambtenaar (figuur 3.1)³.

³ De hogere gemiddelde leeftijd in de categorie drank- en drugsgebruik is niet statistisch significant.

Figuur 3.1: Gemiddelde leeftijd naar delicttype. Zes arrondissementen⁴.

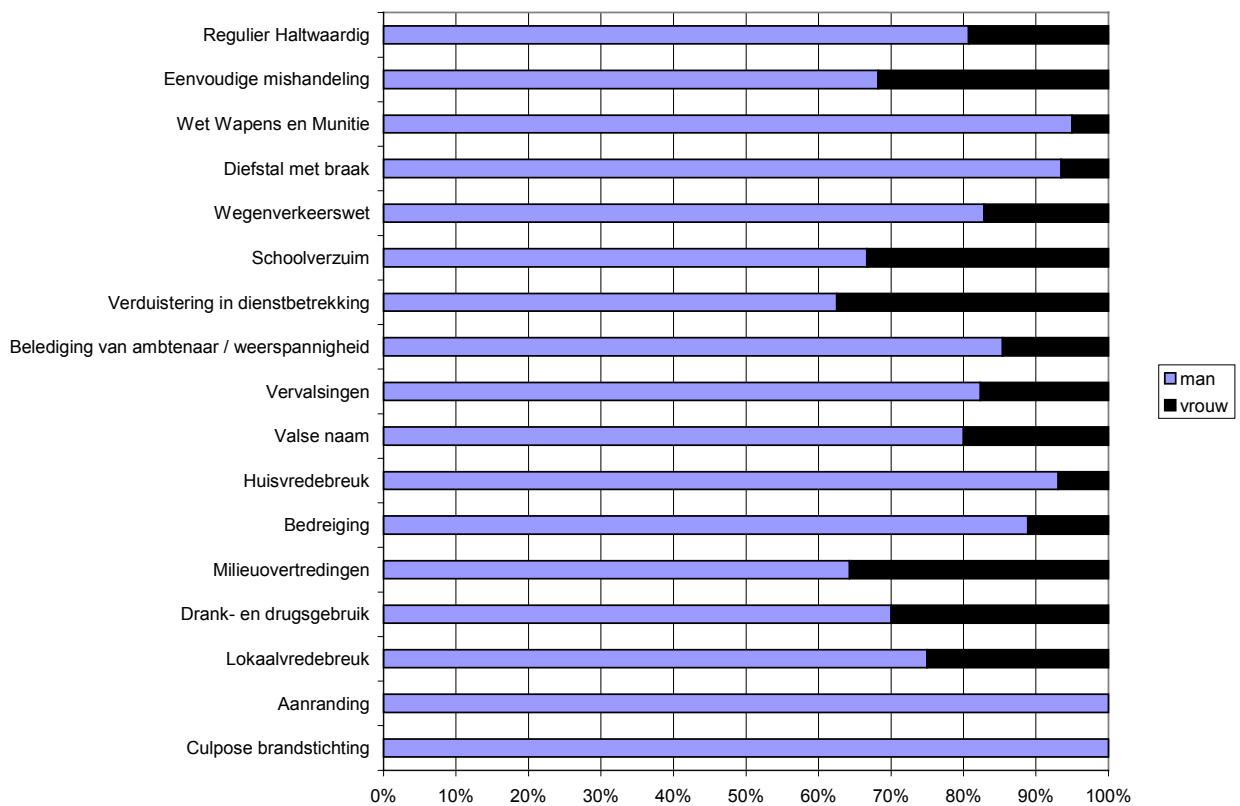
Bron: AuraH.

Daarnaast zijn er enkele delictcategorieën die in vergelijking met de Haltwaardige feiten een meer uitgesproken ‘mannelijk’ of juist ‘vrouwelijk’ karakter dragen. Het aandeel van meisjes onder de spijbelaars, onder de verdachten van verduistering in dienstbetrekking en (dit laatste is wellicht verrassend) eenvoudige mishandeling is bijvoorbeeld significant groter dan in de groep Haltwaardige feiten regel is⁵. Braak en wapenbezit zijn juist typische ‘jongensdelicten’ (figuur 3.2).

⁴ De absolute aantallen waarop de figuur is gebaseerd zijn afgedrukt in tabel B1-4.

⁵ Het zou kunnen zijn dat meisjes zich relatief vaak schuldig maken aan de lichtere vormen van mishandeling en dat zij daarom bij Halt een groot aandeel hebben in de categorie ‘eenvoudige mishandeling’.

Figuur 3.2: Geslacht van de dader naar delicttype. Zes arrondissementen⁶.

Bron: AuraH.

3.4 Schade

In AuraH is in een meerderheid van de gevallen geen schadebedrag ingevuld. Dit kan zowel betekenen dat er geen schade was of dat de schade niet is ingevuld terwijl daarvan in werkelijk wel sprake was. De gemiddelde schade bij de Haltwaardige feiten *waarbij in AuraH een schadebedrag is ingevuld* bedraagt fl. 441,13⁷. Bij de niet-Haltwaardige feiten ligt het gemiddelde schadebedrag met fl. 351,27 wat lager (tabel 3.4). Dit verschil wordt met name verklaard doordat vandalisme tot de Haltwaardige feiten behoort.

⁶ De absolute aantallen waarop de figuur is gebaseerd zijn afgedrukt in tabel B1-5.

⁷ We zijn hierbij uitgegaan van schadebedragen zoals geschat door de verbalisant. Aangezien het veld 'geschatte schade' melding maakt van de totale schade die bij een delict is ontstaan, is dit bedrag door ons steeds gedeeld door het aantal personen dat het betreffende delict heeft gepleegd. We zouden ook kunnen kijken naar de geclaimde schade. Dit levert geen wezenlijk andere resultaten op.

Uit de gegevens blijkt dat ook de richtlijnen omtrent de maximale schade bij Haltzaken, zoals neergelegd in het besluit Aanwijzing Haltfeiten, niet consequent worden nageleefd. Bij 71 van 498 diefstallen zonder braak bedroeg de buit (per dader) meer dan fl. 250,00. Bij 88 gevallen van vandalisme bedroeg de geschatte schade per dader meer dan fl. 1500,00 (tabel B1-6).

Tabel 3.4: Geschatte schade per dader per delicttype in een aantal klassen.

	Geen opgaaf schade	Gem. schade II	Tot en met fl. 250	Fl. 250 tot en met fl. 1.500	Fl. 1500 en meer	Totaal
Haltwaardig feit	9810	441,13	924	532	92	1548
Niet-Haltwaardig feit	1211	351,27	59	25	3	87
Eenvoudige mishandeling	350	148,9	28	3		31
Wet Wapens en Munitie	199	600		1		1
Diefstal met braak	164	349,9	16	18	1	35
Wegenverkeerswet	157	1025,72	8	2	2	12
Schoolverzuim	75	0				0
Verduistering in dienstbetrekking	59	37	5			5
Belediging van ambtenaar/weerspannigheid	47	98	1			1
Vervalsingen	33	418		1		1
Opgeven valse naam	30	0				0
Huisvredebreuk	29	0				0
Bedreiging	27	0				0
Milieuovertreding	14	0				0
Drank en drugsgebruik	10	0				0
Lokaalvredebreuk	8	0				0
Culpoze brandstichting	4	85	1			1
Aanranding	5	0				0

Bron: AuraH.

3.5 Niet-Haltwaardige feiten: voorbeelden

Achter de niet-Haltwaardige feiten gaan tal van delicten, gedragingen en afwegingen schuil. In deze paragraaf geven we daarvan een aantal voorbeelden, gebaseerd op informatie uit de

geautomatiseerde registraties van de Haltbureaus en uit dossiers van Halt-jongeren⁸. De beschrijvingen door medewerkers van de Haltbureaus zijn, zij het geanonimiseerd, min of meer letterlijk overgenomen. Daardoor is de stijl soms tamelijk bloemrijk, in andere gevallen juist wat meer staccato.

De beschreven gevallen illustreren bij wat voor soort gedragingen een Halt-afdoening zoal heeft plaatsgehad. Zij tonen niet aan hoe vaak dit precies het geval is geweest. De onderstaande cases geven een goed beeld geven van de verscheidenheid die binnen iedere categorie kan worden aangetroffen. Er kan niet worden nagegaan of een casus binnen een bepaalde categorie een typisch geval is of dat deze daarbinnen een uitzondering vormt.

Eenvoudige mishandeling (artikel 300 Strafrecht)

In de tekstvelden van het geautomatiseerde systeem van de Haltbureaus worden diverse kwalificaties gebruikt om de delicten onder ‘eenvoudige mishandeling’ (artikel 300 Strafrecht) te categoriseren:

- “hete aansteker tegen wang slachtoffer gehouden”;
- “aangeefster werd door meerdere personen geschopt en heeft zich onder doktersbehandeling moeten stellen”;
- “klasgenote geschopt en geslagen”;
- “een jongen met zijn hoofd op de grond laten vallen, waardoor letsel is ontstaan”;
- “iemand raken met een hete bout”;
- “iemand steken met een beitel”;
- “iemand steken met een passer”;
- “iemand met een laserpen in het gezicht schijnen”;
- “iemand bedreigen met een mes”.

In de dossiers zijn de beschrijvingen uitgebreider. Meestal gaat het om vechtpartijtjes waarbij geen wapens worden gebruikt en waarbij geen (noemenswaardige) schade is ontstaan. In sommige arrondissementen zijn alleen gevallen opgenomen waarbij één dader één slachtoffer heeft mishandeld. In andere arrondissementen komen ook zaken voor waarbij door meer personen klappen zijn uitgedeeld aan één slachtoffer (dit zou eventueel kunnen worden aanmerkt als artikel 141 Strafrecht, ‘openlijke geweldpleging’). Soms gaat het om het geweld tussen bekenden, bijvoorbeeld tussen klas- of schoolgenoten. In sommige arrondissementen worden door de Haltbureaus zaken afgedaan, waarin er voorafgaande aan het delict geen relatie bestond tussen dader(s) en slachtoffer. In andere arrondissementen worden dergelijke zaken betiteld als ‘zinloos geweld’ en daarmee als niet-Haltwaardig.

⁸ De selectie van cases is verricht door Regioplan.

Enkele cases uit het dossieronderzoek:

Eenvoudige mishandeling gepleegd in H., alleen gepleegd. Traangas in gezicht gespoten. Schade was fl. 320,00 welke de dader heeft vergoed. Jongen. Ned. Geboren woonachtig in H. Ouders geboren in Marokko. Geeft zelf aan dat het goed gaat thuis en op school. Motief: agressie, kwaadheid.

Eenvoudige mishandeling, in S. met groepje van drie jongeren een leeftijdgenoot uitgescholden, een flinke klap gegeven en getrapt tegen fiets waardoor het slachtoffer ten val kwam. Slachtoffer is klasgenoot van dader. Dader woont met vader, moeder en zus. Ouders vonden het allemaal niet zo erg. Schoolprestaties zijn niet zo best, heeft het niet naar zijn zin op school. Recidivist eerder bij Halt in verband met baldadigheid.

Zonder enige aanleiding heeft dader, samen met enige andere meiden, een voor hen onbekende medereizigster (in de bus van school naar huis) bespuugd. De andere daders hebben verder geschopt, geduwd en aan de haren getrokken. Verder werd er ook nog gescholden. Dader is een 16-jarige leerlinge van het Voortgezet Speciaal Onderwijs, in de puberteit, die zich gemakkelijk heeft laten meeslepen door andere, meer 'door de wol geverfde' daders (die voor een deel reeds bij Halt bekend waren).

Eenvoudige mishandeling. Vijf personen. Op basis van een ruzie in het verleden, woordenwisseling bij friture. Vervolgens elkaar nagefietst; uitgescholden en enkele klappen uitgedeeld. Kleine schade aan fiets, niet verhaalbaar. Dader is meisje van 16 jaar. In het verleden zelf regelmatig bedreigd door betrokken groep. In het verleden RIAGG begeleiding geweest, volgens meisje zonder resultaat.

Dader is verwezen naar Halt voor eenvoudige mishandeling. Na een volleybalwedstrijd, die volgens beide partijen wederzijds redelijk intimiderend verliep, werd de dader door een van zijn tegenstanders uitgescholden voor 'kankerlijer'. Aangezien zijn vader was overleden aan die ziekte, kon dader zich niet beheersen en sloeg de jongen vol op zijn gezicht. Er was sprake van schade omdat de dader ook nog de helm van het slachtoffer van zijn scooter heeft afgeslagen. In overleg met Openbaar Ministerie mocht hij naar Halt maar dan voor 24 uur in verband met eerdere politiecontacten. De dader(16 jaar) is emotioneel erg labiel en is hiervoor ook onder behandeling van het RIAGG. Heeft ook op school regelmatig problemen met leraren. Is daarvoor ook al een keer van school gewisseld. Spijbelt regelmatig (minimaal 2x per week).

Eenvoudige mishandeling: 13-jarige jongen schopt een volwassen vrouw tegen haar billen omdat laatstgenoemde hardhandig aan zijn shirt trekt. Dit alles gebeurt vlakbij het woonhuis

van beiden en is het gevolg van de voetbal voor de zoveelste keer in haar tuin te schoppen. Slachtoffer vond de jongen brutaal en pakte zijn shirt toen hij weg wilde lopen. Dader heeft weinig spijt van zijn daad. Is een 'goeiige' jongen. Is wel onder de indruk van Halt en doet zijn werkstraf vol overgave.

16-jarige jongen rijdt op een smal fietspad. Er komen tegenliggers die met z'n drieën naast elkaar fietsen. De 16-jarige dader gaat niet opzij voor deze drie maar steekt op het laatste moment zijn elleboog uit die het slachtoffer in het gezicht treft. Belangrijk is te weten dat de dader twee meter groot is en het slachtoffer een brugpieper. Een voor zijn leeftijd enorm grote vent die eigenlijk heel onzeker is. Zijn moeder behandelde hem in het eerste gesprek ook als haar kleine jongen die niets fout doet. Zijn ouders zijn mensen met geld en hij is best verwend.

Dader en slachtoffer botsen tegen mekaar op, tijdens het passeren op een trap op school. Slachtoffer zegt 'kijk toch uit'. Hierop reageert dader door te zeggen dat hij slachtoffer nog wel zal pakken na schooltijd, en inderdaad wacht hij hem dan op en slaat hem op jukbeen. Slachtoffer noemt hem dan 'sukkel', waarop hij opnieuw tegen jukbeen slaat. Een vriend van dader is er bij en slaat -zonder pardon- slachtoffer ook nog eens in 't gezicht. Dader is een 14-jarige jongen, 2^e klas havo, van Marokkaanse afkomst. Motivatie is 'wraak, onvrede ergens over', De mededader is een 16-jarige, 5^e klas vwo, tevens van Marokkaanse ouders, motivatie: 'wraak'.

Diefstal door middel van braak (artikel 311-1.5 Str)

In de geautomatiseerde registratie komen de volgende kwalificaties van delicten onder artikel 311-1.5 Strafrecht voor:

- “diefstal van een fiets”;
- “diefstal van een bromfiets”;
- “poging tot diefstal van een auto”;
- “poging tot diefstal van geld uit een parkeerautomaat”;
- “diefstal van goederen uit een kelderbox”;
- “diefstal van auto-emblemen”;
- “inbreken in een bouwkeet”;
- “diefstal van goederen uit een bedrijf”;
- “stond op de uitkijk tijdens een inbraak”;
- “poging diefstal uit snoepautomaat”.

Ook hier geldt dat de ene diefstal met braak (poging diefstal uit snoepautomaat) de andere niet is (diefstal van goederen uit een bedrijf). Uit de dossiers blijkt dat in een enkel geval re-

latief zware delicten als een inbraak in een particuliere woning of autodiefstal met een Halt-straf zijn afgedaan.

Een greep uit het dossieronderzoek:

Dader werd poging tot diefstal in/uit door middel van braak, samen met zijn broertje, verweeten. Hij had, om beter in een keet te kunnen kijken, twee reeds kapotte raampjes verwijderd. Betreft 14-jarige jongen die zijn nieuwsgierigheid niet kon bedwingen en daarom, in principe, verkeerde dingen uithaalde. Hij was hierbij een slecht voorbeeld voor zijn jonger broertje. Hij heeft ook nog geprobeerd om met een schop de toegangsdeur te forceren. Doordat de steel afbrak lukte dit niet.

Poging diefstal dmv braak bij particulier, samen met een vriendje. Gemeente H. Zelfstandig wonend, werkt als hovenier, geen schooldiploma. 17 en 16 jaar. Woont bij ouders, schoolgaand VBO, goede cijfers, geen bijzonderheden.

Deze (vrouwelijke) dader van 15 jaar behoorde tot een groepje van vijf jongeren die na al herhaaldelijk in de buurt te hebben rondgehangen en de boel verkend te hebben, hebben ingebroken in een anti-kraakwoning. Ze hebben daarbij een aantal spullen meegenomen en verkocht. De winst is gedeeld. Het was een beetje afgelegen boerderij die van afstand leeg leek te staan. Zij werd meegesleept door de rest van het groepje (ze hadden haar nodig omdat ze de enige was die door het bovenlicht paste). Het waren allemaal doorsnee jongeren, waarvan eentje wat meer de rol van voortrekker had. Van enkele van de daders waren de ouders op vakantie. De ouders van dit meisje hadden geen flauw idee van wat zich afspeelde, waren erg boos en hebben haar zelf voor de (forse) schade laten opdraaien.

Het betreft hier een poging tot inbraak; de cliënt had de schuiframen van een voetbalclub (sponsorshome) door de borging gedrukt. Op het moment van naar binnenstappen werd hij op heterdaad betrapt door een medewerker van de voetbalclub. Deze 14-jarige asielzoeker uit voormalig Joegoslavië verblijft sinds een aantal jaren op de asielzoekersboot in Werendam samen met zijn ouders. Nog 2 broers en 2 zussen verblijven in Joegoslavië. In het gezin is de sfeer uiterst gespannen; al vele jaren wachten zij op toewijzing van de asiel aanvraag. (Welke naar alle verwachting negatief zal zijn) Volgens de jongen wordt hij regelmatig lichamelijk mishandeld door zijn vader. Verder maakt hij een verwarde indruk: oorlogstrauma??

Diefstal door middel van braak. Schadezaak, groepsdelict 4 personen. Snoepgoed gestolen. Caravan 'opengebroken' op kermisterrein. 19-jarige jongen. Toch Halt-waardig gezien groepsdelict. maakt bravoure indruk. Thuissituatie gespannen (moeder overspannen). Vader

ietwat agressief, dreigt de jongen z'n armen te breken als hij nog iets flikt. Verleden contact geweest met hulpverlening (RIAGG en schoolpsycholoog in verband met gedrag).

Dader pleegde een diefstal door middel van braak op een bedrijventerrein in Bunschoten. Hij werd gepakt met een eveneens 13-jarige jongen. Beide jongens zijn bij toeval opgepakt doordat een andere groep actief was met inbreken. Van die andere groep zijn er enkele opgepakt die weer de naam van deze dader doorgaven. Motief was meedoen en kick. Het bedrijf waar hij heeft ingebroken heeft de schade vergoed gekregen van deze dader. Dader laat zich gemakkelijk beïnvloeden door anderen, een echte meeloper dus. Hij komt uit een echt gezin uit S. (hard werken en geld verdienen op vroege leeftijd) Op school en thuis heeft hij geen problemen. Dader is 13 jaar.

Het betrof hier een inbraak in de kantine van een voetbalvereniging door een grote groep. Dader stond tijdens de inbraak op de uitkijk. Deze dader en dader case 4 mochten naar Halt, de rest is naar het Openbaar Ministerie doorverwezen. Alle spullen afkomstig van de diefstal zijn terug of betaald aan de benadeelde. Dader gaf aan als motief meedoen met de groep, een echte meeloper dus. Dader zit op speciaal onderwijs en het gaat goed op school. Thuis weinig problemen maar vader heeft een rijschool en een kroeg en moeder werkt in de kroeg. Vader en moeder hebben door de werkdruk weinig tijd voor de kinderen. Dader was 14 jaar toen hij meedeed met de inbraak.

Diefstal van een radio uit een auto d.m.v. braak met nog twee personen. Schade is betaald aan benadeelde. Delict is op de K. in A. gepleegd. Dader sloeg een ruitje van de auto in. Door getuigen van het voorval zijn zij opgepakt en overgeleverd aan de politie. De 15-jarige dader komt uit een alledaags gezin maar heeft veel problemen thuis omdat hij eigenwijs en hardleers is zoals hij zelf aangeeft. Dader liep op dat moment bij de Jeugdhulpverlening in verband met zijn problemen. Op school gaat het wel goed. Als motief voor zijn daad gaf hij op meedoen met de groep.

Deze 16-jarige Somalische jongen werd verdacht van diefstal d.m.v. braak c.q. het weg nemen van een auto op de Z. in A.. Hij was samen met een andere Somalische jongen. Normaal gesproken gaat dit soort zaken niet naar Halt maar de politie kon de bewijzen niet rond krijgen. Deze zaak is overigens een mislukte Haltprocedure geworden. Jongere reageerde niet op oproepen.

Wet Wapens en Munitie (verboden wapenbezit)

Onder de noemer 'wet wapens en munitie' categoriseren de Haltbureaus met name het bezit en in mindere mate het gebruik van wapens. In het geautomatiseerde systeem wordt het volgende wapentuig genoemd:

- “in bezit hebben en spuiten met traangas”;
- “in bezit hebben van stroomstootwapen”;
- “in bezit hebben en schieten met een luchtdrukpistool” (op plantjes, dieren of fietsers);
- “het in het bezit hebben van een gasdrukpistool”;
- “in bezit zijn van een vlindermes”;
- “het in het bezit hebben van een bibi-gun”;
- “in bezit hebben van een imitatievuurwapen”;
- “in bezit van een boksbeugel”;
- “in het bezit zijn van en schijnen met en laserpen”;
- “in het bezit zijn van een keukenmes”;
- “bezit van een mes in de binnenstad, waar een messenverbod van kracht is”;
- “bezit van hagelpatronen in kluisje op school”;
- “S. had een alarmpistool meegenomen naar school. Hij richtte hem zelfs op de rug van een medescholier. Dit werd gezien door een leraar. Verbalisant is de heer S.”;
- “gebruik van een busje pepperspray”;
- “voorhanden hebben van veerdrukwapen”;
- “schieten met een windbuks”;
- “het betrokken zijn bij een vernieling en het in bezit hebben van twee wurgstokjes”;
- “voorhanden hebben van katapult”.

De bovenstaande kwalificaties geven al een aardige indruk van het soort feiten waar het om gaat. Dit kan nader worden toegelicht met behulp van de volgende cases:

Vernieling van een ruit m.b.v. een gasdrukpistool. Dader schoot van zijn balkon door een ruit van de tegenover gelegen woning. Het betreft een 17-jarige jongeman, werkzaam als zetter in een zink-/metaal-fabriek. Zou geschoten hebben op het terrein achter de woning en hierbij mogelijk (per ongeluk?) het raam hebben geraakt.

Schieten met wapen en voorhanden hebben van vlindermes. Vanuit de woning wordt op voorwerpen in tuin geschoten. Omwonenden bellen politie, die onderzoek ter plekke instelt. Naar aanleiding van melding treft politie op bewust adres dader aan, die erkent. Tijdens fouilleren verdachte wordt mes aangetroffen. Dader zit in de 1^e klas meao, van Turkse ouders, staat onder toezicht Raad voor de Kinderbescherming, is een ‘moeilijke jongen’, vermoeden bestaat dat hij met onzuivere zaken bezig is, doch geen bewijs voorhanden. Gaat met ‘bekenden van politie’ om. Motivatie is ‘verveling’, woont bij moeder, heeft geen zin in hobby, gaat veel en vaak ‘stappen’, gebruikt weed, is het niet eens met fouilleren van politie, krijgt fl. 15,00 zakgeld per week.

Dader zat met vriendje in het park met een speelgoedpistool te spelen. Pistool lijkt te veel op echt pistool en getuigen hebben verklaard gezien te hebben dat zij het pistool op een hondje gericht hebben. Dader verklaart echter dit niet gedaan te hebben. Het vriendje geeft aan mensen met een hondje gezien te hebben en dat hij op dat moment het pistool in handen had. Hij heeft het echter niet op hun of hondje gericht.

Dader had luchtdrukpistool gekocht (vriendje had er ook een) en samen zijn zij op een rustige plek gaan schieten met pistolen op een kartonnen schietschijf. Er waren geen andere mensen in de buurt. Dader is 18 jaar. Van NL komaf.

Dader van 13 jaar heeft tijdens vakantie in Turkije een luchtdrukpistool gekocht. Na school is hij samen met een vriendje (die eenzelfde pistool heeft) er mee gaan spelen (blikje van een paaltje afschieten). Jongen uit straat wilde pistool kopen. Dader wilde het niet verkopen. Jongen uit straat ging met vriend vechten en schoten op elkaar. Dader geeft toe wel vaker met het pistool geschoten te hebben. Wist dat het bezit ervan verboden was.

Leerplichtwet (schoolverzuim)

In de tekstvelden van het geautomatiseerde systeem wordt 'schoolverzuim' niet toegelicht. Uit de interviews weten we dat het om schoolverzuim gaat van minimaal drie en maximaal zeven aaneengesloten dagen. Jongeren die in een periode van 4 weken in totaal meer dan 2,5 dag spijbelen kunnen eveneens in aanmerking komen voor een Halt-afdoening. Ten slotte is er een derde groep. Die bestaat uit jongeren die meer dan twee keer in een bepaald schooljaar als zogenoemde 'lichte spijbelaar' worden geregistreerd. Lichte spijbelaars zijn jongeren die niet meer dan drie aaneengesloten schooldagen hebben gespijbeld of die gedurende een periode van 4 aangesloten weken niet meer dan 2,5 dag spijbelden. Zogeheten 'hardnekkige spijbelaars' komen niet in aanmerking voor een Haltverwijzing. Tot deze laatste categorie worden jongeren gerekend die meer dan 7 dagen achtereen spijbelen of die gedurende langere tijd elke week tenminste een dag spijbelen of die meerdere malen per kwartaal enkele dagen achtereen spijbelen. Uit de onderstaande casusbeschrijvingen blijkt overigens dat niet strikt de hand wordt gehouden aan de criteria die het Haltbureau heeft opgesteld in overleg met het Openbaar Ministerie. De jeugdofficier bevestigt dit.

De dader (14) is verwezen voor het spijbelen van 12 uur in totaal. Deze werden veroorzaakt door nonchalance, slordigheid en het niet nemen van verantwoordelijkheden. (8 uur). De dader neemt het niet zo nauw. Zijn moeder vindt dat vervelend maar heeft weinig middelen om hem te sturen in een vreemd land. In Kongo was het anders. Het idee bestaat dat de ouders ook wat nonchalant zijn. Het is een jongen die graag populair wil zijn en daardoor ook domme dingen kan doen. Mogelijk zien we hem nog eens (klopt ook).

Het meisje (15) is verwezen voor schoolverzuim van 32 dagdelen. In overleg met het Openbaar Ministerie toch Halt. Ze heeft 'gewoon' af en toe geen zin in school. Er waren afspraken gemaakt met de school waar ze zich niet aan heeft gehouden. Ze gaat regelmatig om met verkeerde vrienden, zegt moeder. Zij heeft zelf weinig tijd om op haar te letten in verband met haar werk als klassenassistente. Het meisje gaat vaak met vrienden naar de stad of naar de kroeg. Toch zegt ze zelf weinig te drinken. Ze komt lief en toch kordaat over. Heeft het werk voor Halt wel goed gedaan. Toch bestaat er twijfel over het heil.

Verwezen voor 10 dagdelen schoolverzuim omdat ze regelmatig geen zin heeft. Dit wordt vaak door moeder gedekt door ziekmeldingen. Moeder heeft niet altijd zicht op haar. Het meisje (15) krijgt van moeder nauwelijks ondersteuning omdat moeder werkt. Moeder weet zich geen raad met haar en verstoot haar soms. Ook school acht de situatie erg zorgelijk. Structuur heeft ze nodig maar dat wordt haar nauwelijks geboden. Ze gooit er gemakkelijk de kont tegen de krib. Is verplicht erg zelfstandig. Zij bepaalt en niemand anders. Een klant die we nog vaker gaan zien.

Wegenverkeerswet

In het registratiesysteem van de Haltbureaus kunnen onder de categorie 'Wegenverkeerswet' de volgende aanduidingen worden aangetroffen:

(Bij artikel 11 Wegenverkeerswet)

- "zonder een rijbewijs in een auto rondrijden op een parkeerplaats";
- "joy-riding in een auto van een familielid";
- "joyriding met de auto van de zus van K. Auto werd vanaf inrit van ouderlijke woning door beide meegenomen. Auto werd bestuurd door L. In de bossen nabij H. zijn ze tegen een boom op gebotst, de auto raakte zwaar beschadigd";
- "joyriding en het doorrijden na beschadiging van een voordeur";
- "een aantal auto's van hun plek duwen naar de overkant van de straat";
- "diefstal van een auto in verband met joy-riding";
- "tijdens joy-riding vernielingen aanbrengen aan een verkeerspaal".

(Bij artikel 37 Wegenverkeerswet)

- "rijden op een gestolen snorfiets";
- "rijden in auto onder 18 jaar";
- "het rijden in een vrachtauto";
- "bromfiets besturen leeftijd onder de 16 jaar, niet verzekerd, geen helm.

(Overig wegenverkeerswet)

- “aan de noodrem trekken in de tram waardoor de tram tot stilstand komt en een botsing ontstaat”;
- “het niet stoppen voor een rood knipperend spoorwegovergangslucht”;
- “onverzekerd rijden op bromfiets, negeren stopteken, overschilderen gegevens verzekeringsplaatje, geen gele plaat, geen bromfietshelm, geen 16 jaren oud als bestuurder bromfiets”;
- “wegfietsen na een aanrijding”;
- “te hard varen met een boot”.

De volgende casusbeschrijvingen lichten enkele van de bovenstaande kwalificaties nader toe:

Daad: Jongen heeft scooter van moeder geleend, zonder toestemming, en is vervolgens met scooter tegen deur van kinderdagverblijf aangereden. Dus joyriding en vernieling. Moeder heeft geen aangifte gedaan van joy-riding. Moeder en zoon kwamen niet op afspraken. Dus geen gesprek gehad met verdachte.

13-jarige jongen uit A. wordt door twee leeftijdsgenoten gevraagd om een rondje te rijden op een brommer die zij gevonden hebben. Hij kan de verleiding niet weerstaan en rijdt een stukje in zijn woonwijk. Tijdens deze rit schat hij een verkeerssituatie verkeerd in en rijdt tegen een auto die van rechts komt. Er ontstaat aan de auto een schadepost van fl. 4750,00. Later blijkt de brommer gestolen te zijn. De 13-jarige dader was hiervan niet op de hoogte. Hij wist wel dat hij niet op een brommer mocht rijden. Zijn twee vriendjes waren niet betrokken bij het ongeval. Er is geen lichamelijk letsel ontstaan. Na overleg met Openbaar Ministerie mocht zaak naar Halt, onder andere omdat de jongen verzekerd was. De verzekeringsmaatschappij heeft de benadeelde schadeloos gesteld. Het delict betrof artikel 37 wegenverkeerswet. Jongen is enig kind. Moeder is tijdens het delict ernstig ziek: hersenbloeding gehad. Gezinssituatie dus ontwricht omdat zij veel hulp nodig heeft. Zijn motivatie om delict te plegen was het uitproberen en het lol hebben met een brommertje. Hij zat in 2^e jaar van de mavo.

16-jarige dader werkt oa als wagenwasser bij vervoersbedrijf in W. Vrachtwagens verplaatsen op het eigen bedrijfsterrein behoort tot zijn werkzaamheden. 's Avonds rond 20:00 uur (net na werk) zet hij met een vrachtwagentrekker een kennis af bij diens huis. Dat is 400 meter verwijderd van het bedrijf. Vervolgens rijdt hij terug. Tijdens het korte stuk over de openbare weg wordt hij gezien door de politie. Hij rijdt snel terug naar bedrijf maar wordt herkend. Er zijn geen verdere verkeersovertredingen gepleegd behalve het rijden met een voertuig zonder geldig rijbewijs. 16-jarige jongen, 3^e klas mavo werkt al enkele jaren bij zelfde bedrijf. Wil later ook de transportwereld in. Zag geen direct gevaar in kort ritje, maar vond het wel een kick. Hij had enige rijervaring met opleggers. Zijn ouders waren boos over zijn

gedrag en wezen hem op mogelijke gevolgen. Hij komt uit een tweeoudergezin en heeft nog een broer.

Het betreft hier een poging tot joyriding. Samen met nog 3 jongens had hij een bromfiets weggenomen. Op het moment van weggrijden worden ze tegengehouden door een bekende van de eigenaar van de brommer. Dit alles vond plaats in de binnenstad van G. De eigenaar van de brommer was geen bekende van de daders. Deze 16-jarige jongen komt uit een zwak sociaal milieu. Het gezin, afkomstig uit Suriname, vader/moeder en 4 kinderen, woont sinds 10 jaar in Nederland. De kinderen zijn veel alleen thuis. Vader is in G. een 'goede' bekende bij de politie.

Jongens zijn op heterdaad betrapt door de politie, toen zij midden in de nacht met de auto van de ouders van één van de verdachten aan het toeren waren. Het was niet de eerste keer dat men zichzelf leerde autorijden. Ze gaan meestal in de nacht vanwege het weinige verkeer. (straf 24 uur in verband met recidive) Dader (14 jaar) woont bij vader. Is eerder in aanraking geweest met politie terzake diefstal. Het gaat thuis niet goed. Vader geeft aan niet te weten wat met zijn zoon aan te vangen. Hij werkt de hele dag en kan geen zicht houden op de jongen. Deze laatste doet ook wat hij wil. De Indonesische achtergrond van vader is voor de dader erg benauwend omdat hij veel verplichtingen ziet en geen lol. Gezien de conflicten doorverwezen naar Jeugdzorg.

Tijdens de golfles zagen de daders twee auto's staan waarmee golfballen worden opgehaald. Eén van de auto's zou zijn afgeschreven. Ze zouden de auto volgens hun golfleerleraar wel mogen hebben. Twee van hen hebben de auto opgehaald en weggezet op een industrieterrein. Een paar dagen later zijn ze benzine gaan halen en hebben de auto opgehaald. Ze hebben er een aantal rondjes mee gereden. Dit heeft zich meerdere malen herhaald totdat ze door de politie werden gesignaleerd. Een verdachte is aangehouden, de andere hebben zich vrijwillig gemeld. Het gaat hierbij om het rijden zonder rijbewijs. (15 uur + schade). Er is weinig mis met deze jongen (17 uur). Hij woont thuis bij zijn ouders, het gaat goed op school, hij gebruikt geen rare middelen. Kortom hij gedraagt zich naar zijn leeftijd. Het was hem niet duidelijk dat hij een strafbaar feit pleegde omdat hij ook niet op de openbare weg heeft gereden. Daarom ook Halt.

Artikel 322 Strafrecht (Verduistering in dienstbetrekking)

De tekstvelden uit het registratiesysteem geven de volgende aanduidingen van verduistering in dienstbetrekking:

- “verduistering van emballagebonnen”;
- “diefstal van artikelen bij A&P”;
- “het stelen van drie G-star T-shirts”;
- “afleveren van etenswaren aan kennissen zonder betaling”;
- “diefstal van geld”;
- “verduisteren van heren- en damesschoenen en bonnen van fictief retourneren van schoenen”;
- “tijdens dienstbetrekking aanmaken van statiegeldbonnen en proberen deze zonder toestemming te verzilveren”;
- “dubbel scannen van emballagebonnen”;
- “niet scannen van artikelen bij Albert Heijn”;
- “heeft mobiele telefoon, laptob e.d. bij stageplek weggenomen”.

Bij het dossieronderzoek verhalen medewerkers van de Haltbureaus van de volgende geschiedenissen:

Dader als kassamedewerker werkzaam bij Albert Heijn. Paste regelcorrectie toe, dit betekent dat hij nadat het product gescand was, dit ongedaan maakte, maar de klant (een vriend van hem) het product toch mee liet nemen. Tevens gaf hij de klant geld terug, terwijl de klant hem geen geld had gegeven. Dader geeft tijdens verhoor aan dat hij door klant gedwongen werd om geld te geven. Dader zou daarvan deel opstrijken. Dader heeft direct toegegeven dat hij schuldig was. Nog nooit eerder zoiets gedaan. Lijkt verder uit heel rustig milieu te komen. Zelf in NL geboren. Vader in Marokko.

Dader draaide zelf emballagebonnen uit bij A&P waar hij werkte en wisselde die in bij A&P supermarkt waar zijn nicht werkt. Totaalbedrag ongeveer 200 gulden. Het geld had hij nodig voor het vergoeden van schade waarvoor hij reeds een Halt straf had gehad. Dader heeft problemen thuis. Vader dreigt hem uit huis te zetten als ie nog eens met politie in aanraking komt. Op school gaat het niet goed, door problemen thuis. Is al eens geschorst geweest.

Dader werkt bij supermarkt Dirk vanden Broek achter de kassa. Als haar Marokkaanse collega's iets bij haar afrekende, scande zij niet altijd alle artikelen. Sommige artikelen werden dus gratis meegegeven. Dat was een soort van 'afsprake'. Een kassiere ging altijd als eerste naar huis. Vroeg of mensen nog iets nodig hadden, kocht dit, (maar rekende dus niet echt af). Collega's konden gevraagde producten later bij haar ophalen. Dader is 17 jaar. Marokkaanse nationaliteit. Gaat goed thuis en op school.

Belediging van een amtenaar/weerspanningheid

Bij dit delict tegen de openbare orde en gezag betreft het meestal eenvoudige beledingen waarbij jongeren agenten uitmaken voor ‘kutwout’ of ‘flikker’ of waarbij zij hun de middelvinger tonen. Bij weerspanningheid gaat het niet om verzet bij arrestatie, maar om het niet opvolgen van een ambtelijk bevel. Hieronder volgt een voorbeeld:

Dader heeft bevel van verbalisant niet opgevolgd en de verbalisant beledigd. Dader was met een groep en zijn neefje werd door politie toegesproken. De groep hield zich hinderlijk op op het perron van het metrostation. Ze stonden rondom het stempelautomaat. Neefje ‘oproer-kraaiër’ werd door politie-agente toegesproken, trok zich hier niets van aan en maakte haar belachelijk. Dader probeerde steeds tussen het gesprek van neefje en politie en neefje te komen. Hij trok zich niets aan van de vorderingen en bevelen. Hij beledigde de agent. Zelf zegt de dader dat ie zijn neefje wilde helpen omdat hij zag dat ie pijn had. Toen ie werd teruggestuurd door politie trok ie zich er niets van aan en schold de agent uit voor flikker. Dader is 13 jaar. Eén maal eerder in aanraking gekomen met politie omdat een vriendje van hem een neppistool had dat teveel op een echt pistool leek. Op school en thuis gaat het goed. Hij heeft NL nationaliteit. Vader en moeder in Marokko geboren.

Artikel 435.4 Strafrecht (valse naam)

Het opgeven van een valse naam komt meestal voor in combinatie met een ander delict. Sommige daarvan zijn Haltwaardig, andere niet. Hoewel dit uit onze cijfers niet echt blijkt (zie figuur 3.2), schijnt dit delict met name onder de jongere jongens en meisjes relatief veel voor te komen. Door het opgeven van een valse naam hopen zij te ontkomen aan eventuele ouderlijke furie. Uit het dossieronderzoek komt de volgende casus naar voren:

Deze 13-jarige jongen heeft een valse naam opgegeven toen hij werd bekeurd voor het niet voeren van verlichting op zijn fiets. Hij was door de verbalisant hiervoor al meerdere keren gewaarschuwd. Omdat de jongen in Z. woonde is deze zaak doorgestuurd naar een ander Haltbureau. Deze jongen is later nog tweemaal verwezen voor het afsteken van vuurwerk terwijl dit nog niet mocht en voor diefstal van een fiets. De ouders van deze jongen leven gescheiden. Danny woont bij zijn vader in Z. maar komt regelmatig bij zijn moeder die in A. woont. Als hij in A. is, doet hij de dingen zoals omschreven in de delictomschrijving. Volgens het bureau waarnaar hij is verwezen voor het opgeven van een valse naam gaat het nu beter met D., zowel op school als thuis. Hoe D. verder is weten wij niet omdat de zaken in Z. zijn afgehandeld.

Artikel 138/139 Strafrecht (Lokaal- en huisvredebreuk)

De volgende voorvallen blijken in het geautomatiseerde systeem te worden gerubriceerd onder artikel 138 of 139:

- “(diefstal huissleutel en) zonder toestemming een huis binnen gaan”;
- “het negeren van een ontzegging van het zwembad Octopus”;
- “door middel van een valse sleutel buurtcentrum Ons Bergen binnen geweest en zonder te betalen diverse consumpties genomen”;
- “met behulp van een gevonden sleutel zich bevinden op verboden terrein en in gebouw”.

De beschrijvingen uit het dossieronderzoek luiden als volgt:

Dader heeft lokaalvredebreuk gepleegd. Hij was al diverse malen door de directie van jongerencentrum IJ. in L. gewaarschuwd in verband met lastig gedrag. Daarna is de politie gewaarschuwd maar hij wilde niet weggaan. Proces-verbaal gekregen en naar Halt gestuurd. Vervolgens de straffen gewerkt in de IJ. Dader is vanuit Zaïre naar Nederland gekomen. Hij is een onverschillig type. De ouders hebben grote moeite om hem in de hand te houden. Dader was met de werkzaamheden niet gemotiveerd. Op school gaat het daarentegen goed. Als enige hobby heeft hij uitgaan. Dader was 15 jaar.

Deze 17-jarige Turkse jongen is in het politiebureau van A. aangehouden voor lokaalvredebreuk. De reden hiervoor was als volgt: De vader van de jongen was in verband met een zaak aangehouden door de politie. De jongen gingen naar het politiebureau om zijn vader te mogen zien. Hij vroeg dit met veel geschreeuw en kabaal. Hem werd tot driemaal verzocht om rustig in de wachtkamer te gaan zitten. Hieraan voldeed hij niet met als gevolg de aanhouding. Hij was tijdens de aanhouding agressief en had geen spijt van het gebeuren. Een zeer heetgebakerde jongen als het om familie gaat. Op het Haltbureau was hij zeer goed te spreken, eigenlijk een heel andere jongen. Zit niet meer op school maar heeft ook nog geen werk. Ouders werken beiden. Verder geen problemen thuis. Eigenlijk heeft hij maar een probleem en dat is zijn opvliegendheid.

Deze Turkse jongen van 17 jaar uit B. is naar Halt gestuurd voor huisvredebreuk. In dat zelfde huis gelegen aan het R. in B. heeft hij de bewoner ook nog geslagen. Hij was samen met zijn vader en broer en zochten iemand die het huis was binnen gevlucht die hem even daarvoor had geslagen met een stuk hout. De bewoner die hij heeft geslagen was 60 jaar. Formeel gezien had deze zaak niet naar Halt mogen verwezen worden. De jongen was een half jaar geleden ook al veroordeeld voor een vechtpartij in B. en veroordeeld tot 6 maanden voorwaardelijk. Was op het Haltbureau een aardige jongen. Het is een boom van een vent

waar je geen ruzie mee moet krijgen. Het is in B. een populaire jongen in verband met zijn grootte en kracht. De jongeren in B. vliegen voor hem en daar maakt hij toch wel een beetje misbruik van. Hij zit niet meer op school en werkt bij een autobedrijf in A. Zijn broer zit bij de politie te A. en is sinds het gebeuren ziek thuis. De spanning is in 't Turkse gezin te snijden. De problemen zijn daar voorlopig nog niet de wereld uit.

Vervalsingen

Sommige Halt-jongeren 'vervalsen' niet zozeer hun naam indien zij bijvoorbeeld voor een verkeersovertreding worden bekeurd, maar maken zich bijvoorbeeld schuldig aan het vervalsen van busabonnementen of van bankbiljetten of van het gebruik van dergelijke vervalsingen. Daarnaast worden valse (bom)meldingen bij 112 wel eens door Halt afgedaan, maar bijvoorbeeld ook het vervalsen van cijfers op school:

- "vervalsen van een maandabonnement";
- "gebruik maken van een vals fl. 25,00 briefje";
- "inwisselen van een vals briefje van fl.100,00";
- "bromfiets in bezit hebben met een vervalst framenummer";
- "het vervalsen van cijfers";
- "valsemunterij; via de computer anderen vals geld laten drukken en dit willen gebruiken om schulden af te betalen";
- "het doen van een valse brandmelding";
- "valse bommelding";
- "reisdocument doen verstrekken op grond van valse gegevens";
- "valse aangifte".

Dader heeft van vriendin een vals briefje van 100 gekregen en daarmee geprobeerd een pakje kauwgom (fl. 1,59) te kopen bij Albert Heijn. Caissiere kwam er achter dat het vals was. Dader wist van tevoren dat het een vals briefje was. Met het wisselgeld wilde dader met 2 vriendinnen naar bioscoop. Het meisje dat hem het briefje gaf, had het bij zich om vrienden voor de gek te houden. Haar moeder had het briefje een keer in de Bijlmer gevonden. Dader 13 jaar. Deed 't voor de lol, lichtlijk opgejut. NL afkomst. Geen problemen thuis of op school.

Deze 12-jarige Marokkaanse jongen heeft een valse melding gedaan bij 112 en gaf ook nog eens een valse naam op. Via 112 had hij met nog twee andere jongens de melding gedaan dat er een ernstig ongeluk was gebeurd op de L. in A. De jongens hadden dit gedaan voor de spanning en de kick omdat ze het prachtig vonden om de politie- en ziekenauto te zien scheuren. De valse naam had hij opgegeven uit angst voor represailles van zijn ouders. Ze zijn op heterdaad betrapt. De politie zag de jongens wegduiken toen zij ter plaatse waren.

Deze jongen komt uit een Marokkaans gezin, heeft twee broertjes waar hij wel eens ruzie mee heeft. Hij zit nog op de basisschool en is een keer blijven zitten. Op school kletst hij te veel en pest regelmatig andere kinderen. Hij is op 10-jarige leeftijd al eens een keer eerder opgepakt door de politie voor een winkeldiefstal maar heeft er nooit meer iets van gehoord. Ouders waren zeer positief over de Haltprocedure.

Bommelding op school bij 112 met behulp van een GSM. Was eigenlijk een grapje.

Hooghartig meisje van 17 jaar. Weggelopen van huis 4 dagen. Nederland geboren, Marokkaanse ouders. Vindt ouders te streng. Vader wil geen hulpverlening, bedenkt weer een nieuwe straf. Er is thuis vaak ruzie over uitgaan en laat thuiskomen.

Dader zat op een doveninstituut (zelf ook zeer slechthorend) en had daar van een klasgenoot enkele valse briefjes van 50 in handen gekregen. Hij heeft deze bewust gebruikt om spullen van een andere schoolgenoot te kopen en om een schuld af te betalen. Jongen woonde hier in E. intern op een doveninstituut; maar kwam uit het oosten des lands en ging daar in het weekend ook naar zijn ouders. Hij was een vrij verlegen stille jongen, behoorlijk intelligent en leek zich ondanks zijn handicap uitstekend te redden. Was al eerder in aanraking geweest met de politie, een keer voor verboden wapenbezit en een keer voor vernieling in een bus.

Delict: het vervaardigen en uitgeven van vals geld in R.. Jongen was toen: 13 jaar, 5 maanden en zegt te zijn opgejut/onder druk te zijn gezet door de groep. Hij is van Nederlandse afkomst en woont thuis. Hij zit in de tweede klas van de mavo en heeft een bijbaantje. Zijn hobbies zijn computeren en muziek maken/luisteren.

Bedreiging

In de tekstvelden van het geautomatiseerde systeem wordt op de volgende wijze melding gemaakt van 'bedreiging'. Soms blijkt daarnaast sprake te zijn van afpersing.

- "iemand bedreigen met allerlei beledigende teksten";
- "iemand bedreigen met een mes";
- "een lerares bedreigen";
- "een leerkracht met woorden bedreigen";
- "schriftelijke bedreiging(voor de grap)";
- "bedreiging met daarbij het laten zien van een luchtdrukpistool";
- "verbale bedreiging met misdrijf".

Bij het dossieronderzoek zijn onder meer de volgende cases beschreven:

Vriend van dader vroeg hem mee te gaan en samen hebben zij aan een schoolgenoot gevraagd de volgende dag fl. 7,50 mee te nemen en aan hun te geven. Dan zouden ze hem met rust laten. Slachtoffer is de 2 daarop volgende dagen thuis gebleven(uit angst). Moeder van slachtoffer is door gaan vragen en heeft school opgebeld en is op aanwijzing van de conciërge naar politie gegaan. Dader is van NL afkomst. Wilde een geintje uithalen. 14 jaar.

Dit 15-jarig meisje uit A. is verwezen naar Halt voor bedreiging met een mes. Een van de ruzies met de burens was uit de hand gelopen. Door de kwetsende woorden van de buurman tegen haar moeder liep zij kwaad met een broodmes naar buiten (ze was op het moment aan het brood smeren). Zij heeft geen steekbeweging gemaakt maar de buurman voelde zich bedreigd toen zij met het mes op hem afkwam. Zij nog vermeld dat dit een van de vele ruzies was tussen burens en dat dit de bekende druppel was. Gezien de voorschiedenis van dit gebeuren en omdat het meisje toevallig het broodmes in haar handen had, hebben politie en Openbaar Ministerie besloten dit via Halt af te doen. Dader is een heetgebakerd meisje, dat zeker. Volgens haar zeggen is zij heel snel op haar teentjes getrapt. Vader en moeder gescheiden. Kan heel goed met vader en moeder opschieten. Op school gaat het nu beter na een slechte periode. Mede door haar temperament heeft ze op school nog wel problemen met de docenten. Moeder is weinig thuis in verband met werken.

Milieuovertredingen

Deze categorie is door ons samengesteld door in het databestand te zoeken op trefwoorden 'weggoaien', 'dumpen', 'folders' en dergelijke. De categorie wordt niet als zodanig gehanteerd door de Haltbureaus. De Haltbureaus kwalificeren de betreffende feiten als volgt:

- “weggoaien van 1000 kranten in de bossages bij een parkeerplaats”;
- “het weggoaien van folders met cd's”;
- “het weggoaien van poststukken”.

In het dossieronderzoek wordt melding gemaakt van het volgende voorval:

De dader (14) zou voor zijn moeder de post van de stadspost rondbrengen. Het is het werk van moeder maar in de vakantie nam hij het over. Hij had er geen zin meer in en heeft de post onder een viaduct gedumpt (8 uur).

De dader doet veel dingen zonder na te denken. Hij beseft nauwelijks dat moeder door zijn toedoen haar baan kwijt is. Heeft ADHD en is hiervoor in behandeling bij een kinderpsychiater. Zegt zelf dat hij erg blij is met de regels van moeder omdat vader overal over lacht.

Hij volgt een opleiding aan de vso omdat hij door zijn ADHD erg veel concentratieproblemen heeft.

Aanranding

Bij enkele jongens die in het zwembad meisjes zouden hebben aangerand, is Halt in actie gekomen. Het betreft cases zoals hieronder beschreven:

Dader was in zwembad en stond op de trap van de glijbaan. Hij was aan het spelen met een vriendje; wilde hem aanraken en raakte daarbij, zoals hij zelf zegt: de kont van een meisje aan. In het proces-verbaal staat: aanranding/meisjes lastig vallen in het zwembad. Hij geeft aan dat dit per ongeluk gebeurde. Er waren 7 vrienden bij betrokken.

Dader is 14 jaar. Ouders zijn net gescheiden. Moeder is veel ziek. Ouders beide in Turkije geboren. Hij in NL. Bevalt en gaat goed op school.

Aanranding: jongen zou meisje in zwembad bij borsten hebben aangeraakt. Delict in E. gepleegd bij hem onbekend meisje. Dader ontkende stellig het delict. Om geen verdere problemen te krijgen heeft hij wel ingestemd met Halt. Dader is in Afghanistan geboren. Woonachtig in G. Ouders en kinderen hebben nog de vluchtelingenstatus. Wonen op het moment van het delict ongeveer 2 jaar in Nederland. Dader spreekt goed Nederlands. Ouders zijn hoog opgeleid. Verder geen problemen thuis of op school. Woont samen met broer, zussen en ouders.

Overige delicten

De laatste delicttypen die we op deze plaats behandelen worden gevormd door ‘drank- en druggebruik’, ‘artikel 158’ (brandstichting) en door een relatief heterogene restcategorie ‘overige delicten’. Deze laatste categorie bestaat enerzijds uit delicten die niet-Haltwaardig zijn en die voor een deel reeds hiervoor zijn besproken. Voor het overige deel bevat de categorie delicten waarvan met behulp van de computergewijze zoekopdracht naar trefwoorden niet kon worden uitgemaakt of het een Haltwaardig of een niet-Haltwaardig delicttype heeft betroffen. Het is door ons niet zinvol geacht deze restcategorie verder te hercoderen. Dit zou een tijdrovende aangelegenheid zijn geweest, omdat een dergelijke hercodering per geval had moeten plaatsvinden. De categorie bevat aanduidingen als de volgende:

- “handel in illegaal vuurwerk”;
- “handtastelijkheid”;
- “het afpersen van een jongen”;
- “het beroven van een portemonnee”;

- “het in het openbaar brengen van de Hitlergroet”;
- “het leggen van stenen op de rails en langs de spoorrails lopen (artikel 43 van de Spoorwegwet)”;
- “het zonder vergunning inzamelen van geld”;
- “urineren in een bushokje”.

Ter illustratie:

Dader heeft stenen op de rails gelegd en werd opgepakt door de spoorwegpolitie. Hij kreeg een proces-verbaal terzake artikel 43 van de Spoorwegwet. De reden waarom deze jongen naar Halt werd gestuurd was puur opvoedkundig. De gevaren die aan dit delict vastzitten kunnen enorm groot voor de dader zijn, zoals geraakt worden door de steen die hij zelf op de rails heeft gelegd. De gevolgen kunnen dan zeer ernstig zijn. Gewone 12-jarige hollandse jongen die het leuk en spannend vond wat het effect zou zijn als de steen wegschoot. De jongen komt uit gezin waar geen problemen zijn. Dader zit nog in groep 8 van de basisschool

Dader heeft samen met 2 jongeren met enig geweld geld van een leeftijdgenoot afhandig gemaakt. Slachtoffer zou zich zelf schuldig hebben gemaakt aan mishandeling bij een van de andere betrokken jongeren. Was wraakactie om hem terug te pakken. Dader is een 12-jarige jongere die meerdere malen in contact met de politie en met Halt is geweest. Bij diverse delicten betrokken maar kan net niet worden hard gemaakt dat hij dader is ziet zichzelf als slachtoffer: op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plaats aanwezig. Ouders zijn gescheiden en hebben niet veel grip op de kinderen, heeft een zusje dat ook al de nodige politiecontacten heeft.

3.6 Conclusie

Van de ongeveer 6500 zaken die de Haltbureaus uit de onderzochte zes arrondissementen per jaar in behandeling nemen heeft ongeveer elf procent betrekking op een niet-Haltwaardig feit. Daarvan maken eenvoudige mishandeling, diefstal met braak en wapenbezit de voornaamste categorieën uit. Schoolverzuim, overtredingen van de wegenverkeerswet, belediging van een ambtenaar, bedreiging, vervalsingen, huis- en lokaalvredebreuk, milieuovertredingen en aanrandingen worden in mindere mate door de Haltbureaus afgedaan. Met uitzondering van (bepaalde vormen van) schoolverzuim, is het beleid bij geen van deze delicttypen erop gericht om de jongere altijd een Halt-afdoening voor te stellen. In sommige arrondissementen komen Halt-afdoeningen voor eenvoudige mishandeling, braak en wapenbezit evenwel zo regelmatig voor dat zij *de facto* min of meer de status hebben van een Haltwaardig feit.

Daders van diefstal met braak, verduistering in dienstbetrekking en belediging van een ambtenaar zijn gemiddeld wat ouder dan de ‘reguliere’ Halt-jongeren. Dit geldt tevens voor de overtreders van de wegenverkeerswet en de spijbelaars. De gemiddelde schade per persoon bij niet-Haltwaardige feiten (fl. 351,27) is wat lager dan bij de Haltwaardige feiten (fl. 441,13). Overigens zegt de hoogte van de materiële schade niet alles over de indirecte en niet-materiële schade.

In de categorie niet-Haltwaardige feiten zijn tal van gebeurtenissen vervat. Het betreft zowel misdrijven als overtredingen. Vaak gaat het om voorvallen die in de bevolking in het algemeen, en onder jongeren in het bijzonder, relatief veel voorkomen. Voorbeelden daarvan zijn vechtpartijtjes op scholen en het bezit van messen. Daarnaast blijken enkele zwaardere misdrijven door de Haltbureaus in behandeling te zijn genomen die niet of in mindere mate onder de noemer ‘veelvoorkomende criminaliteit’ kunnen worden geschaard.

4 INHOUD EN RESULTATEN VAN DE HALT-AFDOENING

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk concentreren we ons op de wijze waarop de Haltbureaus vorm hebben gegeven aan de Halt-afdoening bij niet-Haltwaardige feiten en de resultaten die zij daarbij hebben geboekt. Eerst concentreren we ons op de werkzaamheden die deze jongeren hebben moeten verrichten, zowel qua aantal uren als inhoud (paragraaf 4.2). Daarna bespreken we wat de ervaringen zijn met deze jongeren, met name in termen van voortijdige uitval dan wel voltooiing van de Halt-procedure (paragraaf 4.3). Omdat zal blijken dat ‘zwaardere’ daders over het algemeen een grotere kans hebben op uitval tijdens de Halt-procedure, gaan we eveneens in op de mate waarin de jongeren aangeven al eerder delicten te hebben gepleegd (paragraaf 4.3). We besluiten met een korte conclusie (paragraaf 4.4).

4.2 Duur en inhoud van de werkzaamheden bij niet-Haltwaardige feiten

Duur werkzaamheden

Bij niet-Haltwaardige feiten is de duur van de werkzaamheden gemiddeld wat langer dan bij Haltwaardige feiten gebruikelijk is (tabel 4.2). De gemiddelde duur van de werkzaamheden bij (voltooide) Halt-procedures bij niet-Haltwaardige feiten bedraagt circa 11 uren tegenover 7,6 uur bij de Haltwaardige feiten. Wanneer we de duur van de werkzaamheden opvatten als indicatie voor de ernst van het vergrijp waarvoor de Halt-afdoening plaatsvindt, dan kunnen we vaststellen dat de groep niet-Haltwaardige feiten gemiddeld ernstiger wordt gevonden dan de delicten waarmee de Haltbureaus normaliter te maken krijgen. Niet ieder feit springt er echter op dezelfde manier uit. Er blijkt een onderscheid gemaakt te kunnen worden tussen een aantal niet-Haltwaardige feiten die klaarblijkelijk ernstiger worden gevonden dan de Haltwaardige feiten en een aantal niet-Haltwaardige feiten waarvoor dat niet het geval is. Ten slotte zijn er dan nog enkele delicttypen die slechts zo sporadisch door Halt zijn afgedaan dat het onduidelijk is hoe ze er precies uitspringen.

Tabel 4.1: Vergelijking van niet-Haltwaardige feiten met Haltwaardige feiten in termen van duur werkzaamheden/ernst.

“Ernstiger”	: Mishandeling, wapenbezit, diefstal door middel van braak, verduistering in dienstbetrekking, schoolverzuim, overtredingen van de wegenverkeerswet en vervalsingen.
“Vergelijkbaar”	: Belediging van een ambtenaar, huisvredebreuk, het opgeven van een valse naam.
“Onduidelijk”	: Bedreiging, milieuovertredingen, drank- en drugsgebruik, lokaalvredebreuk, culpose brandstichting, aanranding.

Haltbureaus laten jongeren bij vergelijkbare vergrijpen overigens niet altijd even lang werkzaamheden verrichten. Een bepaald Haltbureau hanteert bijvoorbeeld een richtlijn van acht uren bij wapenbezit, terwijl aan ander bureau, dat gedeeltelijk in hetzelfde arrondissement opereert, daarvoor tussen de tien en twintig uur rekt. Waar een van de Haltbureaus in principe uitgaat van acht uren bij eenvoudige mishandeling, is dit bij een ander bureau tussen de acht en twaalf uur bij eenvoudige mishandeling of tussen de tien en twintig uur indien het een groepsdelict betreft (strikt genomen openlijke geweldpleging).

Tabel 4.2: Lengte van de werkzaamheden in uren naar delicttype.

	N	Gemiddelde lengte
Haltwaardige feiten	9577	7,6
Niet-Haltwaardige feiten:	1026	11,0
Eenvoudige mishandeling	317	11,3
Wet Wapens en Munitie	185	9,7
Diefstal met braak	171	12,4
Verduistering in dienstbetrekking	56	12,7
Schoolverzuim	46	14,9
Wegenverkeerswet	69	11,5
Belediging van ambtenaar/weerspanningheid	37	8,5
Vervalsingen	30	9,9
Huisvredebreuk	29	8,9
Opgeven van een valse naam	26	7,4
Bedreiging	21	10,7
Milieuovertredingen	13	7,6
Drank- en drugsgebruik	10	8,0
Lokaalvredebreuk	8	8,8
Culpose brandstichting	4	9,5
Aanranding	4	7,5

Bron: AuraH.

Inhoud werkzaamheden

Jongeren die in de gelegenheid worden gesteld een Halt-procedure te doorlopen moeten doorgaans werkzaamheden verrichten in de vorm van maatschappelijke dienstverlening. Dit wil zeggen dat zij, al dan niet onder begeleiding van een medewerker van het Haltbureau, werkzaamheden gaan verrichten ten algemene bate of dat zij bijvoorbeeld klusjes moeten

doen in de winkel die door het delinquente gedrag werd gedupeerd. De ouders worden altijd uitgenodigd voor een gesprek op het Haltbureau. Daarnaast organiseert het Haltbureau schakelbemiddeling tussen dader(s) en slachtoffer(s).

In tabel 7 uit bijlage 1 is voor ieder niet-Haltwaardig feit getabelleerd wat voor soort inhoud de werkzaamheden zoal hebben gehad. Op grond van de kruistabel kunnen twee conclusies worden getrokken. In de eerste plaats springt in het oog dat ongeveer in de helft van de gevallen de aard van de werkzaamheden niet is opgegeven. Deze waarneming geldt zowel voor de groep Haltwaardige feiten als voor de niet-Haltwaardige feiten. In de tweede plaats blijkt uit de tabel geen duidelijke samenhang naar voren te komen tussen het delicttype en de inhoud van de werkzaamheden. Mishandeling, bijvoorbeeld, wordt niet significant vaker of minder vaak afgedaan door middel van ‘onderhouds- en opruimwerkzaamheden’, ‘schoonmaakwerkzaamheden’, ‘werk in winkel of keuken of kantoor’ of ‘plantsoenendienst’ of ‘het schrijven van een opstel’ dan het geval is bij andere delicttypen.

Voor niet-Haltwaardige feiten blijkt er over het algemeen geen standaardaanbod te bestaan, maar dit geldt in mindere mate ook voor de Haltwaardige feiten¹. Sommige Haltbureaus hebben aangegeven dat het hun aan de benodigde financiële middelen ontbreekt om een speciaal aanbod te ontwikkelen. Mede gelet op de relatief kleine schaal waarop Halt-afdoeningen voor specifieke niet-Haltwaardige feiten plaatsvinden, heeft het ontwikkelen van een standaardaanbod dan geen prioriteit.

Dit neemt niet weg dat er zo mogelijk wordt gekeken of er werkzaamheden kunnen worden bedacht die op de een of andere manier aansluiten bij het specifieke voorval waarvoor de jongere is verwezen. Jongeren die zich bijvoorbeeld schuldig hebben gemaakt aan mishandeling dienen te gaan helpen in een instelling waar zorg voor mensen centraal staat (zoals een ziekenhuis of een verzorgingstehuis) of worden juist ‘hard aan het werk gezet’ bij opruim- of onderhoudswerkzaamheden. Vervalsers van busabonnementen dienen wel eens bij de busmaatschappij te gaan werken. Wapenbezitters worden doorgestuurd naar de plaatselijke schietclub. Enkele Haltbureaus hebben daarnaast zelf een cursusaanbod ontwikkeld of huren incidenteel cursussen in bij jeugdhulpverlening. Op deze wijze beogen zij jeugdigen te leren hoe men zich tegen groepsdruk kan wapenen of hoe om kan worden gegaan met pesten op school. Jongeren die een gesloten spoorwegovergang zijn overgestoken dienen aanwezig te zijn op een voorlichtingsbijeenkomst over de gevaren daarvan. Van bezitters van luchtbusken en ander wapentuig is wel eens verlangd dat zij acte de presance geven op een voorlichtingsbijeenkomst over de gevaren van wapens. Ten slotte streven vrijwel alle Haltbureaus ernaar dat de cliënt mondeling of schriftelijk zijn excuses aanbiedt aan eventuele slachtoffers. Soms dient de jongere een werkstuk te schrijven waarin hij blijkt geeft van reflecties over zijn delinquente gedrag.

¹ Ook bij Haltwaardige feiten wordt vaak per geval gekeken waaruit de werkzaamheden het beste kunnen bestaan.

4.3 Ervaringen met niet-Haltwaardige feiten (uitval)

Een ruime meerderheid van de jongeren blijkt de Halt-procedure met goed gevolg te hebben doorlopen, ongeacht het delicttype dat zij hadden gepleegd. Toch is het interessant na te gaan hoeveel jongeren die een Halt-afdoening hebben gekregen vanwege een niet-Haltwaardig feit de procedure daadwerkelijk hebben voltooid, en of deze jongeren in dat opzicht verschillen van de ‘reguliere’ Halt-jongeren (tabel 4.4).

Dat is inderdaad het geval. In de groep niet-Haltwaardige feiten *als geheel* is de relatieve uitval (9,6%) significant² hoger dan de relatieve uitval in de groep Haltwaardige feiten (6,1%). Wanneer we vervolgens per delicttype kijken, dan blijkt dat de uitval niet bij alle niet-Haltwaardige feiten van dezelfde orde is. De relatieve uitval onder spijbelaars (30,7%) is bijvoorbeeld aanmerkelijk hoger dan onder wapenbezitters (3,5%) (tabel 4.4). In dit opzicht blijken we enkele niet-Haltwaardige feiten te kunnen onderscheiden die significant verschillen van de Haltwaardige feiten alsook een groep niet-Haltwaardige feiten waarvoor dat niet geldt. Daarnaast zijn er enkele feiten waar we over de uitval maar weinig kunnen zeggen omdat het om zo weinig gevallen gaat.

Tabel 4.3: Vergelijking van niet-Haltwaardige feiten met Haltwaardige feiten in termen van uitval.

“Hogere uitval”	: Eenvoudige mishandeling, diefstal door middel van braak, wegenverkeerswet, leerplichtwet
“Vergelijkbare uitval”	: Wet wapens en munitie, verduistering in dienstbetrekking
“Onduidelijk”	: Belediging van een ambtenaar/weerspanningheid, vervalsingen, valse naam, lokaal- en huisvredebreuk, bedreiging, milieuovertredingen, drank- en drugsgebruik, culpose brandstichting, aanranding.

Tabel 4.4: Uitval bij de Halt-procedure naar delicttype.

	N	Uitval (N)	Uitval (%)	Verschil	Sig.
Haltwaardige feiten	11487	701	6,1	Nvt	Nvt
Niet-Haltwaardige feiten	1298	124	9,6	3,45	0,00
Eenvoudige mishandeling	381	37	9,7	3,6	0,01
Wet Wapens en Munitie	200	7	3,5	-2,6	0,13
Diefstal met braak	199	19	9,5	3,4	0,05
Wegenverkeerswet	169	19	11,2	5,1	0,00
Schoolverzuim	75	23	30,7	24,6	0,00
Verduistering in dienstbetrekking	64	5	7,8	1,7	0,59
Belediging van ambtenaar/weerspanningheid	48	7	14,6	8,5	0,02

² Hoe kleiner de significantiewaarde (‘sig’) hoe kleiner de kans dat de gevonden verschillen aan het toeval dienen te worden toegeschreven. In de sociale wetenschappen wordt meestal een ondergrens gehanteerd van 0,05. Bij een lagere waarde wordt ervan uitgegaan dat de aangetroffen verschillen werkelijk zijn.

Vervolg tabel 4.4

	N	Uitval (N)	Uitval (%)	Vershil	Sig.
Vervalsingen	34	1	2,9	-3,2	0,45
Opgeven van een valse naam	30	2	6,7	0,6	0,91
Huisvredebreuk	29	0	0,0	-6,1	0,18
Bedreiging	27	3	11,1	5,0	0,29
Milieuovertredingen	14	1	7,1	1,0	0,88
Drank- en drugsgebruik	10	0	0,0	-6,1	0,43
Lokaalvredebreuk	8	0	0,0	-6,1	0,48
Culpose brandstichting	5	0	0,0	-6,1	0,58
Aanranding	5	0	0,0	-6,1	0,58

Achtergronden van uitval

Hoe nu dienen we deze cijfers te interpreteren? Er blijken verschillende factoren een rol te spelen die verklaren waarom de uitval bij het ene delicttype wat hoger is dan bij het andere. Deze factoren spelen zowel een rol bij de Haltwaardige als bij de niet-Haltwaardige feiten.

- De ouders en/of de jongere vinden de afdoening te zwaar of juist te licht

Het plegen van een van de genoemde delicten wordt niet door alle ouders afgekeurd. Sommige misdrijven of overtredingen worden zodanig ‘normaal’ gevonden dat ouders, of de jongere zelf, niet vinden dat daarvoor een Halt-afdoening is gerechtvaardigd. Dit verklaart mogelijk de hogere uitval in de categorie ‘Wegenverkeerswet’. Die wordt met name veroorzaakt door de subcategorie ‘Overig Wegenverkeerswet’³, die relatief veel overtredingen bevat als ‘te hard varen met een boot’ en ‘niet stoppen voor een spoorwegovergang’⁴. Bij de lichtere delicten in de categorie ‘eenvoudige mishandeling’ speelt volgens de Haltbureaus iets dergelijks. In sommige milieus is de ‘droge klap’ een tamelijk geaccepteerd onderdeel van het gedragsrepertoire. Ouders kunnen zich soms nauwelijks voorstellen dat hun zoon of dochter in een verzorgingstehuis kan worden tewerkgesteld louter wegens het slaan van een klas- of schoolgenoot.

³ De uitval bij joy-riding is bijvoorbeeld niet hoger dan in de groep Haltwaardige feiten.

⁴ Deze laatstgenoemde zaken zijn op grond van een bijzonder project met de NS in Hilversum naar Halt doorverwezen. Bij een lang gesloten spoorwegovergang wordt het gebod soms veelvuldig overtreden.

- Persoonlijke- of gezinsproblemen

Jongeren die kampen met persoonlijke problemen, of die te maken hebben met problemen in het gezin, blijken zich in mindere mate te houden aan afspraken dan jongeren waarbij dit niet of in mindere mate het geval is. Dergelijke problemen verklaren volgens de Haltmedewerkers onder meer de hogere uitval onder spijbelaars. Een respondent van een van de Haltbureaus die ‘schoolverzuim-zaken’ in behandeling nemen wierp dan ook de retorische vraag op of van jongeren die zich op school niet aan de afspraken houden eigenlijk verwacht kan worden dat ze dat bij het Haltbureau wel doen.

- Te zware dader

Jongeren die zich al wat meer op een crimineel pad bevinden (bijvoorbeeld in jeugdbendes), zijn doorgaans minder autoriteitsgevoelig dan de modale Halt-jongere, die volgens informanten veeleer tot de ‘reguliere’ jeugd behoort. Met het eerstgenoemde soort jongeren is het moeilijker om tot afspraken te komen. Ze worden door respondenten van de Haltbureaus omschreven als ‘meer gesloten’ en ‘recalcitrant’.

Sommige Haltbureaus stellen jongeren de vraag in hoeverre zij in het verleden al eerder delicten hebben gepleegd (tabel 4.5). Waar ongeveer de helft van de ‘reguliere’ Halt-jongeren deze vraag positief beantwoordt, blijkt dit aandeel in enkele categorieën niet-Haltwaardige feiten significant hoger te zijn. Dit zou een indicatie kunnen zijn dat het bij dergelijke categorieën Haltfeiten om een ‘zwaarder’ kaliber dader gaat. Daarnaast zijn er enkele niet-Haltwaardige feiten waarvan de daders in dit opzicht niet verschillen van de ‘reguliere’ Halt-jongeren of waarvoor te weinig gevallen zijn geregistreerd om conclusies te kunnen trekken (tabel 4.6).

Tabel 4.5: Eerder delicten gepleegd?

	Ja	Nee	Totaal	Sig.
Haltwaardige feiten	2133 (50,9%)	2054 (49,1%)	4187	nvt
Niet-Haltwaardige feiten	390 (60,9 %)	250 (39,1 %)	640	0,00
Wet Wapens en Munitie	105 (66,9%)	52 (33,1%)	157	0,00
Eenvoudige mishandeling	71 (48%)	77 (52%)	148	0,48
Diefstal met braak	55 (61,1%)	35 (38,9%)	90	0,06
Belediging van ambtenaar/ weerspannigheid	27 (62,8%)	16 (37,2%)	43	0,12
Wegenverkeerswet	21 (63,6%)	12 (36,6%)	33	0,15
Verduistering in dienstbetrekking	22 (71%)	9 (29%)	31	0,03

Vervolg tabel 4.5

	Ja	Nee	Totaal	Sig.
Vervalsingen	17 (56,7%)	13 (43,3%)	30	0,53
Schoolverzuim	11 (40,7%)	16 (59,3%)	27	0,29
Bedreiging	19 (79,2%)	5 (20,8%)	24	0,00
Huisvredebreuk	10 (71,4%)	4 (28,6%)	14	0,13
Opgeven van een valse naam	7 (63,6%)	4 (36,4%)	11	0,40
Milieuovertredingen	9 (81,8%)	2 (18,2%)	11	0,04
Drank- en drugsgebruik	8 (88,9%)	1 (11,1%)	9	0,02
Lokaalvredebreuk	3 (50%)	3 (50%)	6	0,96
Aanranding	5 (100%)	0 (0%)	5	0,03
Culpose brandstichting	0 (0%)	1 (100%)	1	0,31
Totaal	2523 (52,3%)	2304 (47,7%)	5467	nvt

Uiteraard wordt de kans dat een jongere al eerder delicten heeft gepleegd mede beïnvloed door diens leeftijd. In het vorige hoofdstuk bleek dat de gemiddelde leeftijd in de groep niet-Haltwaardige feiten hoger is dan in de groep Haltwaardige feiten. Maar wanneer we daarmee rekening houden, dan zien we echter dat blijft gelden dat jongeren uit de groep niet-Haltwaardige feiten vaker eerder delicten hebben gepleegd. Jongeren uit de groep niet-Haltwaardige feiten in de leeftijd van 12 tot en met 15 jaar geven wat vaker aan eerder delicten te hebben gepleegd dan jongeren uit de groep Haltwaardige feiten in dezelfde leeftijdscategorie. Voor jongeren van 16 tot en met 18 jaar geldt hetzelfde⁵.

Tabel 4.6: Vergelijking van daders van niet-Haltwaardige feiten met daders van Haltwaardige feiten in termen van het eerder plegen van delicten.

“Vaker eerder delicten gepleegd”	: Wet wapens en munitie, verduistering in dienstbetrekking, bedreiging.
“Vergelijkbaar”	: Eenvoudige mishandeling, diefstal met braak, belediging van een ambtenaar, wegenverkeerswet, vervalsingen, schoolverzuim, huisvredebreuk.
“Onduidelijk”	: Valse naam, milieuovertredingen, drank- en drugsgebruik, lokaalvredebreuk, aanranding, culpose brandstichting.

⁵ Het is helaas niet mogelijk om per leeftijdsklasse te onderzoeken of er in dit opzicht binnen de groep niet-Haltwaardige feiten nog verschillen bestaan. De groepen worden dan te klein.

- Leeftijd

Hoe ouder de jongere, hoe groter de kans dat hij de procedure niet naar behoren voltooit⁶. Deze bevinding kan eventueel (mede) zijn veroorzaakt doordat oudere jongeren gemiddeld zwaardere delicten plegen of doordat zich onder hen meer recidivisten bevinden. In de groep niet-Haltwaardige delicttypen bevinden zich, zoals in het vorige hoofdstuk reeds gezegd is, relatief wat meer oudere jongeren.

- De duur van de werkzaamheden

Het ligt voor de hand te veronderstellen dat er een positief verband bestaat tussen de duur van de werkzaamheden en het uitvalpercentage. Hoe groter de tijdsinvestering die gevraagd wordt, des te groter de kans dat de werkzaamheden niet naar behoren wordt afgerond. In de delictcategorieën waarbinnen de werkzaamheden gemiddeld langer duren blijkt de uitval inderdaad hoger⁷. Op grond van de beschikbare gegevens is het echter onmogelijk om te controleren voor de ernst van het delict en de ‘zwaarte’ van de dader. Dit wil zeggen dat we niet hebben kunnen onderzoeken of een hogere uitval louter door de langere duur van de werkzaamheden wordt veroorzaakt dan wel door het feit dat het bij dergelijke afdoeningen doorgaans een zwaarder kaliber dader met een hogere leeftijd is betrokken.

Samenvattend: verschillende factoren blijken ertoe bij te dragen dat een jongere de Halt-procedure niet voltooit. Hoewel deze factoren zowel een rol kunnen spelen bij de lichte als bij de zwaardere delicten is de uitval over het algemeen het hoogst in de delictcategorieën waarbinnen de werkzaamheden de meeste tijd in beslag nemen. Dit verklaart de hogere uitval bij een aantal van de niet-Haltwaardige feiten, aangezien de duur van de werkzaamheden in die categorieën immers langer is. De gegevens laten echter niet toe te onderzoeken in welke mate de uitval zuiver door de lengte van de werkzaamheden wordt veroorzaakt of dat ook meespeelt dat het daarbij doorgaans gaat om zwaardere delicten met een zwaarder kaliber dader en een hogere leeftijd.

Overige ervaringen met niet-Haltwaardige feiten

Medewerkers van de Haltbureaus zijn niet onverkort positief over het plaatsvinden van Haltafdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten, hoewel zij de afwijkingen van het besluit aanwijzing Haltfeiten ook zeker niet categoriaal afwijzen. Zij hebben geen bezwaren tegen het

⁶ Dit blijkt uit de gegevens van AuraH.

⁷ Op het geaggregeerde niveau van de afzonderlijke delicttypen blijkt er althans een vrij sterke positieve correlatie te bestaan tussen de gemiddelde duur van de straf en de gemiddelde uitval ($r = 0.55$; zie tabel B1-8). Op individueel niveau kan dit niet worden nagegaan omdat de Haltbureaus de (beoogde) duur van de straf doorgaans niet invullen indien de straf niet wordt voltooid.

plaatsvinden van deze afdoeningen zolang er geen wezenlijk ander soort jongere bij het Halt-bureau terechtkomt. In alle categorieën niet-Haltwaardige feiten komen naar hun idee jongeren voor die vergelijkbaar zijn met de ‘reguliere’ Halt-jongeren. De betekenis van het gedrag en niet zozeer het precieze delict is daarbij volgens hen doorslaggevend.

De ervaringen met Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten verschillen daarnaast per bureau. Sommige Haltbureaus krijgen binnen de categorie niet-Haltwaardige feiten te maken met relatief zware delicten, waar andere alleen afdoeningen verzorgen voor lichte gevallen. Ter illustratie: bij sommige bureaus behelst de categorie ‘diefstal met braak’ alleen incidentele gevallen van braak in bouwketen, terwijl het bij andere bureaus ook gaat om braak bij bedrijfspanden of auto’s. Dit beïnvloedt uiteraard de ervaringen die de respectievelijke Haltbureaus hebben met niet-Haltwaardige feiten.

4.4 Conclusie

Jongeren die vanwege een niet-Haltwaardig feit naar Halt zijn gestuurd en de procedure vervolgens naar behoren hebben doorlopen, hebben werkzaamheden verricht met een gemiddelde duur van elf uur. Dit is ruim drie uur meer dan de duur van de werkzaamheden die de ‘reguliere’ Halt-jongere voor zijn rekening heeft moeten nemen. De langere duur wordt met name veroorzaakt door de niet-Haltwaardige feiten ‘eenvoudige mishandeling’, ‘wapenbezit’, ‘diefstal met braak’, ‘verduistering in dienstbetrekking’, ‘schoolverzuim’, ‘overtredingen wegenverkeerswet’ en ‘vervalsingen’. De langere duur van de werkzaamheden bij deze delictcategorieën zijn een indicatie dat daarin wat zwaardere feiten zijn vervat dan doorgaans door de Haltbureaus worden afgedaan. De overige niet-Haltwaardige feiten zijn in dit opzicht vergelijkbaar met de Haltwaardige feiten of zijn slechts op een zo kleine schaal door Halt afgedaan dat daarover weinig te zeggen valt.

Een ruime meerderheid van alle jongeren rolt goed door de Halt-procedure heen, ongeacht het delicttype dat zij hadden gepleegd. In de groep niet-Haltwaardige feiten is de gemiddelde relatieve uitval met elf procent evenwel wat hoger. Vooral spijbelaars verzuimen nog wel eens de Halt-afdoening te voltooien. Binnen die categorie is de uitval ongeveer dertig procent. Daarnaast is sprake van een bovengemiddelde uitval in de categorieën ‘eenvoudige mishandeling’, ‘diefstal met braak’ en de ‘wegenverkeerswet’. Bij de overige categorieën heeft de uitval een vergelijkbare omvang met de uitval in de groep Haltwaardige feiten of is opnieuw sprake van een zodanig klein aantal waarnemingen dat daaraan geen conclusies kunnen worden verbonden.

Uitval tijdens de Halt-procedure blijkt met diverse factoren samen te hangen zoals de mate waarin de jongere en zijn ouders de Halt-afdoening billijk vinden, de leeftijd van de jongere, de mate waarin hij gevoelig is voor autoriteit en de duur van de werkzaamheden. Hoewel de uitval soms groot blijkt te zijn bij relatief lichte overtredingen zoals ‘niet stoppen voor een spoorwegovergang’ is de uitval doorgaans het hoogst bij delicttypen waarvoor de duur van de werkzaamheden het langst is. Op grond van de beschikbare gegevens kan niet goed worden vastgesteld of dit louter het gevolg is van de langere duur of dat tegelijkertijd meespeelt dat bij werkzaamheden met een langere duur doorgaans een zwaarder kaliber dader betrokken is met een gemiddeld hogere leeftijd. Er zijn aanwijzingen dat het in de categorie niet-Haltwaardige feiten om een wat zwaarder kaliber daders gaat. Zij geven vaker aan dat ze eerder delicten hebben gepleegd dan het geval is onder jongeren die zich aan Haltwaardige feiten hebben bezondigd. Dit verschil blijft bestaan indien we rekening houden met de hogere gemiddelde leeftijd in de groep niet-Haltwaardige feiten.

Er bestaat over het algemeen geen standaardaanbod voor niet-Haltwaardige feiten ten aanzien van de inhoud van de afdoening. Jongeren die op grond van een niet-Haltwaardig feit in aanraking komen met het Haltbureau krijgen daarvoor meestal straffen waarmee ook ‘reguliere’ Halt-jongeren te maken krijgen. Zo mogelijk wordt er per geval gekeken of er werkzaamheden kunnen worden bedacht die in relatie staan tot het gepleegde delict. Sommige Haltbureaus hebben daarnaast een cursusaanbod ontwikkeld of huren incidenteel cursussen in bij de jeugdhulpverlening. Vrijwel alle Haltbureaus sporen de jongere aan om mondeling of schriftelijk zijn excuses aan te bieden aan eventuele slachtoffers. Soms dient de jongere een werkstuk te schrijven.

5 OORZAKEN EN BEWEEGREDEKENEN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk trachten we een verklaring te geven voor het plaatshebben van Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten. Er blijken zowel inhoudelijke als meer pragmatische overwegingen een rol te spelen. Waar deze in theorie weliswaar van elkaar kunnen worden onderscheiden, zijn ze in de praktijk overigens niet duidelijk van elkaar te scheiden. Vaak spelen verschillende overwegingen tegelijkertijd mee.

In paragraaf 5.2 geven we een verklaring voor het plaatsvinden van niet-Haltwaardige feiten buiten het kader van een bijzonder project. In de paragraaf die daarop volgt wordt melding gemaakt van enkele bijzondere projecten waarbij de Haltbureaus betrokken zijn (paragraaf 5.3). We sluiten dit hoofdstuk af met een paragraaf waarin uiteen wordt gezet waarom Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten in andere arrondissementen in mindere mate voorkomen (paragraaf 5.4).

5.2 Oorzaken en beweegredenen

- Als baldadigheid primeert (*“het gaat om de intentie”*)

Vrijwel alle informanten (van de Haltbureaus, van het Openbaar Ministerie, van de Raad voor de Kinderbescherming en van de politiecorpsen) zijn van mening dat diverse wetsartikelen die buiten de reikwijdte van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten vallen, betrekking kunnen hebben op grensverkennend, baldadig gedrag. Men is van mening dat de ene jongere grenzen verkennt/overschrijdt door middel van winkeldiefstallen, de ander door middel van joy-riding. De betreffende informanten bij het Openbaar Ministerie stellen zich dan ook op het standpunt dat een niet-Haltwaardig feit door de Haltbureaus kan worden afgedaan als het een relatief licht vergrijp betreft, als er geen sprake is van een professionele, criminele intentie en er geen aanwijzingen zijn dat er met een jongere veel aan de hand is.

Verbalisanten blijken niet altijd te weten welke delicttypen precies Haltwaardige feiten zijn en welke niet (volgens de geïnterviewde politiefunctionarissen geldt dit vooral voor agenten die relatief weinig jeugdzaken doen). Ook zij zijn vaak geneigd het gedrag te beoordelen op de vermeende intentie van de dader. Pas in de loop van de procedure komen opsporingsambtenaren er soms achter dat bij dergelijke zaken formeel toestemming van het Openbaar Ministerie is vereist. Indien daar vervolgens met een Halt-afdoening wordt ingestemd, blijkt daarvan in een politieregio een zeker uitstralingseffect uit te gaan. Zo kunnen zaken die aanvan-

kelijk op zeer incidentele basis naar de Haltbureaus worden doorverwezen, in een bepaald arrondissement geleidelijk een *de facto* Haltwaardige status krijgen. Naarmate uitzonderingen voor bepaalde delicttypen vaker worden toegestaan, vergroot dit bovendien de kans dat soortgelijke verzoeken worden gedaan voor andere niet-Haltwaardige feiten. Hoewel een coulante opvatting van de jeugdofficier(en) en de beoordelende parketsecretaris(sen) doorslaggevend is, komt de dynamiek in dat geval vanuit de individuele verbalisanten. Zij initiëren de afwijkingen van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten. Opsporingsambtenaren blijken in arrondissementen waar nauwelijks Haltdoeningen voor niet-Haltwaardige feiten voorkomen, evenzogoed toestemming te vragen. In deze arrondissementen worden verzoeken tot een Halt-afdoening bij niet-Haltwaardige feiten echter minder vaak gehonoreerd.

- Behoeftte aan een tussencategorie ('maatwerk')

Zowel onder politiefunctionarissen als onder sommige jeugdofficieren blijkt er bij bepaalde delicten behoefte te bestaan aan een afdoening waarvan de zwaarte het midden houdt tussen een reprimande en een justitiële aantekening. Men vindt een taakstraf officiermodel dan overdreven criminaliserend, terwijl een berisping te licht wordt gevonden. Hoewel de groep niet-Haltwaardige feiten over het algemeen wat zwaardere delicten bevat dan normaal gesproken door de Haltbureaus worden afgedaan (dit bleek al in de vorige twee hoofdstukken, de oorzaken worden hieronder toegelicht), zouden Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten daarnaast plaatsvinden om op die manier een zwaardere reactie mogelijk te maken voor zaken die anders hooguit met een waarschuwing worden afgedaan. Dit is met name het geval bij bepaalde vormen van wapenbezit (messen), bij bepaalde vormen van spijbelen (baldadig schoolverzuim) en bij lichtere typen eenvoudige mishandeling (de droge klap). Ook verduistering in dienstbetrekking zou vooral in kleinere plaatsen nogal eens op informele wijze worden geregeld ('ik ken de vader van dat manneke wel'). Dit vermoeden wordt bevestigd door de informatie van onze informanten in het arrondissement Assen. Ook daar vinden nauwelijks Halt-afdoeningen plaats voor niet-Haltwaardige feiten. Toch krijgt de Raad voor de Kinderbescherming amper te maken met de niet-Haltwaardige feiten die in de overige onderzochte arrondissementen wel eens door de Haltbureaus worden afgedaan. Daardoor bestaat het vermoeden dat jongeren in Drenthe vaker worden gewaarschuwd. De informant van de politie heeft daarop niet precies zicht, maar geeft wel te kennen dat er slechts een enkele keer proces verbaal wordt opgemaakt voor een van de niet-Haltwaardige feiten delicttypen die in dit rapport centraal staan.

- Pragmatische devaluatie/acceleratie (*'uren in ruil voor maanden'*)

De doorlooptijd in geval van een Halt-afdoening bedraagt gemiddeld 45 dagen vanaf het moment van verwijzing (meestal door een functionaris van de politie) tot aan de start van de eerste werkzaamheden. Vanaf de datum van het eerste verhoor op het politiebureau verstrijken er gemiddeld 76 dagen alvorens de 'reguliere' Halt-jongere met de werkzaamheden aanvangt. Bij niet-Haltwaardige feiten verstrijken er gemiddeld 86 dagen.

Uit de landelijke requirreerrichtlijn Kinderzaken blijkt dat de meeste niet-Haltwaardige feiten die wel eens door Halt worden afgedaan normaal gesproken in aanmerking komen voor een taakstraf conform het officiersmodel, indien zij naar het Openbaar Ministerie worden gezonden. In dat geval verricht de Raad voor de Kinderbescherming een zogenoemd basisonderzoek naar de achtergrond van de jongere. Indien de taakstraf meer dan twintig uur bedraagt, dient bovendien een advocaat te worden toegevoegd. Eenvoudige mishandeling wordt soms gedagvaard en een recidiverende autokraker vrijwel altijd. Inbrekers in woningen en recidiverende aanranders dienen in beginsel te worden voorgeleid. Taakstraffen conform het officiersmodel bestaan zowel uit werkstraffen als uit leerstraffen. Soms is het starten van een hulpverleningstraject onderdeel van de straf.

In tabel 5.1, die mede is samengesteld op grond van de requirreerrichtlijn, is weergegeven hoeveel uur in principe dient te worden gehanteerd bij een taakstraf conform het officiersmodel en wat in geval van een Halt-afdoening de feitelijke duur van de werkzaamheden was. Indien het delicttype niet als zodanig is vermeld in de requirreerrichtlijn, is in de tabel een vraagteken afgedrukt. In enkele arrondissementen legt het Openbaar Ministerie voor sommige van de genoemde delicttypen boetes op. Het betreft bijvoorbeeld het opgeven van een valse naam en belediging van een politiefunctionaris. De hoogte van deze boete is, indien bekend, eveneens in de tabel afgedrukt (in guldens).

De landelijke richtlijn in kinderkzaken beveelt bij een taakstraf conform het officiersmodel doorgaans een langere strafduur aan dan de lengte van de werkzaamheden bij Halt. Hoe groot het verschil feitelijk is, is niet precies bekend. Sommige arrondissementen houden zich vrij strikt aan de landelijke requirreerrichtlijn, terwijl anderen deze naar eigen inzicht toepassen. Uit de interviews weten we bijvoorbeeld dat het Openbaar Ministerie in sommige arrondissementen vaak taakstraffen voorstelt van 20 uur. Op die manier wordt voorkomen dat een advocaat behoeft te worden toegevoegd. In een ander arrondissement streeft men er juist naar om straffen voor te stellen van ten minste 21 uur teneinde de betrokkenheid van een advocaat te waarborgen. Kennelijk spelen ook bij de taakstraffen conform het officiersmodel verschillen van inzicht tussen de jeugdofficieren een rol. Het is al met al aannemelijk dat de duur van de werkzaamheden bij Halt enkele dagdelen minder beslaat dan bij de taakstraffen conform het officiersmodel het geval is.

Tabel 5.1: Gemiddelde duur werkzaamheden bij Halt in vergelijking met de (aanbevolen) straf duur bij het Openbaar Ministerie.

	N	Halt	OM
Eenvoudige mishandeling	317 ¹	11,3	24-32
Openlijk geweld tegen personen			32-40
Wet Wapens en Munitie	185	9,7	30-60
Diefstal met braak	171	12,4	40-60
Verduistering in dienstbetrekking	56	12,7	?
Schoolverzuim	46	14,9	?
Wegenverkeerswet (joyriding)	69	11,5	20-30
Belediging van ambtenaar/weerspanningheid	37	8,5	32-60 / fl. 200
Vervalsingen	30	9,9	?
Huisvredebreuk	29	8,9	?
Valse naam	26	7,4	fl. 225
Bedreiging	21	10,7	32 uur -3 mnd
Milieuovertreding	13	7,6	?
Drank- en drugsgebruik	10	8,0	?
Lokaalvredebreuk	8	8,8	?
Culpose brandstichting	4	9,5	?
Aanranding	4	7,5	40

Bij de taakstraffen officiersmodel verstrijken er meestal enkele maanden (3-6) tussen het eerste verhoor op het politiebureau en de aanvang van de taakstraf. Soms verstrijkt er een jaar. Tussen het eerste verhoor en de aanvang van de taakstraf bevinden zich overigens wel enkele contacten met de jongere. Onderzoekers van de Raad verrichten bijvoorbeeld een basisonderzoek naar de achtergrond van de jongere.

In sommige arrondissementen heeft of had de Raad voor de Kinderbescherming een achterstand bij het verrichten van basisonderzoeken of bij het regelen van taakstraffen. In andere arrondissementen is daarvan geen sprake. Daarbinnen zouden de meeste taakstraffen (inmiddels) aanvangen binnen drie maanden nadat het eerste verhoor heeft plaatsgevonden.

In welke mate de doorlooptijden bij een Halt-afdoening daadwerkelijk korter zijn dan bij een taakstraf officiersmodel valt dus niet met zekerheid te zeggen. Het is aannemelijk dat er gemiddeld een verschil bestaat van enkele maanden. Tijdens de interviews is in ieder geval dui-

¹ De categorieën 'eenvoudige mishandeling' en 'openlijke geweldpleging' zijn hier samengevoegd omdat zij in het registratiesysteem van de Haltbureaus niet goed van elkaar kunnen worden onderscheiden. Het betreft dus 317 gevallen van eenvoudige mishandeling of openlijke geweldpleging tegen personen.

delijk geworden dat functionarissen van het Openbaar Ministerie en van de politiecorpsen niet altijd een positief imago hebben van de Raad voor de Kinderbescherming ten aanzien van de doorlooptijden.

Onder de meeste jeugdofficieren is dit zeker een overweging bij de beslissing om niet-Haltwaardige feiten naar Halt te verwijzen, zij het bij sommige in mindere mate dan bij andere. Men accepteert dan een kortere strafduur (devaluatie) in ruil voor een - vermeende - snellere afwikkeling (acceleratie). Sommige politiefunctionarissen blijken eveneens geneigd te zijn om een voorstel voor een Halt-afdoening te doen indien zij een langere doorlooptijd verwachten in geval van inzending naar het Openbaar Ministerie ('zo creëer ik ruimte voor mezelf, voor de echt zware zaken'). De Raad voor de Kinderbescherming wordt daardoor ontlast. Dergelijke functionarissen van de politie en het Openbaar Ministerie zijn bovendien van mening dat het in het belang is van de jongere dat de afdoening snel ten uitvoer wordt gebracht. Het betreft dan vooral de wat lichtere feiten uit de groep delicten die overigens door middel van een taakstraf officiersmodel worden afgedaan.

- Bewijsbaarheid ('de politie kon de zaak niet rond krijgen')

In een van de casusbeschrijvingen die in het tweede hoofdstuk zijn opgenomen bleek al dat de bewijsbaarheid een rol kan spelen bij de beslissing van de opsporingsambtenaar om een voorstel te doen voor Halt-afdoening bij een niet-Haltwaardig feit. Door Halt-medewerkers en politiefunctionarissen is dit regelmatig naar voren gebracht (soms terloops, soms meer expliciet). Met name groepsdelicten zitten juridisch vaak uitermate lastig in elkaar. Het aandeel van iedere participant is vaak moeilijk vast te stellen, laat staan te bewijzen (plegen, doen plegen, medeplegen, medeplichtigheid, uitlokking et cetera). Dit 'probleem' doet zich overigens zowel voor bij niet-Haltwaardige feiten, zoals bij vechtpartijen en inbraken waarbij een groot aantal personen betrokken is, als bij sommige Haltwaardige feiten, zoals (winkel) diefstal in vereniging.

Politiefunctionarissen blijken soms enige psychologische druk uit te oefenen op de verdachte teneinde hem in te laten stemmen met een Halt-afdoening ('Als je niet akkoord gaat stuur ik de zaak naar het OM'). De opsporingsambtenaar is dan persoonlijk overtuigd van de schuld van de dader, hoewel er formeel onvoldoende bewijs bestaat of indien het veel werk zou kosten om het bewijs te verzamelen. Het tweede hoofdstuk bevat inderdaad een casusbeschrijving van een auto-inbraak waarbij de politie 'de zaak niet rond kon krijgen' en van een handtastelijkheid in het zwembad, waarbij de verdachte ontkent maar desalniettemin instemt met een Halt-afdoening 'om geen verdere problemen te krijgen'. Hier doet het fenomeen opgang van de bekende ontkennende verdachte die misschien wel, misschien niet schuldig is.

- Organisationele belangen ('inputfinanciering')

De Haltbureaus worden voor een belangrijk deel gefinancierd naar gelang het aantal zaken dat zij in behandeling hebben genomen. Vanuit het Openbaar Ministerie is wel beweerd dat Haltbureaus Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten aanmoedigen, met name wanneer de instroom van reguliere zaken wat terugloopt. Sommige functionarissen van het Openbaar Ministerie hebben aangegeven dat zij zich in dat geval meer coulant opstellen, zeker indien de Raad voor de Kinderbescherming op dat moment met werkachterstanden kampt. Ook de werkdruk bij de politie zou een rol kunnen spelen, hoewel informanten van de politie dit niet expliciet stellen. In sommige politieregios vergt een Haltdoening ten opzichte van een afdoening via het Openbaar Ministerie een geringere tijdsinvestering van de verbalisant, aangezien hij of zij dan alleen zogenoemd 'verkort' proces verbaal hoeft op te maken.

5.3 Bijzondere projecten

Enkele van de bovenstaande overwegingen hebben hun neerslag gevonden in bijzondere projecten. Er is dan besloten om bepaalde delicten in bepaalde omstandigheden naar het Haltbureau door te verwijzen, bijvoorbeeld om dat op die manier een snelle afhandeling mogelijk is of omdat op die manier kan worden opgetreden tegen veelvoorkomend strafbaar gedrag dat anders niet wordt aangepakt. We zijn op de volgende projecten gestuit:

1. *Wapenbezit op scholen.* In Amsterdam bestaat een bijzonder project waarbij politieagenten kluisjes van scholieren controleren en hen op vrijwillige basis fouilleren op het schoolplein. Jongeren die in het bezit blijken te zijn van wapens worden naar Halt gestuurd, voor zover het niet gaat om vuurwapens.
2. *Wapenbezit tijdens concerten.* In Zeeland heeft een tijdje een project gelopen waarbij jongeren naar Halt werden gestuurd die waren gefouilleerd tijdens een muziekfestival.
3. *Belediging in het uitgaansleven.* In Den Bosch bestaat een bijzonder project waarbij jongeren die een slok op hebben en (daardoor?) agenten beledigen naar Halt kunnen worden gestuurd.
4. *Handtastelijkheid in het zwembad.* In Eindhoven loopt een experiment in zwembaden. Jongeren (jongens) die worden verdacht van handtastelijkheden in het zwembad kunnen naar Halt worden gestuurd.
5. *Baldadig spijbelen.* In Breda loopt een spijbelproject. In Maastricht is sinds kort een vergelijkbaar project gestart.

5.4 Beweegredenen in overige arrondissementen

Hiervoor is beschreven waarom er in de zes onderzochte arrondissementen Halt-afdoeningen plaatsvinden bij niet-Haltwaardige feiten. Daarbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat de betreffende arrondissementen niet representatief zijn voor Nederland als geheel. In de andere arrondissementen wordt in mindere mate afgeweken van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten. Door middel van interviews in twee van dergelijke arrondissementen hebben we trachten te achterhalen waarom binnen Nederland niet in dezelfde mate wordt afgeweken van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten.

Op grond daarvan bestaat de indruk dat de rol van het Openbaar Ministerie doorslaggevend is. De personen die werkzaam zijn bij het arrondissementsparket bepalen of van de Aanwijzing kan worden afgeweken en zo ja voor welke feiten. Verschillen tussen arrondissementen lijken dan ook in hoge mate samen te hangen met verschillen van inzicht tussen personen en mogelijk met verschillen in de organisatiecultuur die binnen de arrondissementsparketten tot ontwikkeling is gekomen.

In een van de twee onderzochte arrondissementen die zich tot op heden bijvoorbeeld tamelijk strikt aan de Aanwijzing Haltfeiten houden, is sinds enkele maanden een nieuwe jeugdofficier werkzaam. Volgens de coördinator van het Haltbureau dat in het arrondissement werkzaam is, stelde de vorige jeugdofficier zich op het standpunt dat landelijke regels dienen te worden nageleefd ('regels zijn regels'). De deelname aan dit onderzoek heeft ertoe bijgedragen dat de nieuwe jeugdofficier met de coördinator van het Haltbureau een afspraak heeft gemaakt om te bezien of niet-Haltwaardige feiten in het vervolg ook door Halt zouden kunnen worden afgedaan.

In het andere controle arrondissement blijkt men van mening dat de Aanwijzing Haltfeiten richtinggevend dient te zijn, omdat de wetgever nu eenmaal zo heeft besloten. Het parket krijgt regelmatig verzoeken om toestemming voor een Halt-afdoening bij een niet-Haltwaardig feit. Dergelijke verzoeken worden echter in mindere mate gehonoreerd. De informant bleek de mening te zijn toegedaan dat een nationaal besluit in beginsel dient te worden nageleefd. De functionaris leek bovendien wat zwaarder te tillen aan de delicten die in zes experimentele arrondissementen wel eens door de Haltbureaus worden afgedaan. De betreffende persoon vond deze veelal te ernstig voor een Halt-afdoening.

De meeste niet-Haltwaardige feiten die in de zes onderzochte arrondissementen (wel eens of regelmatig) door middel van Halt worden afgedaan, worden in de overige arrondissementen afgedaan met een taakstraf conform het officiersmodel. Dit is althans het geval voor zover van dergelijke zaken proces verbaal wordt opgemaakt. De onmogelijkheid om Halt-afdoeningen plaats te laten vinden voor niet-Haltwaardige feiten, kan er volgens informanten

van de politie toe bijdragen dat de lichtere vormen daarvan vaker worden afgedaan in de bemiddelingssfeer of met een waarschuwing.

6 CONCLUSIE

6.1 Inleiding

Dit afsluitende, concluderende hoofdstuk is opgebouwd uit twee delen. In het eerste deel zullen we de onderzoeksvragen beantwoorden (6.2). Het tweede deel heeft een meer beschouwend karakter. De vraag die dan centraal zal staan, is wat op grond de resultaten van het onderzoek kan worden geconcludeerd ten aanzien van een eventuele uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten en welke dilemma's zich daarbij voordoen.

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

1. *Welke feiten, niet genoemd in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden regelmatig via Halt afgedaan? Welke gedragingen gaan achter deze strafbare feiten schuil?*

Van de ongeveer 6500 zaken die de Haltbureaus uit de onderzochte zes arrondissementen jaarlijks in behandeling hebben genomen had ongeveer elf procent betrekking op een niet-Haltwaardig feit. Het betreft vooral delicten uit de categorie 'eenvoudige mishandeling', 'diefstal met braak' en 'wapenbezit'. Schoolverzuim, overtredingen van de wegenverkeerswet, belediging van een ambtenaar, bedreiging, vervalsingen, huis- en lokaalvredebreuk, milieuovertredingen en aanrandingen blijken in mindere mate door middel van Halt te worden afgedaan.

Achter de categorieën niet-Haltwaardige feiten gaat een scala van gebeurtenissen schuil. Dit is mede het gevolg van het feit dat tussen en binnen arrondissementen geen (eenduidige) definities worden gehanteerd van feiten die eventueel in aanmerking kunnen komen voor een Halt-afdoening. Vaak gaat het om relatief onschuldige voorvallen die in de bevolking in het algemeen, en onder jongeren in het bijzonder, betrekkelijk veel voorkomen. Voorbeelden daarvan zijn vechtpartijtjes op scholen, het bezit van messen of namaakpistolen en het stelen van fietsen. Daarnaast blijken enkele zwaardere misdrijven door de Haltbureaus in behandeling te zijn genomen zoals autodiefstal of (poging tot) inbraak bij particulieren.

2. *Waaruit bestond de Halt-afdoening bij de feiten die niet in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden genoemd, zowel in omvang (aantal uren) als in soort afdoening (de aard van de maatschappelijke dienstverlening)?*

Jongeren die vanwege een niet-Haltwaardig feit naar Halt zijn gestuurd en de procedure vervolgens naar behoren hebben doorlopen, hebben gemiddeld elf uur werkzaamheden verricht.

Dit is ruim drie uur meer dan de duur van de werkzaamheden waarmee jongeren normaliter te maken krijgen. De afwijkende lengte van de werkzaamheden bij deze delictcategorieën is een indicatie dat daarin doorgaans zwaardere feiten zijn vervat dan normaal gesproken door Halt worden afgedaan. Dit neemt niet weg dat de duur van de werkzaamheden bij sommige niet-Haltwaardige feiten (belediging van een ambtenaar, huisvredebreuk, het opgeven van een valse naam) vergelijkbaar blijkt te zijn met die bij Haltwaardige feiten.

Jeugdigen die op grond van een niet-Haltwaardig feit in aanraking zijn gekomen met het Haltbureau dienden hebben daarvoor meestal werkzaamheden verricht die tevens aan ‘reguliere’ Halt-jongeren worden toebedeeld. Zo mogelijk wordt per geval gekeken of er werkzaamheden kunnen worden bedacht die aansluiten bij de aard van het gepleegde delict. Sommige Haltbureaus hebben daarnaast een specifiek cursusaanbod ontwikkeld of huren incidenteel cursussen in bij de jeugdhulpverlening.

3. Waarom heeft de officier van justitie toestemming gegeven voor een Halt-afdoening bij niet-Haltwaardige feiten? Welke motieven en feiten speelden hierbij een rol?

Bij de keuze om niet-Haltwaardige feiten door het Haltbureau te laten afdoen spelen verschillende motieven en beweegredenen van functionarissen bij de politie, bij het Openbaar Ministerie en bij de Haltbureaus een rol. Er blijken zowel meer inhoudelijke als meer pragmatische argumenten mee te spelen. Een belangrijke reden is dat Halt vaak wordt gezien als de meest geëigende afdoening voor jongeren die zich schuldig maken aan grensverkennend, baldadig gedrag. De officier van justitie is in dat geval de mening toegedaan dat baldadigheid zich soms manifesteert in de vorm van gedragingen die niet onder de reikwijdte vallen van wetsartikelen die door de wetgever tot de Haltwaardige feiten zijn gerekend. Soms wordt voor het Haltbureau gekozen indien er behoefte bestaat aan een afdoening die het midden houdt tussen een waarschuwing en een taakstraf conform het officiersmodel.

De meer pragmatische overwegingen hebben betrekking op de doorlooptijden bij verschillende afdoeningen en de eisen die worden gesteld aan de bewijsbaarheid van het delict. De Halt-afdoening wordt vaak sneller ten uitvoer gebracht dan een taakstraf. De duur van de werkzaamheden is bij een Halt-afdoening evenwel korter. Sommige officieren achten een snelle doorlooptijd in het pedagogische belang van de jongere. Tegelijkertijd wordt de Raad van de Kinderbescherming daardoor ontlast. Zodoende wordt een lichtere straf voor lief genomen in ruil voor een snellere afdoening.

Politiefunctionarissen blijken soms geneigd te zijn om zaken naar het Haltbureau door te verwijzen waarbij het bewijs niet kan worden geleverd of waarbij sprake is van een in juridisch

opzicht zodanig ingewikkeld (groeps)delict dat het veel werk zou kosten om te voldoen aan formele criteria ten aanzien van het bewijs van de schuld van de verdachte.

Enkele van de bovenstaande overwegingen hebben hun neerslag gevonden in bijzondere projecten. Er is dan besloten om bepaalde delicten in bepaalde omstandigheden naar het Haltbureau te verwijzen, bijvoorbeeld omdat zodoende een snelle afhandeling mogelijk is of omdat op die manier kan worden opgetreden tegen veelvoorkomend strafbaar gedrag dat anders niet wordt aangepakt. Voorbeelden daarvan zijn projecten die wapenbezit op scholen proberen terug te dringen, die hantastelijkheden in het zwembad trachten te beteugelen, of die betrekking hebben op beledingen van politieagenten in het uitgaansleven.

4. Verwijst de politie bij genoemde feiten zelf, met voorbijgaan van de officier van justitie, door naar het Haltbureau? Zo ja, waarom en hoe vaak?

De politie blijkt naar tien van de negentien responderende Haltbureaus niet-Haltwaardige feiten te hebben doorverwezen zonder dat voorafgaand daaraan toestemming van het Openbaar Ministerie was verkregen. Bij deze bureaus blijkt het namelijk te zijn voorgekomen, dat het Openbaar Ministerie alsnog geen toestemming gaf voor een afdoening van een niet-Haltwaardig feit dat door Haltmedewerkers reeds in het registratiesysteem van Halt was ingevoerd. Medewerkers van vier van de zestien bureaus die werden benaderd voor een interview zeggen dat wel eens een Halt-afdoening ten uitvoer wordt gebracht bij een niet-Haltwaardig feit zonder dat het Openbaar Ministerie daarvan op de hoogte is gesteld. Om hoeveel zaken het precies gaat is niet bekend, aangezien dit niet uit het registratiesysteem van de Haltbureaus is op te maken.

De politie verwijst om verschillende redenen naar Halt zonder het Openbaar Ministerie daarover te raadplegen:

1. De politie verwijst soms rechtstreeks naar het Haltbureau in overeenstemming met de wens van het Openbaar Ministerie. Het Haltbureau is dan bijvoorbeeld gehouden om niet-Haltwaardige zaken eruit te filteren en vervolgens ter toestemming voor te leggen aan het Openbaar Ministerie. Ook komt het voor dat de officier van justitie het bij bepaalde niet-Haltwaardige feiten (eenvoudige mishandeling) niet altijd nodig acht dat het Haltbureau in individuele gevallen om toestemming vraagt.
2. Sommige politiefunctionarissen blijken niet precies te weten welke zaken zonder meer naar Halt kunnen worden gestuurd en welke zaken expliciete toestemming van het Openbaar Ministerie vereisen.
3. Mogelijk wordt het Openbaar Ministerie soms omzeild indien de bewijslast formeel niet rond kan worden gekregen, terwijl politiefunctionarissen wel overtuigd zijn van de schuld van de verdachte. Dit vergt eventueel nader onderzoek.

5. Wat zijn de ervaringen (bijvoorbeeld de mate van succes of uitval) geweest van dergelijke Halt-afdoeningen? Hoe verhouden Halt-afdoeningen van feiten die niet in het Besluit Aanwijzing Haltfeiten worden genoemd zich tot taakstraffen officiersmodel?

Een ruime meerderheid van alle jongeren voltooit de Halt-procedure naar behoren, ongeacht het delicttype dat zij hadden gepleegd. In de groep niet-Haltwaardige feiten *als geheel* blijkt de gemiddelde relatieve uitval met elf procent evenwel wat hoger te zijn dan in de groep Haltwaardige feiten (6%). Met name onder spijbelaars en geweldplegers is de uitval wat omvangrijker. Uitval tijdens de Halt-procedure blijkt door diverse factoren te worden veroorzaakt zoals de mate waarin de jongere en zijn ouders het plaatsvinden van de Halt-afdoening billijk vinden, de leeftijd van de jongere, de mate waarin hij gevoelig is voor autoriteit en, ten slotte, de duur van de werkzaamheden. De uitval is doorgaans het hoogst bij delicttypen waarvoor de werkzaamheden de langste duur hebben. Dit is mogelijk een verklaring van de hogere uitval in de groep niet-Haltwaardige feiten. Het is onduidelijk of de hogere uitval louter een gevolg is van de langere duur van de werkzaamheden of dat tegelijkertijd meespeelt dat daarbij vaak een wat zwaarder kaliber jongeren is betrokken.

Medewerkers van de Haltbureaus zijn niet onverkort positief over het plaatsvinden van Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten, hoewel zij de afwijkingen van het besluit aanwijzing Haltfeiten ook zeker niet categoriaal afwijzen. Zij hebben geen bezwaren tegen het plaatsvinden van deze afdoeningen zolang er geen wezenlijk ander soort jongere bij de Haltbureaus terechtkomt. In alle categorieën niet-Haltwaardige feiten komen naar hun idee jongeren voor die vergelijkbaar zijn met de reguliere, ‘baldadige’ Haltjongere. De betekenis van het gedrag en niet zozeer het precieze delict is daarbij volgens hen doorslaggevend.

Niet-Haltwaardige feiten komen normaliter in aanmerking voor een taakstraf conform het officiersmodel. De Raad voor de Kinderbescherming wordt dan gelast een basisonderzoek in te stellen naar de achtergrond van de jongere. De wet schrijft voor dat een advocaat aan de zaak dient te worden toegevoerd bij een taakstraf met een duur van meer dan twintig uur. De Halt-afdoening kan over het algemeen enkele maanden sneller ten uitvoer worden gebracht dan een taakstraf conform het officiersmodel. Dit is een van de redenen waarom de Officier van Justitie soms instemt in een Halt-afdoening bij een niet-Haltwaardig feit. In het geval van een Halt-afdoening is de duur van de werkzaamheden over het algemeen enkele dagdelen korter dan de strafduur bij een taakstraf conform het officiersmodel.

6.3 Slotbeschouwing

Ten behoeve van dit rapport is onderzoek verricht in zes arrondissementen waarbinnen op relatief grote schaal wordt geëxperimenteerd met Halt-afdoeningen bij niet-Haltwaardige feiten. Op deze plaats zullen we trachten iets te zeggen over de implicaties van het onderzoek in het licht van een eventuele uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten. Is er reden om op grond van de ervaringen in de zes arrondissementen te komen tot een uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten voor Nederland als geheel?

Het is goed om op te merken dat de vraagstelling van dit onderzoek niet expliciet gericht is geweest op een uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten. Het had dan bijvoorbeeld meer voor de hand gelegen om deskundigen uit heel Nederland te bevragen of te enquêteren over hun visie daaromtrent. Maar hoewel een en ander niet als expliciete onderzoeksvraag is geformuleerd, wil dit niet zeggen dat er op basis van dit rapport niets zinnigs over te zeggen valt. Je kunt je namelijk afvragen of uit het onderzoek een beeld naar voren komt over de mate waarin niet-Haltwaardige feiten aansluiten bij de doelstelling en doelgroep van Halt.

Past een feit bij de doelstelling van Halt?

Een van de doelstellingen van Halt is dat door een vroegtijdige en snelle afdoening van beginnend delinquent gedrag een bijdrage wordt geleverd aan criminaliteitsbestrijding en -preventie van jongeren tot achttien jaar. Bij een eventuele uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten zou het dan ook interessant zijn te weten of jongeren die een Halt-procedure hebben doorlopen vanwege een niet-Haltwaardig feit in mindere mate hebben gerecidiveerd dan vergelijkbare jongeren waarvan de delicten op een andere wijze zijn afgedaan. Over dergelijke effecten verschaft dit onderzoek echter geen duidelijkheid. Van jongeren die op grond van een niet-Haltwaardig feit een Halt-procedure hebben doorlopen is niet gemeten of en wanneer zij opnieuw delicten hebben gepleegd. Ook is niet onderzocht hoe jongeren zelf aankijken tegen hun ervaringen met de Halt-afdoening en of reguliere Halt-jongeren daarin verschillen van niet-reguliere Halt-jongeren.

Wel is in dit verband interessant dat in eerder onderzoek is vastgesteld dat de recidive in de groep niet-Haltwaardige feiten nagenoeg twee maal zo hoog was als bij de groep Haltwaardige feiten. Van de jongeren uit de categorie ‘overige delicten’ recidiveerde 24,4 procent, terwijl dit percentage onder jongeren uit de groep Haltwaardige feiten 13,4 bedroeg¹.

¹ Th. Dijkman en L. Gunther Moor, 1998. ‘Kwaliteit en effectiviteit van de Halt-afdoening’. Instituut voor toegepaste sociale wetenschappen. Nijmegen. p. 63. Overigens betekent dit hogere recidive-percentages niet per se dat de Halt-afdoening minder effect heeft gesorteerd. Voor een antwoord op een dergelijke vraag zou de recidive vergeleken moeten worden met de recidive bij vergelijkbare delicten waarop geen Halt-afdoening is gevolgd.

Past een feit bij de doelgroep?

De functionarissen die in het kader van dit onderzoek zijn geïnterviewd zijn het overwegend eens over de doelgroep van Halt. Waar de Aanwijzing Haltfeiten uitsluitend is geënt op het delicttype, blijken uitvoerders in de praktijk een combinatie van delict en dader in gedachten te hebben. Volgens hen kan een zaak in principe door het Haltbureau worden afgedaan indien het een relatief licht, baldadig delict betreft, gepleegd door een ‘reguliere jongere’² zonder uitgesproken achterliggende problematiek of criminele relaties. De resultaten van het onderzoek bieden enkele aanknopingspunten bij het bepalen van de mate waarin een niet-Haltwaardig feit voldoet aan een dergelijke omschrijving van de doelgroep van Halt.

In hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 bleek reeds dat er een onderscheid kan worden aangebracht tussen de Haltwaardige feiten en de niet-Haltwaardige feiten ten aanzien van de leeftijd, de duur van de werkzaamheden, de uitval en het al dan niet eerder plegen van delicten. Daarbij bleek dat de groep niet-Haltwaardige feiten *als geheel* in al deze opzichten verschilt van de groep Haltwaardige feiten. De gemiddelde leeftijd is hoger, de werkzaamheden duren langer, de uitval is omvangrijker en in deze categorie bevindt zich een grotere groep jongeren dat al eerder delicten heeft gepleegd (ook na correctie voor de hogere leeftijd). Tegelijkertijd kon worden vastgesteld dat niet alle niet-Haltwaardige feiten er op dezelfde manier uitspringen. Wanneer we de analyses voor leeftijd, duur van de werkzaamheden, uitval en het eerder plegen van delicten naast elkaar leggen, dan ontstaat het volgende overzicht (tabel 6.1). Indien een niet-Haltwaardig feit significant verschilt van de groep Haltwaardige feiten, is dit in de tabel aangegeven met een ‘+’. Vergelijkbare niet-reguliere feiten zijn aangegeven met ‘+–’. Niet-Haltwaardige feiten waarover geen uitspraken kunnen worden gedaan zijn weergegeven met een ‘?’.

Tabel 6.1: Risicoanalyse niet-Haltwaardige feiten.

	Leeftijd	Eerder delicten	Duur straf	Uitval	Totaal
Verduistering in dienstbetrekking	+	+	+	+–	+++
Diefstal met braak	+	+–	+	+	+++
Wet Wapens en Munitie	+	+	+	+–	+++
Schoolverzuim	+	+–	+	+	+++
Wegenverkeerswet	+	+–	+	+	+++

² In dit verband is een ‘reguliere’ jongere een jongere die zichzelf tot de conventionele maatschappij rekent (en daar ook door anderen toe wordt gerekend) en waarvan functionarissen van politie en justitie de kans klein achten dat hij of zij voor een criminele carrière zal kiezen.

Vervolg tabel 6.1

	Leeftijd	Eerder delicten	Duur werkzaam- heden	Uitval	Totaal
Eenvoudige mishandeling	+ -	+ -	+	+	++
Vervalsingen	+ -	+ -	+	?	+
Belediging ambtenaar/weerspanningheid	+	+ -	+ -	?	+
Bedreiging	+ -	+	?	?	+
Huisvredebreuk	+ -	+ -	+ -	?	0
Opgeven van een valse naam	+ -	?	+ -	?	0

Het overzicht stelt ons in staat een rangorde te construeren waarbij aan delicttypen die het meest vergelijkbaar zijn met de groep Haltwaardige feiten de minste plustekens zijn toegekend³. Niet-Haltwaardige feiten met gemiddeld oudere daders, een gemiddeld langere duur van de werkzaamheden, een gemiddeld hogere uitval en een groter aandeel jongeren dat eerder delicten heeft gepleegd, hebben juist de meeste plustekens gekregen. De categorieën ‘milieuovertredingen’, ‘drank- en drugsgebruik’, ‘lokaalvredebreuk’, ‘aanranding’ en ‘culpose brandstichting’ zijn niet in de tabel opgenomen. In deze categorieën komen te weinig gevallen voor om conclusies te kunnen trekken.

Hoe nu dienen we de gegevens uit de tabel te interpreteren? In de eerste plaats blijkt dat in alle categorieën uit tabel 6.1 delicten kunnen voorkomen die vrij goed aansluiten bij de doelgroep van Halt, zowel als delicten waarvoor dat in mindere mate het geval is. Eenvoudige mishandeling kan soms voorkomen uit baldadigheid, maar kan in andere gevallen een meer boosaardig karakter hebben.

Ook medewerkers van Haltbureaus onderschrijven het bestaan van deze diversiteit binnen iedere categorie. Jongeren die een Halt-procedure hebben doorlopen op grond van een niet-Haltwaardig feit verschillen vaak niet merkbaar van ‘reguliere’ Halt-jongeren. Soms bestaat echter de indruk dat het om een wat zwaarder kaliber dader gaat, waarbij dan meteen wordt aangetekend dat er in de groep Haltwaardige feiten eveneens een subgroep bestaat van jonge

³ Hoe vaker er in de tabel een vraagteken is afgedrukt hoe voorzichtiger de eindscore overigens dient te worden geïnterpreteerd (vgl. ‘bedreiging’). De score berust dan immers op een kleiner aantal significante waarnemingen. Bij de interpretatie van de gegevens dient bovendien te worden nagegaan hoe groot de homogeniteit is van de gedragingen die onder een categorie zijn geschaard (zie daarvoor hoofdstuk 3). De categorie vervalsingen, bijvoorbeeld, komt uit de risicoanalyse te voorschijn als een delict met een licht verhoogd risico. In deze categorie is echter zowel het vervalsen van cijfers en busabonnementen als het vervalsen van bankbiljetten vervat. Onder de vervalers van bankbiljetten bevinden zich waarschijnlijk meer jongeren van een wat zwaarder kaliber dan in de groep jongeren die met cijfers knoeien. Maar als een categorie als geheel een lage risicoscore heeft, kan daaruit worden geconcludeerd dat dit waarschijnlijk in nog sterkere mate geldt voor de lichtere delicten uit de categorie. En omgekeerd: als een categorie een hoge risicoscore heeft, betekent dit niet dat er daarbinnen geen subcategorieën kunnen bestaan met een lage risicoscore. Sommige vormen van ‘diefstal door middel van braak’ zijn bijvoorbeeld betere kandidaten bij een eventuele ‘verbreding’ van Halt dan andere. Het ligt in de rede dat fietsendiefstal daarvoor bijvoorbeeld meer geschikt is dan diefstal van of uit auto’s of uit bedrijfspanden.

ren van een wat zwaarder kaliber. Ook ‘zware’ jongeren plegen lichte delicten.

Wanneer we de categorieën niet-Haltwaardige feiten als geheel vergelijken met de categorie Haltwaardige feiten dan ontstaat echter een beeld dat tot voorzichtigheid maant bij een eventuele uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten. Ondanks de verscheidenheid in de groep niet-Haltwaardige feiten blijken in deze categorieën gemiddeld genomen namelijk jongeren voor te komen die op een aantal kenmerken verschillen van de ‘reguliere’ Halt-jongere. In de groep niet-Haltwaardige feiten is de duur van de maatschappelijke dienstverlening immers langer (hetgeen een indicatie is dat het om daders van wat zwaardere delicten gaat), is er een wat kleinere kans dat de Halt-procedure wordt voltooid, zijn de jongeren gemiddeld enkele maanden ouder en geven meer jongeren aan dat zij al eerder delicten hebben gepleegd. Dit laatste verschil blijkt bovendien niet volledig verklaard te worden door de hogere leeftijd van jongeren in de groep niet-Haltwaardige feiten. Zelfs bij gelijke leeftijd hebben niet-reguliere Halt-jongeren vaker eerder delicten gepleegd dan reguliere Halt-jongeren.

Indien de afwijkingen van het Besluit Aanwijzing Haltfeiten een reguliere status zouden krijgen, dan zou dat dus betekenen dat de Haltbureaus waarschijnlijk te maken zullen krijgen met jongeren van een wat zwaarder kaliber dan waarmee zij gewend zijn te werken.

Binnen iedere categorie niet-Haltwaardige feiten bestaat dus een vrij grote mate van verscheidenheid tussen delicten. Sommige daarvan worden gepleegd door jongeren die zich niet van ‘reguliere’ Halt-jongeren blijken te onderscheiden. Als we echter categorieën met elkaar vergelijken, dan zien we dat niet-Haltwaardige feiten ofwel vergelijkbaar zijn met de Haltwaardige feiten ofwel dat om zwaardere delicten met een wat ‘zwaardere’ dader gaat. We vinden geen indicaties die er op zouden kunnen wijzen dat een niet-Haltwaardig feit in een bepaald opzicht *lichter* is dan de groep Haltwaardige feiten.

Kennelijk passen sommige niet-Haltwaardige feiten meer bij de huidige doelgroep van Halt dan andere. Zo bezien behelzen delicten uit de categorieën ‘huisvredebreuk’, ‘het opgeven van een valse naam’ en ‘belediging van een ambtenaar’ betere kandidaten voor een uitbreiding, indien zou worden besloten dat het karakter van Halt ongewijzigd dient te blijven (‘verbreding van Halt’). Delicten uit de categorieën ‘verduistering in dienstbetrekking’ en ‘wapenbezit’ betekenen dan in sterkere mate een ‘verzwaring’ van Halt. Maar hoewel de jongeren uit deze laatstgenoemde categorieën *als geheel* ogenschijnlijk in mindere mate bij de doelgroep passen, wil dit weer niet zeggen dat er daarbinnen geen delicten of jongeren kunnen worden aangetroffen die daarbij wél aansluiten. Het is bijvoorbeeld heel goed mogelijk dat fietsendiefstal een ander beeld zou laten zien dan braak in sportkantines. Beide vormen van diefstal met braak zijn in het registratiesysteem van Halt echter tot één categorie gerekend, zodat afzonderlijke analyses voor subcategorieën niet mogelijk zijn.

Overige aandachtspunten bij een uitbreiding

Hieronder bespreken we enkele (overige) aandachtspunten en dilemma's die naar onze opvatting van belang zijn bij een eventuele uitbreiding van het aantal Haltfeiten. Deze kunnen onder drie thema's worden geschaard die hieronder achtereenvolgens worden behandeld.

De aandachtspunten betreffen:

1. de definitie van 'Haltwaardige criminaliteit' in algemene zin;
2. de bepaling daarvan in individuele gevallen;
3. de controle op de naleving van deze definities.

Definitie: wat is Haltwaardige criminaliteit?

Nagenoeg alle personen die in het kader van dit onderzoek zijn geïnterviewd, zijn het eens over de doelstelling van Halt. Halt is een instrument dat baldadig, niet zo ernstig crimineel gedrag van *first offenders* in de kiem probeert te smoren om te voorkomen dat dergelijk gedrag ontgaat in structurele delinquentie.

In strafrechtelijke zin kunnen jongeren bogen op een uitzonderingspositie. Formeel heeft deze uitzonderingspositie gestalte gekregen in het jeugdstrafrecht. Grensverkennend, baldadig gedrag onder adolescenten kan in Nederland in brede lagen van de bevolking op een zekere mate van acceptatie rekenen. Het wordt gezien als een onderdeel van 'normaal', leeftijdsgebonden opgroeigedrag dat over het algemeen een pedagogische in plaats van een strafrechtelijke reactie vereist. Alhoewel dergelijk gedrag strikt genomen in strijd kan zijn met de wet, en onder volwassenen dan ook in veel mindere mate wordt getolereerd, worden jongeren die zich eraan schuldig maken eerder 'hinderlijk' dan 'crimineel' gevonden. Sommige 'doerakstreken' zijn zelfs wel een beetje komisch. "Ik heb zelf ook wel eens rottigheid uitgehaald", zo is tijdens het onderzoek vaak gezegd met een mengeling van schaamte en nauwelijks verholten binnenpret. De Halt-afdoening is daarmee in de praktijk als het ware een minder formele afwikkeling binnen het strafrecht. Haltwaardige criminaliteit is 'niet-criminele criminaliteit' van jongeren waarvan de kans klein wordt geacht dat zij voor een criminele loopbaan zullen kiezen.

Maar ondanks de consensus over de doelstelling en doelgroep van Halt, blijken personen nogal van mening te verschillen over welke gedragingen als grensverkennend, baldadig gedrag dienen te worden aangemerkt en welke niet. Iedereen zal het erover eens zijn dat een verkrachting of een roofmoord niet onder die noemer kan worden gevat. Er resteert dan evenwel nog een groot 'grijs gebied' waarbinnen de opvattingen behoorlijk uiteen blijken te lopen. De mate waarin jongeren grenzen verkennen is tamelijk variabel: sommige jongeren gaan daarin veel verder dan andere. Jongeren verschillen bovendien in de wijze waarop grensverkennend gedrag tot uitdrukking komt. Uit de registraties is bijvoorbeeld gebleken dat jongens

zich relatief vaak schuldig maken aan delicten die kracht en durf symboliseren (zoals vandalisme, vernieling en wapenbezit), terwijl meisjes zich wat vaker beperken tot winkeldiefstal. Ook het antwoord op de vraag *waar* de grenzen liggen die jongeren mogen verkennen blijkt niet altijd en overal hetzelfde. Een grensverkenning in Amsterdam-West anno 2001 is voor de jongere misschien niet van een andere betekenis, maar neemt wel een andere gestalte aan dan een grensverkenning van een jongere in Goes anno 1955. Volgens onze informant van de politie uit Osdorp blijkt de jeugd aldaar zich momenteel bijvoorbeeld vrij regelmatig in te laten met het vervalsen van bankbiljetten door middel van de computer en het helen van bromfietsen die in het hele land worden gestolen door professionele bromfietsendieven. Dit wordt onder jongeren nauwelijks gezien als crimineel gedrag. Maar volgens de informanten die in Assen zijn geïnterviewd ligt dat in Drenthe anders.

Uit de casusbeschrijvingen uit hoofdstuk drie bleek dat niet alleen autochtone maar ook diverse allochtone jongeren en kinderen van asielzoekers met Halt te maken krijgen. Hoewel dit in het kader van dit onderzoek niet is onderzocht, wordt bijvoorbeeld van jongeren van Turkse afkomst wel verondersteld dat zij geweldsdelicten relatief vaak toegestaan achten, wanneer de eer van de familie op het spel staat. Vermogensdelicten zouden zij juist sterk afkeuren. Het is eveneens bekend dat het uitdelen van een klap in sommige milieus in veel mindere mate wordt getolereerd - en dus een veel grotere impact heeft - dan in andere.

Baldadig gedrag wordt dus begrensd door normen die van episode tot episode, van regio tot regio, van milieu tot milieu en van cultuur tot cultuur kunnen en zullen verschillen. Baldadigheid onder jongeren is misschien van alle tijden, maar de vorm die baldadigheid op bepaald moment en op een bepaalde plaats aanneemt is voor een groot deel cultuurbepaald.

Op de wetgever rust de taak een modus te vinden voor Nederland als geheel. Het Besluit Aanwijzing Haltfeiten dient betrekking te hebben op gedragingen die momenteel door een meerderheid van de Nederlandse bevolking als Haltwaardige criminaliteit worden gezien. Hier doet zich een lastig dilemma voor tussen rechtsgelijkheid aan de ene kant en maatwerk aan de andere. Moet het Besluit Aanwijzing Haltfeiten bindend zijn voor heel Nederland of is het wenselijk dat daarin ruimte wordt gelaten voor maatschappelijke pluriformiteit?

Indien het primaat wordt gelegd bij rechtsgelijkheid dan bestaat het risico dat delicten als Haltwaardig worden omschreven die in sommige regio's, culturen of milieus eigenlijk te ernstig worden gevonden voor een dergelijke afdoening. Dit kan als onbedoeld effect hebben dat Halt normen *verlegt* in plaats van *bewaakt*. Halt staat namelijk overal te boek als een instantie die in het leven is geroepen voor 'niet zo ernstige' criminaliteit. Vormen van criminaliteit waaraan in een bepaalde setting - of dit nu een regio, een milieu of een bepaalde cultuur

is - zwaar wordt getild krijgen dan door de Halt-afdoening onbedoeld het stempel 'niet zo ernstig' opgedrukt.

Indien er in het Besluit Haltfeiten daarentegen ruimte wordt gelaten voor flexibiliteit (zoals in de onderzochte arrondissementen het geval is), dan ontstaan er uiteraard andere risico's. Er ontstaat dan een gevaar van willekeur en rechtsongelijkheid.

Bepaling: hoe en door wie kan 'Haltwaardige criminaliteit' worden vastgesteld?

Hoe kan in individuele gevallen worden vastgesteld of een bepaald voorval een voorbeeld vormt van een gedraging die in Nederland geldt als 'Haltwaardig'? Vanuit een iets andere invalshoek raken we hier opnieuw aan het hiervoor genoemde dilemma tussen rechtsgelijkheid en maatwerk. Het is namelijk de vraag of de discretionaire bevoegdheid van individuele functionarissen beperkt dient te worden of dat juist op het oordeel van deze ambtenaren moet worden vertrouwd.

In het huidige Besluit Aanwijzing Haltfeiten is voor de eerste optie gekozen. In de vorm van maximale schadebedragen bij Haltzaken zijn daarin objectieve criteria geformuleerd. Hoewel men in de praktijk niet altijd naar de letter van het Besluit blijkt te handelen, kunnen Haltwaardige feiten in principe naar het Haltbureau worden gestuurd als ze aan deze objectieve criteria voldoen. Bij niet-Haltwaardige feiten die in dit rapport centraal staan is veeleer het omgekeerde het geval. Daar prevaleert het oordeel van individuele functionarissen van de politie, van het Openbaar Ministerie en van het Haltbureau. Zij bepalen of een niet-Haltwaardig delict toch in aanmerking komt voor een Halt-afdoening.

Informanten hebben er op gewezen dat sommige delicttypen zich beter lenen voor een beoordeling aan de hand van objectieve criteria dan andere. Bij veel niet-Haltwaardige feiten (en overigens ook bij de Haltwaardige feiten) blijken de *intentie* van de dader en de *sociale context* waarin hij opereert doorslaggevend te worden gevonden bij de bepaling van de ernst van het voorval. De intentie van het gedrag en de context waarbinnen het gedrag plaatsvindt zou met name variëren bij de volgende categorieën: 'wet wapens en munitie' (stoer doen tegen vriendjes dan wel onbekenden willen bedreigen of verwonden), 'eenvoudige mishandeling' (impulsieve handeling op school dan wel doelbewuste wraak of intimidatie), 'schoolverzuim' (spijbelen uit nonchalance dan wel signaaldelict voor achterliggende problematiek). De betekenis van het gedrag is wellicht wat minder variabel bij de volgende categorieën 'verduistering in dienstbetrekking', 'diefstal met braak', 'belediging van een ambtenaar', 'milieu-overtredingen' (dumpen van folders). Met name bij delicten waarbij de ernst in hoge mate wordt gerelateerd aan de intentie van de dader en de sociale context waarin het delict plaatsvindt, en waarbij deze intentie en context bij een en dezelfde objectief waarneembare hande-

ling sterk kunnen verschillen, ligt een beoordeling aan de hand van objectieve criteria niet voor de hand.

Bij een casuïstische, subjectieve beoordeling is het vervolgens de vraag wie bevoegd is om de ernst van een delict te duiden en *hoe* hij dat dient te doen. Bij het onderzoek is gebleken dat vaak op verschillende manieren tegen een en hetzelfde voorval kan worden aangekeken. De casusbeschrijvingen van niet-Haltwaardige feiten zoals vermeld in hoofdstuk drie vallen veelal op door de vergoelijkende termen die worden gebezigd. Het doen van een valse bommelding is ‘voor de grap’, het bedreigen van een medeleerling was ‘een geintje’ en de inbraak vond plaats ‘om beter in een schuurtje te kunnen kijken’. Soms blijken delicten die als baldadig gedrag worden opgevat (bijvoorbeeld het leggen van stenen op de rails) echter evenzogoed als veel zwaardere delicten geïnterpreteerd te kunnen worden. Kennelijk is het in de praktijk nog niet zo eenvoudig om de ernst van een delict te duiden.

Ons inziens kent de huidige Algemene Aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal een lacune. Die bestaat erin dat opsporingsambtenaren de mogelijkheid wordt geboden om een voorstel te doen voor Halt-afdoeningen voor niet-Haltwaardige feiten zonder dat de uitvoerders handvatten worden aangereikt voor de wijze waarop dergelijke voorstellen dienen te worden beoordeeld. De beoordelende parketsecretarissen doen dit uiteraard naar eer en geweten, maar blijken zich momenteel hoofdzakelijk te baseren op hun *fingerspitzengefühl*. Vaak proberen zij bij zichzelf te rade te gaan of zij zich als jongere aan een dergelijk vergrijp schuldig zouden hebben kunnen maken. Zowel binnen als tussen arrondissementen worden vergelijkbare zaken daardoor niet consequent met hetzelfde resultaat beoordeeld.

Controle

In het onderzoek is gebleken dat Haltbureaus zaken alsnog doorsturen naar het Openbaar Ministerie die zij te ernstig vinden voor een Halt-afdoening. Tegelijkertijd is echter gebleken dat er zaken door de Haltbureaus zijn afgedaan die niet of in mindere mate tot de veelvoorkomende criminaliteit kunnen worden gerekend. Voorbeelden daarvan zijn autodiefstal en (poging tot) inbraak bij particulieren. Dergelijke Halt-afdoeningen kunnen wellicht plaatsvinden doordat het Openbaar Ministerie niet altijd op de hoogte wordt gesteld. Pragmatische overwegingen van politiefunctionarissen blijken deze afdoeningen in ieder geval te initiëren. Opsporingsambtenaren blijken verdachten soms een Halt-afdoening voor te stellen, indien het bewijs niet kan worden geleverd of indien het om een groepsdelict gaat dat juridisch zo ingewikkeld in elkaar zit dat het een boel werk met zich mee zou brengen om ieders aandeel vast te stellen en te bewijzen.

Zeker bij een uitbreiding van het aantal Haltwaardige feiten, en wellicht ook los daarvan, dient de kwaliteit van de verwijzingen naar de Haltbureaus kennelijk intensiever bewaakt te

worden. Er dient op te worden toegezien dat er in de praktijk geen zwaardere zaken naar de Haltbureaus worden doorverwezen dan de wetgever beoogt. Het bewijs dient rond te zijn. Naarmate er zwaardere delicttypen zouden worden toegevoegd aan het Besluit Aanwijzing Haltfeiten, wint het vraagstuk van de rechtsbescherming van de verdachte aan belang. De vraag kan worden opgeworpen of het wenselijk is dat de zwaardere zaken die sommige Haltbureaus ook nu al in behandeling blijken te nemen, worden afgedaan zonder dat daaraan een advocaat wordt toegevoegd.

Bij een ‘verzwaring’ van Halt is het tevens de vraag of er geen kansen worden gemist om jongeren vroegtijdig te identificeren die wat meer aandacht behoeven dan hun in het kader van een Halt-afdoening wordt geboden. Zwaardere delicttypen kennen immers een groter aandeel daders van een wat zwaarder kaliber.

Zowel bij het thema van de bescherming van de rechtspositie als de screening op achterliggende problemen, raken we dan ook opnieuw aan een moeilijk dilemma, te weten het dilemma tussen de snelheid van de afdoening en de zorgvuldigheid ervan.

Tot besluit

Welke delicten onder de definitie van ‘Haltwaardige criminaliteit’ dienen te vallen en welke niet, is in laatste instantie een normatieve kwestie die door dit onderzoek niet kan worden beslecht. Het is uiteindelijk de vraag naar het onderscheid tussen het soort criminaliteit dat door conventionele jongeren wordt gepleegd als onderdeel van een ‘normaal’ opgroeiproces en het soort criminaliteit dat veeleer een achterliggende problematiek of een ontluikende criminele carrière verraaft. De analyses uit dit rapport doen daarover uiteraard geen definitieve uitspraken, maar bieden wel enkele aanknopingspunten bij het maken van dit onderscheid. Sommige niet-Haltwaardige feiten lijken goed aan te sluiten bij de huidige doelgroep van Halt. Voor andere niet-Haltwaardige feiten geldt dit in mindere mate. Sommige niet-Haltwaardige feiten behelzen dan ook een ‘verbreding’ van Halt terwijl anderen een ‘verzwaring’ betekenen.

Wat als ‘baldadigheid’ wordt beschouwd loopt enigszins uiteen van persoon tot persoon, van regio tot regio, van milieu tot milieu en van cultuur tot cultuur. Deze verschillen zijn zowel relevant bij de overwegingen van jongeren die zich aan baldadigheid schuldig maken als bij de overwegingen van de functionarissen die daarover oordelen. Er blijkt zich dan ook een dilemma voor te doen tussen rechtsgelijkheid en maatwerk. Daarnaast bestaat er een spanningsverhouding tussen de snelheid van de afdoening en de zorgvuldigheid ervan, bijvoorbeeld in termen van de rechtsbescherming van de verdachte en de screening van de jongere op eventuele achterliggende problemen. De wetgever zal uit deze dilemma’s een uitweg moeten zien te vinden.

BIJLAGE 1:
Overzicht (niet)Haltwaardige feiten
Tabel B1-1: Nomenclatuur van Haltwaardige (*) en niet-Haltwaardige feiten ('nh').

Delictartikelnummer:	Omschrijving:
[nh] 2-3 Leerplichtwet	☐ schoolverzuim
[nh] 138 Strafrecht	☐ baldadige insluiping
	☐ huisvredebreuk
[nh] 139 Strafrecht	☐ baldadige insluiping
	☐ lokaalvredebreuk
[*] 141 Strafrecht	☐ graffiti/bekladding
	☐ openlijke geweldpleging
	☐ vernieling
	☐ voetbalvandalisme
[*] 157 Strafrecht	☐ brandstichting
	☐ vuurtje stoken (baldadigheid)
[*] 158 Strafrecht	☐ brand, ontploffing of overstrooming door schuld
[nh] 300 Strafrecht	☐ eenvoudige mishandeling
[*] 310 Strafrecht	☐ diefstal
	☐ winkeldiefstal
[*] 311-1.4 Strafrecht	☐ diefstal in vereniging
	☐ winkeldiefstal (met meerdere personen)
[*] 311-1.5 Strafrecht	☐ diefstal d.m.v. braak, inklimming
[*] 321 Strafrecht	☐ verduistering
[nh] 322 Strafrecht	☐ verduistering in dienstbetrekking
[*] 326 Strafrecht	☐ oplichting
	☐ illegaal collecteren
	☐ valsheid in geschrifte
	☐ prijskaartjes verwisselen
[*] 350 Strafrecht	☐ vernieling
	☐ vernieling d.m.v. vuurwerk
	☐ graffiti/bekladding
	☐ dierenmishandeling /-kwelling
	☐ baldadigheid (met schade)
[*] 416 Strafrecht	☐ opzetheling
[*] 417bis Strafrecht	☐ schuldheiling
[*] 424 Strafrecht	☐ baldadigheid
	☐ baldadige insluiping
	☐ baldadigheid (met schade)
	☐ baldadigheid (vuurtje stoken)
	☐ illegaal collecteren
[nh] 435.4 Strafrecht	☐ opgeven van een valse naam
[*] 461 Strafrecht	☐ zich op verboden terrein bevinden
[nh] 471.2 Strafrecht	☐ uitlokking winkeldiefstal
[*] 3 Vuurwerkbesluit	☐ ondeugdelijk vuurwerk
[*] 12 Vuurwerkbesluit	☐ vuurwerk afsteken buiten toegestane tijden
[*] 13 Vuurwerkbesluit	☐ vuurwerk voorhanden hebben buiten toegestane tijd
[nh] 11 Wegenverkeerswet	☐ joy-riding
[nh] 37 Wegenverkeerswet	☐ rijden met voertuig (dader < 18 jr)
[nh] Overig Wegenverkeerswet	☐ diverse verkeersovertredingen
[nh] Wet Wapens en Munitie	☐ verboden wapenbezit
[..] Diversen APV	☐ baldadigheid
	☐ vernieling straatmeubilair
	☐ vuurwerkovertrredingen
	☐ verkeersovertredingen
	☐ overlastdelicten
[..] Overige delicten	☐ overlast in openbaar vervoer
	☐ overige

Tabel B1-2: Delicttypen per arrondissement (1999). Absolute aantallen en kolompercentages.

	Amsterdam		Breda		Den Bosch		Maastricht		Middelburg		Utrecht		Totaal	
	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %
12 Vuurwerkbesluit	86	6,7	157	11,4	59	11,4	103	10,6	27	10,4	327	16,8	759	11,9
13 Vuurwerkbesluit	9	0,7	39	2,8	7	1,3	59	6,1	14	5,4	25	1,3	153	2,4
141 Strafrecht	33	2,6	48	3,5	27	5,2	64	6,6	1	0,4	112	5,8	285	4,5
157 Strafrecht	20	1,6	40	2,9	12	2,3	11	1,1	18	6,9	41	2,1	142	2,2
3 Vuurwerkbesluit	2	0,2	42	3,0	14	2,7	42	4,3	0	0,0	75	3,9	175	2,8
310 Strafrecht	357	28,0	332	24,0	117	22,5	251	25,9	61	23,6	425	21,8	1543	24,3
311-1 4 Strafrecht	357	28,0	109	7,9	30	5,8	97	10,0	0	0,0	317	16,3	910	14,3
321 Strafrecht	19	1,5	14	1,0	2	0,4	3	0,3	0	0,0	7	0,4	45	0,7
326 Strafrecht	21	1,6	10	0,7	2	0,4	5	0,5	1	0,4	5	0,3	44	0,7
350 Strafrecht	144	11,3	265	19,2	86	16,6	124	12,8	91	35,1	258	13,3	968	15,2
416 Strafrecht	16	1,3	17	1,2	10	1,9	5	0,5	0	0,0	28	1,4	76	1,2
417bis Strafrecht	7	0,5	7	0,5	2	0,4	5	0,5	0	0,0	4	0,2	25	0,4
424 Strafrecht	52	4,1	152	11,0	63	12,1	66	6,8	19	7,3	93	4,8	445	7,0
461 Strafrecht	3	0,2	29	2,1	2	0,4	2	0,2	0	0,0	20	1,0	56	0,9
(nh) 300 Strafrecht	28	2,2	34	2,5	28	5,4	69	7,1	15	5,8	17	0,9	191	3,0
(nh) Wet Wapens en Munitie	41	3,2	10	0,7	3	0,6	15	1,5	9	3,5	25	1,3	103	1,6
(nh) 311-1 5 Strafrecht	14	1,1	11	0,8	10	1,9	20	2,1	0	0,0	36	1,8	91	1,4
(nh) Overig Wegenverkeerswet	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,3	0	0,0	56	2,9	59	0,9
(nh) 322 Strafrecht	26	2,0	3	0,2	1	0,2	0	0,0	0	0,0	4	0,2	34	0,5

Vervolg tabel B1-2

	Amsterdam		Breda		Den Bosch		Maastricht		Middelburg		Utrecht		Totaal	
	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %
(nh) Belediging van ambtenaar weerspannigheid	6	0,5	3	0,2	1	0,2	1	0,1	0	0,0	8	0,4	19	0,3
(nh) Overige vervalsingen	4	0,3	5	0,4	3	0,6	0	0,0	0	0,0	7	0,4	19	0,3
(nh) 11 Wegenverkeerswet	4	0,3	8	0,6	2	0,4	0	0,0	0	0,0	1	0,1	15	0,2
(nh) Bedreiging	6	0,5	1	0,1	0	0,0	3	0,3	0	0,0	4	0,2	14	0,2
(nh) 2-3 Leerplichtwet	0	0,0	4	0,3	9	1,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	0,2
(nh)138 Strafrecht	6	0,5	5	0,4	0	0,0	1	0,1	0	0,0	1	0,1	13	0,2
(nh) 435 4 Strafrecht	3	0,2	5	0,4	0	0,0	1	0,1	0	0,0	3	0,2	12	0,2
(nh) Drank en drugsgebruik	0	0,0	1	0,1	4	0,8	0	0,0	0	0,0	1	0,1	6	0,1
(nh) Milieuovertreding	0	0,0	4	0,3	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,1
(nh) 37 Wegenverkeerswet	0	0,0	3	0,2	0	0,0	1	0,1	0	0,0	0	0,0	4	0,1
(nh) 158 Strafrecht	0	0,0	0	0,0	1	0,2	1	0,1	0	0,0	1	0,1	3	0,0
(nh)139 Strafrecht	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,1	2	0,0
Haltwaardige feiten	1126	88,2	1261	91,2	433	83,4	837	86,3	232	89,6	1737	89,3	5626	88,5
Niet-Haltwaardige feiten	138	10,8	97	7,0	63	12,1	115	11,9	24	9,3	166	8,5	603	9,5
Diversen APV	5	0,4	17	1,2	15	2,9	8	0,8	3	1,2	31	1,6	79	1,2
Overige delicten	8	0,6	8	0,6	8	1,5	10	1,0	0	0,0	12	0,6	46	0,7
Totaal	1277	100	1383	100	519	100	970	100	259	100	1946	100	6354	100

Tabel B1-3: Delicttypen per arrondissement (2000). Absolute aantallen en kolompercentages.

	Amsterdam		Breda		Den Bosch		Maastricht		Middelburg		Utrecht		Totaal	
	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %
310 Strafrecht	433	33,8	352	27,4	313	20,4	197	23,5	64	27,9	442	28,1	1801	26,7
350 Strafrecht	104	8,1	227	17,7	248	16,2	72	8,6	78	34,1	243	15,5	972	14,4
12 Vuurwerkbesluit	65	5,1	134	10,4	273	17,8	94	11,2	16	7,0	239	15,2	821	12,2
311-1 4 Strafrecht	264	20,6	91	7,1	117	7,6	59	7,0	0	0,0	206	13,1	737	10,9
424 Strafrecht	43	3,4	150	11,7	143	9,3	49	5,8	9	3,9	48	3,1	442	6,6
141 Strafrecht	49	3,8	25	1,9	34	2,2	72	8,6	0	0,0	119	7,6	299	4,4
13 Vuurwerkbesluit	5	0,4	15	1,2	18	1,2	51	6,1	36	15,7	13	0,8	138	2,0
157 Strafrecht	6	0,5	27	2,1	9	0,6	17	2,0	15	6,6	39	2,5	113	1,7
3 Vuurwerkbesluit	1	0,1	41	3,2	26	1,7	19	2,3	0	0,0	25	1,6	112	1,7
416 Strafrecht	10	0,8	31	2,4	19	1,2	18	2,1	2	0,9	23	1,5	103	1,5
461 Strafrecht	0	0,0	28	2,2	38	2,5	7	0,8	0	0,0	1	0,1	74	1,1
321 Strafrecht	29	2,3	6	0,5	2	0,1	3	0,4	0	0,0	14	0,9	54	0,8
326 Strafrecht	12	0,9	3	0,2	4	0,3	8	1,0	0	0,0	11	0,7	38	0,6
417bis Strafrecht	4	0,3	5	0,4	5	0,3	6	0,7	0	0,0	8	0,5	28	0,4
(nh) 300 Strafrecht	53	4,1	9	0,7	60	3,9	61	7,3	4	1,7	3	0,2	190	2,8
(nh) 311-1 5 Strafrecht	46	3,6	8	0,6	22	1,4	7	0,8	0	0,0	25	1,6	108	1,6
(nh) Wet Wapens en Munitie	40	3,1	9	0,7	17	1,1	14	1,7	0	0,0	17	1,1	97	1,4
(nh) 2-3 Leerplichtwet	0	0,0	47	3,7	15	1,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	62	0,9
(nh) Overig Wegenverkeerswet	1	0,1	0	0,0	9	0,6	4	0,5	0	0,0	42	2,7	56	0,8

Vervolg tabel B1-3

	Amsterdam		Breda		Den Bosch		Maastricht		Middelburg		Utrecht		Totaal	
	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %	N	Kolom %
(nh) 11 Wegenverkeerswet	14	1,1	8	0,6	4	0,3	0	0,0	0	0,0	6	0,4	32	0,5
(nh) 322 Strafrecht	6	0,5	3	0,2	6	0,4	3	0,4	0	0,0	12	0,8	30	0,4
(nh) Belediging van ambtenaar weerspannigheid	10	0,8	5	0,4	7	0,5	3	0,4	0	0,0	4	0,3	29	0,4
(nh) 435 4 Strafrecht	1	0,1	8	0,6	2	0,1	1	0,1	0	0,0	6	0,4	18	0,3
(nh) 138 Strafrecht	0	0,0	10	0,8	5	0,3	0	0,0	0	0,0	1	0,1	16	0,2
(nh) Overige vervalsingen	5	0,4	6	0,5	1	0,1	2	0,2	0	0,0	1	0,1	15	0,2
(nh) Bedreiging	6	0,5	2	0,2	4	0,3	0	0,0	0	0,0	1	0,1	13	0,2
(nh) Milieuovertreding	2	0,2	1	0,1	4	0,3	0	0,0	0	0,0	2	0,1	9	0,1
(nh) 139 Strafrecht	0	0,0	5	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,1	6	0,1
(nh) Aanranding	0	0,0	0	0,0	5	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,1
(nh) Drank en drugsgebruik	0	0,0	0	0,0	3	0,2	0	0,0	1	0,4	0	0,0	4	0,1
(nh) 37 Wegenverkeerswet	1	0,1	2	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,0
(nh) 158 Strafrecht	0	0,0	0	0,0	2	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,0
Haltwaardige feiten	1078	84,1	1144	89,1	1309	85,5	733	87,5	224	97,8	1434	91,3	5922	87,9
Niet-Haltwaardige feiten	185	14,4	123	9,6	166	10,8	95	11,3	5	2,2	121	7,7	695	10,3
Diversen APV	0	0,0	7	0,5	26	1,7	7	0,8	0	0,0	10	0,6	50	0,7
Overige delicten	19	1,48	10	0,78	30	1,96	3	0,36	0	0	6	0,38	68	1,01
Totaal	1282	100	1284	100	1531	100	838	100	229	100	1571	100	6735	100

Tabel B1-4: Delicttypen naar leeftijd.

DELICTHW	Gemiddelde	N
Haltwaardige feiten	14,3	11487
(nh) 300 Strafrecht	14,3	381
(nh) Wet Wapens en Munitie	14,8	200
(nh) 311-1 5 Strafrecht	14,6	199
(nh) Overig Wegenverkeerswet	14,7	115
(nh) 2-3 Leerplichtwet	14,9	75
(nh) 322 Strafrecht	15,9	64
(nh) Belediging van ambtenaar weerspanningheid	15,3	48
(nh) 11 Wegenverkeerswet	14,6	47
(nh) Overige vervalsingen	14,2	34
(nh) 435 4 Strafrecht	14,5	30
(nh)138 Strafrecht	14,9	29
(nh) Bedreiging	14,2	27
(nh) Milieuovertreding	14,7	14
(nh) Drank en drugsgebruik	15,1	10
(nh)139 Strafrecht	14,3	8
(nh) 37 Wegenverkeerswet	15,3	7
(nh) 158 Strafrecht	13,6	5
(nh) Aanranding	14,2	5

Tabel B1-5: Delicttypen naar geslacht. Absolute aantallen en als percentage binnen ieder delicttype.

	Man		Vrouw	
	N	%	N	%
12 Vuurwerkbesluit	1538	97,3	42	2,7
13 Vuurwerkbesluit	284	97,6	7	2,4
141 Strafrecht	549	94,0	35	6,0
157 Strafrecht	239	93,7	16	6,3
3 Vuurwerkbesluit	281	97,9	6	2,1
310 Strafrecht	2176	65,1	1168	34,9
311-1 4 Strafrecht	1020	61,9	627	38,1
321 Strafrecht	63	63,6	36	36,4
326 Strafrecht	59	72,0	23	28,0
350 Strafrecht	1801	92,8	139	7,2
416 Strafrecht	155	86,6	24	13,4
417bis Strafrecht	50	94,3	3	5,7
424 Strafrecht	836	94,3	51	5,7
461 Strafrecht	117	90,0	13	10,0
(nh) 11 Wegenverkeerswet	42	89,4	5	10,6
(nh) 158 Strafrecht	5	100,0	0	0,0
(nh) 2-3 Leerplichtwet	50	66,7	25	33,3
(nh) 300 Strafrecht	260	68,2	121	31,8
(nh) 311-1 5 Strafrecht	186	93,5	13	6,5
(nh) 322 Strafrecht	40	62,5	24	37,5
(nh) 37 Wegenverkeerswet	7	100,0	0	0,0
(nh) 435 4 Strafrecht	24	80,0	6	20,0
(nh) Aanranding	5	100,0	0	0,0
(nh) Bedreiging	24	88,9	3	11,1
(nh) Belediging van ambtenaar weerspanningheid	41	85,4	7	14,6
(nh) Drank en drugsgebruik	7	70,0	3	30,0
(nh) Milieuovertreding	9	64,3	5	35,7
(nh) Overig Wegenverkeerswet	91	79,1	24	20,9
(nh) Overige vervalsingen	28	82,4	6	17,6
(nh) Wet Wapens en Munitie	190	95,0	10	5,0
(nh)138 Strafrecht	27	93,1	2	6,9
(nh)139 Strafrecht	6	75,0	2	25,0

Tabel B1-6: Geschatte schade per persoon bij Haltwaardige feiten in enkele klassen.

	Tot en met fl. 250,-	fl. 250,- tot en met fl. 1500,-	fl. 1500,- en meer	Totaal
310 Strafrecht	161	40	2	3344
350 Strafrecht	430	280	58	1940
311-1 4 Strafrecht	124	27	2	1647
12 Vuurwerkbesluit				1580
424 Strafrecht	51	23	5	887
141 Strafrecht	94	125	24	584
13 Vuurwerkbesluit				291
3 Vuurwerkbesluit				287
157 Strafrecht	31	27	1	255
416 Strafrecht	16	7		179
461 Strafrecht				130
321 Strafrecht	8	1		99
326 Strafrecht	7			82
417bis Strafrecht	2	2		53

Tabel B1-7: Aard van de werkzaamheden bij niet-Haltwaardige feiten.

	Onderhouds- en opruimwerk	Schoonmaak- werkzaam- heden	Werk in winkel of keuken of kantoor	Plantsoenen- dienst	Cursus of opstel	Overig werk	Geen opgave	Totaal
(nh) 300 Strafrecht	56 (14,7%)	75 (19,7%)	26 (6,8%)	5 (1,3%)	2 (0,5%)	26 (6,8%)	191 (50,1%)	381
(nh) Wet Wapens en Munitie	36 (18%)	41 (20,5%)	17 (8,5%)	5 (2,5%)	0 (0%)	20 (10%)	81 (40,5%)	200
(nh) 311-1 5 Strafrecht	22 (11,1%)	27 (13,6%)	11 (5,5%)	5 (2,5%)	1 (0,5%)	11 (5,5%)	122 (61,3%)	199
(nh) Overig Wegenverkeerswet	1 (0,9%)	2 (1,7%)	1 (0,9%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (0,9%)	110 (95,7%)	115
(nh) 2-3 Leerplichtwet	5 (6,7%)	15 (20%)	6 (8%)	2 (2,7%)	0 (0%)	0 (0%)	47 (62,7%)	75
(nh) 322 Strafrecht	7 (10,9%)	9 (14,1%)	12 (18,8%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (1,6%)	35 (54,7%)	64
(nh) Belediging van ambtenaar weerspannigheid	10 (20,8%)	6 (12,5%)	3 (6,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (4,2%)	27 (56,3%)	48
(nh) 11 Wegenverkeerswet	16 (34%)	3 (6,4%)	3 (6,4%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,1%)	24 (51,1%)	47
(nh) Overige vervalsingen	13 (38,2%)	3 (8,8%)	4 (11,8%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	13 (38,2%)	34
(nh) 435 4 Strafrecht	9 (30%)	9 (30%)	0 (0%)	3 (10%)	0 (0%)	0 (0%)	9 (30%)	30
(nh) 138 Strafrecht	14 (48,3%)	8 (27,6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (24,1%)	29
(nh) Bedreiging	6 (22,2%)	1 (3,7%)	2 (7,4%)	1 (3,7%)	0 (0%)	3 (11,1%)	14 (51,9%)	27
(nh) Milieuovertreding	4 (28,6%)	1 (7,1%)	0 (0%)	1 (7,1%)	0 (0%)	2 (14,3%)	6 (42,9%)	14
(nh) Drank en drugsgebruik	2 (20%)	1 (10%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (70%)	10
(nh) 139 Strafrecht	5 (62,5%)	1 (12,5%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (25%)	8

Vervolg tabel B1-7

	Onderhouds- en opruimwerk	Schoonmaak- werkzaam- heden	Werk in winkel of keuken of kantoor	Plantsoenen- dienst	Cursus of opstel	Overig werk	Geen opgave	Totaal
(nh) 37 Wegenverkeerswet	1 (14,3%)	1 (14,3%)	1 (14,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	4 (57,1%)	7
(nh) Aanranding	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (100%)	5
(nh) 158 Strafrecht	1 (20%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	4 (80%)	5
Haltwaardige feiten	2318 (42,8%)	1655 (30,5%)	679 (12,5%)	219 (4%)	5 (0,1%)	495 (4,4%)	5939 (52,3%)	11358
Niet-Haltwaardige feiten	208 (35,3%)	203 (34,4%)	86 (14,6%)	23 (3,9%)	3 (0,5%)	58 (4,5%)	708 (54,5%)	1298
Diversen APV	35 (27,1%)	3 (2,3%)	3 (2,3%)	1 (0,8%)	0 (0%)	2 (1,6%)	80 (62%)	129
Overige delicten	27 (23,7%)	11 (9,6%)	1 (0,9%)	2 (1,8%)	1 (0,9%)	5 (4,4%)	67 (58,8%)	114
Totaal	2588 (20,1%)	1872 (14,5%)	769 (6%)	245 (1,9%)	9 (0,1%)	560 (4,3%)	6794 (52,7%)	12899

Tabel B1-8: Duur van de werkzaamheden en uitvalpercentages per delicttype*.

	Duur (uren)	Uitval (%)
Haltwaardige feiten	7,6	6,1
(nh) 300 Strafrecht	11,3	9,7
(nh) Wet Wapens en Munitie	9,7	3,5
(nh) 311-1 5 Strafrecht	12,4	9,5
(nh) 322 Strafrecht	12,7	7,8
(nh) 2-3 Leerplichtwet	14,9	30,7
(nh) 11 Wegenverkeerswet	11,9	4,3
(nh) Belediging van ambtenaar weerspanningheid	8,5	14,6
(nh) Overige vervalsingen	9,9	2,9
(nh)138 Strafrecht	8,9	0
(nh) 435 4 Strafrecht	7,4	6,7
(nh) Bedreiging	10,7	11,1
(nh) Overig Wegenverkeerswet	10,1	14,8
(nh) Milieuovertreding	7,6	7,1
(nh) Drank en drugsgebruik	8	0
(nh)139 Strafrecht	8,8	0
(nh) 37 Wegenverkeerswet	11,7	0
(nh) 158 Strafrecht	9,5	0
(nh) Aanranding	7,5	0

* Tussen de duur van de werkzaamheden en het uitvalspercentage blijkt een vrij sterke positieve samenhang te bestaan ($r=0,55$; ongewogen data). Hoe langer de werkzaamheden in beslag nemen, hoe groter de uitval.

BIJLAGE 2:**Overzicht responderende bureaus***Gegevens AuraH:*

1. Amsterdam
2. Breda
3. Eemland
4. Westelijke Mijnstreek
5. Gorinchem
6. Helmond
7. Maastricht
8. Oosterschelde
9. OZL
10. Tilburg
11. Vallei Heuvelrug
12. Binnensticht
13. Eindhoven
14. Gooi en Vechtstreek
15. Hoofddorp
16. Utrecht
17. Den Bosch
18. Cuyck
19. West-Brabant

Dossieronderzoek:

1. Amsterdam
2. Breda
3. Eemland
4. Westelijke Mijnstreek
5. Gorinchem
6. Helmond
7. Maastricht
8. OZL
9. Tilburg
10. Vallei Heuvelrug
11. Eindhoven
12. Gooi en Vechtstreek
13. Hoofddorp
14. Cuyck
15. West-Brabant

Interviews:

1. Amsterdam
2. Breda
3. Westelijke Mijnstreek
4. Gorinchem
5. Maastricht
6. Oosterschelde
7. Tilburg
8. Vallei Heuvelrug
9. Eindhoven
10. Gooi en Vechtstreek
11. Hoofddorp
12. Utrecht
13. Den Bosch
14. Cuyck
15. Den Haag
16. Drenthe

BIJLAGE 3:**Haltfeiten naar arrondissement**

Tabel B3-1: Haltfeiten naar arrondissement.

Arrondisse- ment	Totaal delicten 1999	Verkeer	Lokaal vredebreuk / huisvrede- breuk	Diefstal d.m.v. braak / inklim- ming	Over- last in OV	Verboden wapen- bezit	Eenvoudige mishandeling	Verduistering in dienst- betrekking	School- verzuim	Niet Halt- waardig delict bekend totaal	Categorie overig	Totaal delicten excl. overig	% niet Niet Haltwaar- dig delict bekend
Alkmaar	703	0,0%	0,0%	90,0%	5,0%	0,0%	5,0%	0,0%	0,0%	20	25,0%	698	2,9%
Almelo	761	2,6%	13,2%	42,1%	0,0%	13,2%	28,9%	0,0%	0,0%	38	2,6%	760	5,0%
Amsterdam	1758	23,5%	1,2%	8,8%	0,6%	32,4%	19,4%	14,1%	0,0%	170	26,5%	1713	9,9%
Arnhem	1614	11,1%	9,3%	20,4%	0,0%	27,8%	31,5%	0,0%	0,0%	54	18,5%	1604	3,4%
Assen	381	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	3	100,0%	378	0,8%
Breda	1370	14,9%	0,0%	18,9%	0,0%	8,1%	48,6%	2,7%	6,8%	74	16,2%	1358	5,4%
Den Bosch	2432	7,6%	3,0%	13,1%	0,5%	14,1%	58,1%	1,5%	2,0%	198	63,1%	2307	8,6%
Den Haag	2634	2,6%	7,7%	43,6%	2,6%	15,4%	17,9%	10,3%	0,0%	39	46,2%	2616	1,5%
Dordrecht	775	14,3%	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%	28,6%	28,6%	0,0%	14	42,9%	769	1,8%
Groningen	685	0,0%	14,3%	28,6%	0,0%	0,0%	14,3%	28,6%	14,3%	7	0,0%	685	1,0%
Haarlem	1142	1,9%	7,5%	43,4%	0,0%	32,1%	7,5%	7,5%	0,0%	53	47,2%	1117	4,7%
Leeuwarden	744	7,1%	0,0%	35,7%	0,0%	7,1%	46,4%	3,6%	0,0%	28	14,3%	740	3,8%
Maastricht	1133	3,0%	0,8%	21,2%	0,0%	14,4%	60,6%	0,0%	0,0%	132	13,6%	1115	11,8%
Middelburg	708	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,5%	74,5%	0,0%	0,0%	51	0,0%	708	7,2%
Roermond	898	9,1%	0,0%	18,2%	0,0%	18,2%	45,5%	9,1%	0,0%	11	245,5%	871	1,3%
Rotterdam	2008	0,0%	5,7%	37,7%	0,0%	18,9%	11,3%	26,4%	0,0%	53	26,4%	1994	2,7%
Utrecht	1362	9,4%	3,1%	52,1%	0,0%	14,6%	16,7%	4,2%	0,0%	96	33,3%	1330	7,2%
Zutphen	1076	4,0%	0,0%	20,0%	0,0%	4,0%	60,0%	12,0%	0,0%	25	240,0%	1016	2,5%
Zwolle	1020	9,5%	4,8%	14,3%	0,0%	66,7%	4,8%	0,0%	0,0%	21	47,6%	1010	2,1%
Totalen	23204	8,8%	3,1%	23,9%	0,4%	19,5%	37,3%	6,1%	0,9%	1087	41500,0%	22789	4,8%